

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI**

**MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: SAMEK ÖRNEĞİ**

Merve ÜNGÖREN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU

MAYIS - 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ KADIN
GİRİŞİMCİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÜNGÖREN

Enstitü Anabilim Dalı : Maliye
Enstitü Bilim Dalı : Mali Hukuk

**“Bu tez 12/05/2023 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU	Başarılı
Doç. Dr. Furkan BEŞEL	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi İsmail KOÇ	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Merve ÜNGÖREN

12/05/2023

ÖNSÖZ

Çalışmamın hazırlanması esnasında gerek tecrübesi gerek bilgisi gerekse yol göstericiliği ile yardımlarını esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU' na teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Yüksek lisans dönemim boyunca her zaman yardımlarını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Furkan BEŞEL ve çalışmanın olgunlaşmasına katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi İsmail KOÇ hocalarıma teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında her koşulda yanımda olan, haklarını hiçbir zaman ödemeyeceğim, maddi ve manevi her türlü katkılarını sunmaktan vazgeçmeyen kıymetli babam ve annem İsmail ve Sultan ÜNGÖREN' e, çalışmalarım esnasında her daim destek olan, fikir ve katkılarıyla yol gösteren değerli ağabeyim Öğr. Gör. Yasin ÜNGÖREN' e sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak bana vakit ayıran kıymetli mülakat katılımcılarına, kıymetli arkadaşlarıma ve çalışmamın farklı aşamalarında katkısı olan herkese teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Merve ÜNGÖREN

12/05/2023

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
GRAFİK LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix

GİRİŞ.....	1

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4

1.1. Girişim, Girişimcilik ve Kadın Girişimciliği.....	4

1.1.1. Girişim ve Girişimcilik.....	4

1.1.1.1. Girişim ve Girişimciliğin Tanımı.....	4

1.1.1.2. Girişimciliğin Önemi	5

1.1.1.3. Girişimcilerin Özellikleri	6

1.1.2. Kadın Girişimciliği.....	6

1.1.2.1. Kadın Girişimciliğinin Tanımı.....	6

1.1.2.2. Kadın Girişimciliğinin Önemi	6

1.1.2.3. Kadın Girişimcilerin Özellikleri	8

1.1.2.4. Kadın Girişimciliğine Yönlendiren Nedenler	8

1.1.2.5. Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunlar	9

1.2. Hayat Boyu Öğrenme ve Yerel Yönetimler	10

1.2.1. Hayat Boyu Öğrenme Kavramı	10

1.2.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı ve İlkeleri	10

1.2.3. Hayat Boyu Öğrenme Kurumlarından Belediyelerin Tanımı	11

1.2.4. Belediyelerin Hayat Boyu Öğrenme Hizmetlerinin Yasal Dayanakları.....	12

BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ MESLEKİ EĞİTİM	

UYGULAMALARI	14

2.1. Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri ve Mesleki Eğitim Uygulamaları.....	14

2.1.1. Ankara Büyükşehir Belediyesi Mesleki Eğitim Uygulamaları (BELMEK) .	14
2.1.2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK)	15
2.1.3. Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (BUSMEK)	15
2.1.4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (KO-MEK)	16
2.1.5. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları (ESMEK) .	16
2.1.6. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (GASMEK)	17
2.1.7. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (BALMEK) ..	17
2.1.8. Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (KOMEK)	17
2.1.9. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (KAYMEK).....	18
2.1.10. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları (KAMEK).....	18
2.1.11. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Hayat Boyu Öğrenme Merkezi (DİSMEK)	19
2.1.12. Ordu Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları (ORMEK)	19
2.2. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (SAMEK).....	20
2.2.1. SAMEK’ in Eğitim Branşları ve Kursları	20
2.2.2. SAMEK Eğitim Merkezleri ve Kursiyer Sayıları	25
2.2.3. SAMEK’te Üretilen Ürünler	26
2.2.4. SAMEK’ in Performans ve Faaliyet Göstergeleri.....	27
2.2.5. 2020-2024 Stratejik Planında SAMEK Eğitim Merkezleri.....	28
BÖLÜM 3: MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA	29
3.1. Literatür Taraması	29
3.1.1. Kadın Girişimciliği ile İlgili Yapılmış Çalışmalar	29

3.1.2. Meslek Edindirme Kursları ile İlgili Yapılmış Çalışmalar	35
3.2. Araştırmanın Yöntemi	46
3.2.1. Araştırmanın Deseni.....	46
3.2.2. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları.....	46
3.2.3. Araştırmanın Örneklemi ve Katılımcı Profili.....	47
3.2.4. Verilerin Analizi.....	48
3.3. Bulgular ve Değerlendirmesi.....	48
3.3.1. Demografik Bulgular.....	49
3.3.2. İşletme Bilgileri ve Ekonomik Unsurların Analizi.....	50
3.3.2.1. Yapılan İşin Analizi	50
3.3.2.2. İşletmede Çalışan Kişi Sayısının Analizi.....	53
3.3.2.3. Ürünlerin Satışının Yapılışı ile ilgili Bulgular.....	53
3.3.2.4. Girişimin Oluşumunda Gerekli Olan Ekonomik Sermayenin Analizi	56
3.3.2.5. Girişim ile ilgili Devlet Teşvikleri Hakkında Bilgi Sahibi Olma Analizi.....	58
3.3.2.6. Girişim Kurma Sürecinde Devlet Teşvikleri Yararlanma Analizi....	60
3.3.2.7. Girişim Sürecinde Kurumlara Maddi Destek Başvuru Analizi	60
3.3.3. Meslek Edindirme Kursları ve Girişimciliğe Etkisinin Analizi	61
3.3.3.1. Meslek Edindirme Kurslarına Gitme Nedenlerinin Analizi	61
3.3.3.2. Girişimin Oluşmasında Meslek Edindirme Kurslarının Etkisinin Analizi.....	64
3.3.3.3. Meslek Edindirme Kurslarından Kazanılan Becerilerin Yeterli Bulma Analizi.....	67
3.3.3.4. Meslek Edindirme Kurslarının Kadın Girişimciliği Üzerindeki Etkisinin Analizi	70
3.3.3.5. Meslek Edindirme Kurslarının Haricinde Alınan Eğitimlerin Analizi	74

3.3.3.6. Meslek Edindirme Kurslarının Haricinde Alınan Eğitimleri Bireysel ve İş Yaşamına Katkılarının Analizi	76
3.3.4. Kadın Girişimciliğine Bakış Analizi	77
3.3.4.1. Kadın Girişimciliği İfadesinin Analizi.....	77
3.3.4.2. Girişimciliğe Yönlendiren Sebeplerin Analizi.....	80
3.3.5. Meslek Edindirme Kurslarından Beklentilerin Analizi.....	84
3.3.5.1. Girişimci Olmak İsteyen Kadınlara Meslek Edindirme Kurslarını Tavsiye Etme Analizi.....	84
3.3.5.2. Ülkemizde Kadın Girişimciliğinin Gelişmesi İçin Beklentilerin Analizi	86
SONUÇ	92
KAYNAKÇA.....	98
EK	109
ÖZGEÇMİŞ	111

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BALMEK	: Balıkesir B�y�k����r Belediyesi Meslek Edindirme Kursları
BBK	: B�y�k����r Belediyesi Kanunu
BELMEK	: Ankara B�y�k����r Belediyesi Mesleki Eğitim Uygulamaları
BK	: Belediye Kanunu
BUSMEK	: Bursa B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları
D�B	: Diyanet İ�leri Ba�kanlığı
D�SMEK	: Diyarbakır B�y�k����r Belediyesi Hayat Boyu �ğrenme Merkezi
ESMEK	: Eski����r B�y�k����r Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları
GASMEK	: Gaziantep B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
HB�Y	: Hayat Boyu �ğrenme Kurumları Y�netmeliği
HEM	: Halk Eğitim Merkezi
�BB	: İstanbul B�y�k����r Belediyesi
�SMEK	: İstanbul B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
��KUR	: T�rkiye İ� Kurumu Genel M�d�rl�ğ�
KAYMEK	: Kayseri B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları
KOB�	: K����k ve Orta B�y�kl�kteki İ�letmeler
KOMEK	: Konya B�y�k����r Belediyesi Meslek Edindirme Kursları
KO-MEK	: Kocaeli B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
KOSGEB	: T.C. K����k ve Orta ���ekli İ�letmeleri Geli�tirme ve Destekleme İdaresi Ba�kanlığı
MD	: Madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ORMEK	: Ordu B�y�k����r Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
SAMEK	: Sakarya B�y�k����r Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
SBB	: Sakarya B�y�k����r Belediyesi
TL	: T�rk lirası
T��K	: T�rkiye İstatistik Kurumu
Vb.	: Ve Benzeri
Vd.	: Ve Diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 2020 Yılı SAMEK Branşları ve Açılan Kurslar	21
Tablo 2: 2021 Yılı SAMEK Branşları ve Açılan Kurslar	23
Tablo 3: 2020 Yılı SAMEK Eğitim Merkezleri ve Merkezlerdeki Kursiyer Sayıları...	25
Tablo 4: 2021 Yılı Sakarya Sanat Galerisi ve Ofis Sanat Merkezinde Üretilen Toplam Ürün Bilgileri	27
Tablo 5: SAMEK Performans Göstergeleri.....	27
Tablo 6: SAMEK Faaliyet Göstergeleri	27
Tablo 7: SAMEK Eğitim Merkezlerinin Güçlü, Zayıf, Fırsat ve Tehdit Analizi.....	28
Tablo 8: Araştırmanın Örneklemi ve Katılımcı Profili.....	48
Tablo 9: Katılımcıların Demografik Özellikleri	49

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Yıllara Göre SAMEK Branş Sayıları	20
Grafik 2: Yıllara Göre SAMEK Kursiyer Sayıları.....	26

ÖZET	
Başlık: Meslek Edindirme Kurslarının Kadın Girişimciliği Üzerindeki Etkileri: SAMEK Örneği	
Yazar: Merve ÜNGÖREN	
Danışman: Prof. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU	
Kabul Tarihi: 12/05/2023	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 109 (ana kısım) + 2 (ek)
Kadınların toplumsal konumlarının güçlendirilmesi, toplumların gelişmişlik düzeyinin artmasının yanında yeni iş kollarının oluşması bakımından kadın girişimcilerin iş hayatı içerisinde daha etkin rol üstlenmeleri önemli bir faktördür. Kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ülkemizin ekonomisine katkısının artırılması hedefiyle yaygın eğitim veren mesleki eğitim kurumlarının sağladığı kursların, kadın girişimciliği üzerindeki etkisi merak uyandırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ülkemizin ekonomik boyutta katkısının artırılması hedefiyle yaygın eğitim veren mesleki eğitim kurumlarının sağladığı kursların, kadın girişimciliği üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır. Çalışmanın katılımcılarını SAMEK’ te eğitim alan ve sonrasında herhangi bir girişimcilik veya istihdam faaliyetinde bulunmakta olan 20 kadın oluşturmaktadır. Araştırma gerçekleştirilirken nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim desenine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgileri de içeren yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, mülakat formundaki sorular ve başlıklar halinde ele alınmaktadır. Yapılan mülakatlar dört ana başlık altında sorulara ayrılarak çeşitlendirilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda meslek edindirme kurslarının kadınların girişimlerinin oluşumunda olumlu etkileri olduğu ve bu etkilerin; motivasyon kaynağı, bilinmeyen şeyleri öğrenme, çevre edinmek, para kazanmak, kendini geliştirmek, yaptığı işte tecrübe ve bilgi sahibi olma imkanı sağlama, meslek öğrenme, ekonomilerine katkı ile kendi parasını kendi kazanma, zamanı iyi değerlendirme, ruh sağlığını iyileştirmeye, mesleğe hazırlamaya, iş temellerini oluşturmaya ve üretken olmaya aracı olma gibi olduğu bulunmuştur. Girişimci kadınlara destek veren kurumların maddi destek prosedürlerini kolaylaştırıcı bir sistem oluşturması finans desteğin artmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca kadın girişimciliğine yönelik tanıtıcı etkinlik ve reklam faaliyetleri ile daha büyük kitlelere ulaşılabilir.	
Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Kadın Girişimciliği, Kadın İstihdamı, Meslek Edindirme Kursları	

ABSTRACT	
Title of Thesis: The Effect of Vocational Training Courses on Women's Entrepreneurship: A SAMEK Sample	
Author of Thesis: Merve ÜNGÖREN	
Supervisor: Prof. Dr. Fatih YARDIMCIOĞLU	
Accepted Date: 12/05/2023	Number of Pages: ix (pre text) +109 (main body) + 2 (add)
It is an important factor for women entrepreneurs to take a more active role in business life in terms of strengthening the social position of women, increasing the level of development of societies, as well as creating new business lines. The effect of the courses provided by non-formal vocational education institutions on women's entrepreneurship with the aim of developing the female workforce and increasing their contribution to the economy of our country arouses curiosity. The aim of this study is to investigate the effects of the courses provided by non-formal vocational education institutions on women's entrepreneurship with the aim of developing the female workforce in Turkey and increasing the economic contribution of our country. The participants of the study consist of 20 women who received training at SAMEK and then engaged in any entrepreneurship or employment activity. This research was carried out in accordance with the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research methods. In the research, data were obtained by using a semi-structured interview form, which also includes demographic information. The findings are discussed in line with the questions and titles in the interview form. The interview questions were categorized under four main headings. The answers given by the participants to the questions were analyzed using the descriptive analysis method. The results of the research indicate that vocational courses have positive effects on the formation of women's initiatives and these effects are source of motivation, learning unknown things, creating network, making money, improving oneself, having experience and knowledge in the job, learning a profession, earning one's own money by contributing to their income, making good use of time, improving mental health, preparing for the profession, equipping them with the building blocks of the profession, and mediating being productive. The establishment of a system that facilitates the financial support procedures of the institutions that support women entrepreneurs can contribute to the increase in financial support. In addition, larger audiences can be reached with promotional activities and advertising activities for women's entrepreneurship.	
Keywords: Entrepreneurship, Women's Entrepreneurship, Women's Employment, Vocational Courses	

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Kadınların toplumsal konumlarının güçlendirilmesi, toplumların gelişmişlik düzeyinin artmasının yanında yeni iş kollarının oluşması bakımından kadın girişimcilerin iş hayatı içerisinde daha etkin rol üstlenmeleri önemli bir faktördür. Kadın girişimciliğinin desteklenmesi ülke refahının artmasına da katkı sağlayacaktır. Girişimcilik konusunda ülkemizde kadınlara destek veren kuruluşların artması istihdamda yaratacağı etkiler açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin hayat boyu öğrenme kapsamında yer alan meslek edindirme kurslarına yönelik hizmetlerinde artış meydana gelmektedir. Hayat boyu öğrenme kapsamında belediyeler eğitim faaliyetlerinde birçok hizmet vermektedir. Belediyelerin, sunulan hizmetlerin kalitesini artırmak ve daha verimli bir hizmet sunmak için, hizmetlerin memnuniyet düzeyini bilmeleri önemlidir. Bireylerin toplumdaki değişimlere uyum sağlayabilmeleri için yaygın eğitim, kadınların da gelişimine katkı sağlamaktadır. Yaygın eğitim içerisinde yer alan meslek edindirme kursları da kadın girişimcilerin çalışma hayatlarında daha aktif rol almalarına katkı sunan bir konumdur. Türkiye'nin nitelik çalışan ihtiyacının yanı sıra kadınların çalışma hayatındaki etkinliğinin arttırılması için girişimciliğe yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ihtiyacı da bulunmaktadır. Kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ülkemizin ekonomisine katkısının artırılması hedefiyle yaygın eğitim veren mesleki eğitim kurumlarının sağladığı kursların, kadın girişimciliği üzerindeki etkisi merak uyandırmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmada “Meslek Edindirme Kurslarının Kadın Girişimciliği Üzerindeki Etkileri Nelerdir?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ülkemizin ekonomik boyutta katkısının artırılması hedefiyle yaygın eğitim veren mesleki eğitim kurumlarının sağladığı kursların, kadın girişimciliği üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma;

Türkiye’de meslek edindirme kurslarından memnuniyet düzeyi ile ilgili araştırmaların çok fazla olmaması ve meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliğine ve istihdamına etkisini konu edinmesi bakımından özgün;

Yaygın eğitim kapsamında açılan meslek edindirme kurslarını incelemesi bakımından güncel;

Elde edilen bulgular ile meslek edindirme kurslarının memnuniyet düzeyinin tespit edilebilmesi ile kadın girişimciliğine/istihdamına olan etkisinin bilinmesi bölgesel kalkınmasının sağlaması, meslek edindirme kurslarının etkin olarak sürdürülebilmesine yönelik belediyelere bilgi vermesi yönüyle işlevsel görülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, Meslek Edindirme Kurslarının Kadın Girişimciliği Üzerindeki Etkilerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve olgubilim deseni kullanılarak, kadın girişimcilerin detaylı görüşlerini ortaya çıkarmayı ve bu görüşleri derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu araştırmada aşağıdaki kapsam ve sınırlılıklar bulunmaktadır:

- 1.Araştırma Meslek Edindirme Kursları ile sınırlıdır.
- 2.Araştırma yaygın eğitim kapsamında verilen kurslardan Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları ile sınırlıdır, diğer yaygın eğitim kapsamında eğitim verilen İŞKUR, Halk Eğitim Merkezi Kursları ve Özel Kurslar araştırma kapsamı dışındadır.
- 3.Araştırma Sakarya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kurslarına gitmiş ve sonrasında herhangi bir girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınlar sınırlıdır, erkek kursiyerler araştırma kapsamı dışındadır.

Araştırmanın İçeriği

Üç bölümden oluşan çalışmanın giriş kısmında araştırmanın problemi ve araştırma sorusu, araştırmanın amacı ve önemi, yöntemi, kapsamı ve sınırlılıkları ile araştırmanın içeriğinden bahsedilmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde girişimcilik, kadın girişimciliği, hayat boyu öğrenme ve yerel yönetimlerle ilgili kavramsal çerçeve sunulmaktadır. Öncelikle girişim, girişimcilik ve kadın girişimciliği kavramlarının tanımı, önemi ve özellikleri ortaya konulmaktadır. Son olarak hayat boyu öğrenme ve yerel yönetimler içerisinde yer alan belediyelerin hayat boyu öğrenme hizmetlerinin yasal dayanaklarının neler olduğu ortaya konulmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye'deki bazı büyükşehirlere ait mesleki eğitim uygulamalarına yer verilmektedir. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verileri desteklemesi için SAMEK hakkında bilgi sahibi olunması amacıyla SAMEK ile alakalı kataloglar, broşürler, raporlar ve faaliyet raporları gibi kaynaklar incelenerek kurumla ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde kadın girişimciliği ve meslek edindirme kursları ile ilgili yapılmış Türkçe literatüre ilişkin çalışmalar sunulmaktadır. Daha sonra araştırmanın amacı ve önemi, yöntemi ve araçları, kapsamı ve sınırlılıkları, örnekleme ve katılımcı profiline yer verilmektedir. Son olarak uygulama sonuçları değerlendirilmektedir.

Çalışmanın sonuç kısmında ise bulgular özetlenmekte ve öneriler sunulmaktadır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişim, Girişimcilik ve Kadın Girişimciliği

Çalışmanın bu bölümünde girişim, girişimcilik ve kadın girişimciliği ile ilgili kavramsal çerçeve literatür yardımıyla açıklanmaktadır.

1.1.1. Girişim ve Girişimcilik

Girişim ve girişimciliğin tanımı, girişimciliğin önemi ve girişimcilerin özellikleri literatür yardımıyla açıklanmaktadır.

1.1.1.1. Girişim ve Girişimciliğin Tanımı

Girişim ve girişimcilik kavramı literatür taramaları neticesinde pek çok tanım karşımıza çıkmaktadır. Kavram olarak bakıldığında girişim; herhangi bir işe ilk adımı atmak, bir işi yapmaya hazırlanmak olarak tanımlanmaktadır (Şencan Kukuş,2021:3). Girişimci ise piyasada imkanları kollayıp bulduğu imkanı tüketicinin talebiyle buluşmasına olanak sağlayacak şekilde üretimle ilgili faktörleri birleştirip işletme açan, riski göze alan, cesaretli ve var edebilme yeteneğine sahip olan birey olarak tanımlanabilmektedir (Durukan,2006:25).

Ekonomiste göre girişimci, makine-teçhizatı, iş gücü gibi gerekli varlık ve kaynakları bir araya getirerek eski değerlerine nispeten daha fazla değer oluşturmalarına imkan sağlayan bireyler olarak anlamlandırırken, psikolog gözünden girişimci elde edilecek bir şeyin olması veya bir şeye ulaşabilmenin yanında denemeler yaparak başarıya kavuşmak ve başkalarında bulunan otoriteyi alma gereksiniminde olan ayrıca bu gibi güdülerle güdülenen bireyler olarak anlamlandırılmaktadır (Hancı,2004:6).

Girişimcilik kavramı geçmişte hiç kullanılmamış bir kavram olmamakla birlikte 1755 yılında Fransız ekonomisti Richard Cantillon tarafından ilk defa dile getirilmiş, ardından Say tarafından 19.yüzyıldan itibaren güncellik kazanarak ilk adımlarını atmıştır (Altuntepe,2019:102). Senelerdir süregelen bir kavram olarak ekonomik, sosyal, psikolojik ve teknolojik güncellik, farklılaşma ve gelişimin esas unsurunu meydana getiren girişimcilik gün geçtikçe daha değerli bir hal almaktadır (Tahtalı,2018:3).

Bireyler, yeni olanaklar elde ederek kendilerine ifade etme imkânı sunabilecekleri, iş yaşamı ve gelirlerini esnekleştirerek; faaliyet gösterilen ülkenin ekonomisine olumlu yönde etki edebilecek, mevcut iş gücünün artmasına fayda sağlayacak, menfaat çevrelerine yarar ve bu yolda çalışmalarını birleştirme imkânı sunacak yeni işler oluşturmak istemektedir (Çolakoglu,2016:71). Çoğu kişinin farkına varamadığı olanakları görerek olanaklardan bir fayda oluşturmak için risk alarak başarıya ulaşma çabasına sahip olan, sonucunda düzensiz gelir ve sermaye kaybına uğrayarak beklediği başarıyı elde edememe gibi olaylara karşı razı olan bireyler girişimci olarak tanımlanabilmektedir (İşcan&Kaygın,2011:444).

1.1.1.2.Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik; mal ve hizmet üretiminde gerekli olan üretim faktörlerinden teknoloji, sermaye, doğal kaynaklar ve emek unsurlarını bir araya gelmesine imkan sağlar (Taysı&Canbaz,2014:59). Ayrıca çağımızda ulaşım, üretim ve yönetim alanlarında ortaya çıkan önemli gelişmeler ve evrensel ekonomide gün geçtikçe daha rekabet ortamının oluşması girişimciliğin önemli bir hale gelmesine neden olan faktörler olarak ifade edilebilmektedir (Soysal,2010;91).

Girişimcilerin devletlerin ekonomik ve sosyal açıdan gelişmesinde büyük pay sahibi olduğu dile getirilmektedir (Uygun vd.,2012:146). Genellikle ülke ve bölge ekonomisine faydası bakımından girişimcilik, olumlu etkileri olan iktisadi faaliyet şeklinde değerlendirilebilmektedir. İş sektörlerinde yeni alanlar oluşturmasının yanında yeni bilgi oluşması, yeni hizmet ve malların sunulması, yeni istihdam olanaklarının oluşması gibi pek çok gelişmeleri olanak sağladığı için gelişmekte olan ülkelerde girişimcilik teşvik edilerek desteklenmektedir (Gazioğlu Terzi&Kurt,2015:126-127).

Ülkelerin sosyal ve ekonomik açıdan gelişebilmesinde ve toplum refahının sağlanabilmesinde önemli katkıda bulunan bir alan olan girişimcilik; bölgesel kalkınmanın sağlanabilmesi için gereken yeni sanayi ve hizmet sektörlerinin oluşmasına ve devletlerin istihdamını artırmaya imkan oluşturabilecek biçimde stratejik önem arz etmektedir (Erol&Çiçek,2020:74).

1.1.1.3. Girişimcilerin Özellikleri

Girişimcilerin özelliklerini kısaca ifade etmek gerekirse; girişimci işine aşık kişidir, her daim yeniliklere karşı açıktır, aynı zamanda karşısına çıkan fırsatları ilk fark eden ve yararlanabilendir, kendine güvenen, sürükleyici, cesaretli, iyimser ve güdüleyicidir, hızlı karar alabilen ve sonucunu hızlı değerlendirebilendir. İhtiyaç halinde geri adım atan ve yeniden başlayabilmeyi göze alan kişidir, bireysel olmakla beraber toplumsaldır da (Belen & Demirkaya,2015:22). Girişimcinin kendinde bulunması gereken nitelikler; riski göze almak, başarılı olmak, kendisi dışında bireylerle iş yürütebilmek, işi yürüttüğü bireylere güvenmek ve bu bireyleri yönlendirebilmek, eksik olduğu durumları kabullenmek, araştırarak zor şartlarda çalışabilmek ve de sabırlı olmak şeklinde ifade edilmektedir (Sönmez&Toksoy,2014:44).

1.1.2. Kadın Girişimciliği

Kadın Girişimciliğinin tanımı, kadın girişimciliğinin önemi, kadın girişimcilerin özellikleri, kadın girişimciliğine yönlendiren nedenler ve kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar literatür yardımıyla açıklanmaktadır.

1.1.2.1. Kadın Girişimciliğinin Tanımı

Yirminci yüzyılın sonundan yirmi birinci yüzyılın başında toplumla ilgili olan meydana gelen değişikliklerle birlikte kadın girişimciliği günden güne önemli hale gelmektedir (Keskin,2013:57). Gelişmiş ülkelerdeki çoğu kadın girişimciler erkek girişimcilerle birebir veya minimum erkek girişimciler kadar iş yaşamlarında tesirli olduğu görölmektedir (Uluköy&Demireli,2014:48). Kadın girişimci, kendi evi harici bir mekanda, kendisine ait işletmede tek başına çalışan veyahut başka kişilere de çalışma imkanı sağlayan, elde ettiği gelirinde söz sahibi olarak işletmesinde girişimciliğin her evresini tecrübe edip oluşabilecek bütün riskleri göze alan kadındır (Yılmaz&Karaçelebi,2020:285-286).

1.1.2.2. Kadın Girişimciliğinin Önemi

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki pek çok kurum ve kuruluşlarda kadınların kalkınmadaki öneminin fark edildiği görölmektedir (Doğan,2013:95). Kadının görev yeri sadece evi ile belirlenmiş iken Sanayi Devriminden sonra ve onu izleyen

dönemlerden sonra kadının görev yerinin sadece evi ile değil evi dışında da görülerek toplumsal konumda nitelendirilmeye başlanmıştır. Aile geçim kaynağını bireysel olarak üstlenen kadınlar ve eşleriyle beraber çalışan kadınlar bu dönemde iş gücüne dahil edilmiştir. 21. yüzyılın başlarında sosyal yaşamın değişmesi ve kadının ekonomide aktif rol oynamasıyla birlikte ülkelerin gelişebilmesinde önemli bir pozisyon haline gelmiştir. Kadınların iş gücünde aktif rol oynamasının altında küreselleşmenin meydana getirdiği rekabet ve ekonomik fırsatların artması yatmaktadır (Diren, 2019:41). Kadın girişimciliği günümüzde evrensel ekonomide önemli rol oynamakla beraber gereken koşulları hazırlayarak ekonomik büyümenin gerçekleşmesinde ve istihdam imkanlarını artırmada için önemli bir unsurdur (Najimudnova, 2015:8).

Kadınların gün geçtikçe iş hayatlarında etkin hale gelmesi hem bireysel hem de toplumsal açısından önem arz etmektedir. Kadınların azimli, eğitilmiş, hırslı ve kararlı oluşları erkek egemenliğinden kurtararak ekonomik olarak özgür olmasına ve toplum içerisinde güçlü bir konuma gelmesine imkan vermektedir. Kadınlara bu imkanı veren en önemli durum ise girişimcilik özelliği olduğu söylenmektedir. Kadın girişimcilikle birlikte kendilerine maddi ve manevi faydaların yanı sıra ekonomik bağımsızlık, topluma hizmet, finansal imkanlar, iş güvenliği, meydan okuma gibi çeşitli özellikler sayesinde cinsiyet eşitsizliğindeki tabuları yıkma imkanını da elde ettiği söylenebilmektedir (Soysal, 2010:110).

Dünyaca popüler hale gelen girişimcilik, dünya çapında kabul edilen bir olay olmanın yanı sıra kadınlara istihdam imkanı oluşturmakta ve ailelerine bir gelir imkanı olarak görülmektedir. Kadınlarda kendi işinin patronu olma durumu eskiye dayanırken devletin yurtiçi ve gayri safi milli gelirine de katkı sağlamaları genellikle son 30 yılda, bazı devletlerde ise son beş yılda ön plana çıktığı görülmektedir. Dünya Bankası son on yıl boyunca dünyada ekonomik büyümenin hemen hemen yarısının girişimci kadınların etkisine dayandığını saptamaktadır (Koca Ballı, 2017:44). Girişimci kadınların istihdam oluşturma güçleri ile çevreye sağladıkları sosyal faydadan dolayı sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için yerel ekonomilerde büyük rol oynamaktadır ancak bu durum toplum tarafından ihmal edilmektedir (Can&Karataş, 2007:252).

Kadın girişimciliği problemi başlı başına toplumsal cinsiyet eşitsizliği olmamakla birlikte öncelikli olarak ekonomik bir sorun olduğu gerçeği yadsınamaz bir gerçektir

(Özkul,2020:43). Geleceğin Türkiye'sinde ekonomik anlamda yetkin olunabilmesi için girişimci kadınların desteklenmesi gerekmektedir. Girişimci kadınların sorunlarına çözüm sağlamak, girişimci kadınları yatırıma teşvik etmek, girişimci kadınların rekabet alanındaki tecrübelerini artırmak amacıyla Türkiye'nin refahında ve ekonomik yükselmesine ivme kazandıracağı düşünülmektedir. Girişimciliğe kadınların dahil olabilmesi için teşvikler ve eğitimler önem arz ederken girişimci kadınların açtıkları iş yerlerinin oluşumu safhasında ve faaliyetleri esnasında karşılarına çıkacak problemlerden korumak ve devamlılıklarını sağlamak için verilen desteklerin devamlı olması önemli görülmektedir (Kutluay Tutar&Balkaya,2021:114).

Girişimcilik kavramı yeni iş imkanları oluşturmanın yanı sıra teknolojik yeniliklerle birlikte becerileri geliştirerek yeni düşünceleri uygulanır duruma getirerek ekonominin gelişmesine ve hane halkının gelirinin artmasında önemli etkileri bulunmaktadır (Ge vd.,2022:1).

1.1.2.3. Kadın Girişimcilerin Özellikleri

Girişimcilik kavramı 1980'lerden sonra gelişerek üretim unsuru ile ekonomide yer almakla kalmayıp dünyadaki bütün çalışanların elinde bulundurduğu demografik bilgilerinde farklılıkların oluşmasına neden olan bu farklılıklardan kadınlar yüksek oranda etkilenmiştir (Göktaş&Yıldırım,2019:286). Son zamanlarda kadın girişimciliğine eğilimin artmasıyla birlikte kadın girişimcilerin sayılarında artış olmakta ve bu artışla beraber kadın girişimcilerin de ortak nitelikleri oluşmaya başlamıştır (Emer,2019:30).

1.1.2.4. Kadın Girişimciliğine Yönlendiren Nedenler

Gün geçtikçe başarılı kadın girişimcilerin artması ve bunun girişimci olmak isteyen kadınlara esin kaynağı olması, çalışan çoğu kadının kendi işinin sahibi olma arzusu, kendinin kişisel gelişimine katkı sağlamak ve yaşamını kendi yönetme arzusu, işletmelerini kendi ilgi alanlarının üzerine inşa etmek, günlük çalışma sürelerini kendilerinin belirleme gibi etkenler kadınları girişimci olmaya yönelten nedenler arasında yer almaktadır (Efe,2019:31-32).

Kadınların girişimci olmaya yönlendiren diğer bir nedense devletlerin yerel ekonomiyi kalkındırabilmek adına aktör olarak bakma politikası olduğu söylenmektedir. Belirtilen politikada aktör olarak bakılan kadın girişimcilerin teşviki, güçlendirilmesi ve

yönlendirilmesi öngörülmektedir. Böylelikle kırsal kesimde ekonomi içerisinde yeterli düzeyde yer almayan kadınların mikro finansman yöntemleriyle gelir elde etme imkanını sağlanabilmesi amaçlanmaktadır. Çünkü çalışma hayatlarında kadınların, erkeklere nazaran yeterli öz sermayelerinin bulunmadığı veya başlangıç aşamasında gereken finansmana ulaşmasının zor olduğu aşıkardır (Soysal,2010:91). Günümüzde “eş”, “anne” gibi geleneksel roller içerisinde yer alan, iş yaşamlarında erkeğin hakim olmasını azaltan girişimci kadınlar, geleneksel roller ile yetinmeyip kendilerini göstermenin yanı sıra sosyal yaşamdaki gelişmelerin beraberinde yaşamın tüm aşamasında olduğu gibi iş hayatında da etkisini göstermektedir (Kesici,2019:16).

1.1.2.5. Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunlar

1980’den beri girişimci kadınların karşılaştıkları problemlerle ilgili yapılan pek çok çalışmanın ortak vardığı kanı; kadınların girişimcilikle alakalı genel sorunlara ilave olarak deneyim, bilgi ve eğitim eksikliği, toplumdaki gelenek, görenek ve adetler gibi sosyal normlar ile rol çatışmaları şeklinde ayrı problemlerin de olduğu ifade edilmektedir (Özkul,2020:46). Kadın girişimcilerin iş oluşturma ve işi sürdürebilirlik safhalarında sermaye eksikliği, bilgi ve deneyim konusunda yetersizlik, çalıştıracak eleman bulmada zorluk, pazar alanında ve pazarlama esnasın sorunlar, cinsiyet kaynaklı ayrımcılık gibi birçok problemlerle karşı karşıya geldiği söylenmektedir (Çalışkan & Yeşilyurt & Yeşilyurt, 2017:770). Girişimci kadınlar belirtilen süreçlerdeki problemlerin haricinde pek çok probleme de çözüm bulmak zorunda kalabilmektedir. Problemlerin; aile, eğitim, salt kadın olma, gereken iş bağlantılarına sahip olamama ve yetersiz tecrübeye sahip olma ile ilgili olduğu söylenebilir. Girişimci kadınların karşılaştıkları sorunlar onları yaptıkları işleri büyütüp geliştirme ve yönetme konularında etkilemektedir (Köroğlu,2015:37).

Kadınların girişimcilik sürecinde birçok sorunla karşı karşıya kalmalarının yanı sıra kadının hem ev hanımı hem de ücretli durumda olmalarından kaynaklı ikili rol üstlenmeleri sorunları da iki katına çıkmaktadır (Singh,2012:46). Girişimcilik alanında artışa ve önlemlere rağmen kadınlar faaliyetleri esnasında önemleri sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunların bazıları girişimcilerin tamamı için ortak problem iken bazıları da cinsiyete özgü problemlerden oluşmaktadır (Vinogradova vd.,2022:83)

1.2. Hayat Boyu Öğrenme ve Yerel Yönetimler

Hayat boyu öğrenme kavramı, yerel yönetimler içerisinde yer alan belediye kavramından ve belediyelerin mesleki eğitim uygulamaları literatür yardımıyla açıklanmaktadır.

1.2.1. Hayat Boyu Öğrenme Kavramı

Millî Eğitim Bakanlığının 2018 yılında yayınladığı 30388 sayılı “Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği” ne göre, hayat boyu öğrenme: “Bireysel, toplumsal ve istihdam ile ilgili bir yaklaşımla bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliklerini, yaygın eğitim; örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü” ifade etmektedir (MEB/HBÖY,2018: Madde 3).

Eğitimin merkeziyetçi olarak yürütülerek ve okullarda örgün eğitim şeklinde hizmet eden bir kamu hizmeti olarak algılanmasının önüne geçilmesiyle yaşam boyu devam eden öğrenmeye dayalı aktivitelerin tamamı hayat boyu eğitim şeklinde tanımlanmaktadır (Gül Yücel,2022;508). Hayat boyu öğrenme, ülkelerin eğitim ile ilgili izlediği yöntemleri etkileyici ve belirleyici bir unsurdur (Kumral,2019:1).

Hayat boyu öğrenme, insanın hayatının başlamasından son bulmasına kadar devamlılık gösteren bir süreçtir. Bu süreç boyunca hayat boyu öğrenme, örgün eğitimden bağımsız olarak yaş ve mekan sınırlaması olmadan, kişinin eğitim ile ilgili elde ettiği bütün bilgi ve beceriler ile tutum ve davranışları içine almaktadır (Samancı&Ocakcı,2017:712). Kişilerin hayatlarından elde ettikleri bilgi ve beceriler onların hayat boyu öğrenen konumlarında olduğunu göstermektedir. Günümüz gereksinimleri doğrultusunda gerçekleşen değişim ve gelişimleri takip ederek onlara uyum sağlayabilmek için durağanlıktan daha çok sürekli öğrenme faaliyeti içinde bulunmak gerekmektedir. Bunun neticesinde hayat boyu öğrenme, planlı ve programlı formal eğitimle yetinmemekte ve yaşamın bütün aşamalarında kişilere yeniliklere karşı uyum sağlayabilmeleri için gereken bir yetenek olarak ifade edilmektedir (Özbilen&Aytaç,2023:71).

1.2.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı ve İlkeleri

Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliğine göre, hayat boyu öğrenmenin ilkeleri aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (MEB/HBÖY,2018: Madde 4):

- Hayat boyu öğrenme.
- Bilimsellik ve bütünlük.
- Geçerlilik.
- Gönüllülük.
- Herkese açıklık.
- Her yerde eğitim.
- İhtiyaca uygunluk.
- İş birliği ve eş güdüm.
- Planlılık.
- Süreklilik.
- Yenilik ve gelişmeye açıklık.

1.2.3. Hayat Boyu Öğrenme Kurumlarından Belediyelerin Tanımı

Toplumda yer alan bireylerin farklı ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına pek çok alanda hizmetler veren yerel yönetim kurumu olan belediyelerin vermekte olduğu sağlık ve ulaşım hizmetleri gibi hayat boyu öğrenme faaliyetleri önemli hizmetler içerisinde yer almaktadır (Ünlü,2019;36). Bir ülkede kamuya ait yönetim yapısı içerisinde önemli yer tutan yerel yönetimler, ülkenin hangi yapıya sahip olmasına bakılmaksızın tüm ülkelerin yönetiminde yer almaktadır. Bununla birlikte ülkelerde yerel yönetime ait birimler değişik şekillerde ve farklı birimlerde örgütlenmektedir. Yerel yönetimler, Türkiye’de il özel idaresi, köyler ve belediyeler şeklinde üçlü yapıdan meydana gelmektedir (Akyıldız,2012;4418). Çalışmanın ana konusu il özel idaresi ve köyler olmadığı için bu kavramlara yer verilmeyecektir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, 03.07.2005 tarihinde kabul edilerek 13.07.2005 tarihli 25874 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre Belediye: “Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini” ifade etmektedir (5393 Sayılı Belediye Kanunu,2005: Madde 3). Belediyeleri kuruluşu 5393 Sayılı Belediye Kanunu’na göre: “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.” esasına dayanmaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu,2005: Madde 4).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 10.07.2004 tarihinde kabul edilerek 23.07.2004 tarihli 25531 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu’na göre Büyükşehir Belediyesi: “Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini” ifade etmektedir (5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu,2004: Madde 3). Büyükşehir Belediyelerinin kuruluşu 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na göre: “Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.” esasına dayanmaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,2004: Madde 4).

1.2.4. Belediyelerin Hayat Boyu Öğrenme Hizmetlerinin Yasal Dayanakları

Türkiye’de yerel düzeyde istihdamı arttırmada ve istihdam alanlarını genişletmede, etkili ve aynı zamanda en yetkili kurumu olan yerel yönetimlerin, istihdam alanlarını geliştirmedeki araç ve kabiliyetlerinin bir kısmı mevzuatla bu kurumlara verilen yetkilerle, görevlerle ve aynı zamanda harcama yetkilerinin bölge kaynaklarından aldıkları güçle liderlik, vizyonerlik ve organizasyon kabiliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte merkezi yönetimlerinde doğrudan yatırımları ile istihdam artışı da meydana gelebilmektedir (Koç,2021:170). Türkiye’deki eğitim politikası incelendiğinde Milli Eğitim Bakanlığının 1739 sayılı Temel Kanunundan hareket edilerek yaygın eğitim kurumları yönetmeliğine göre yaygın eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (Dirik,2021;26). Belediyelerin sunmakta olduğu hayat boyu öğrenme hizmetlerinin diğer yasal dayanakları şunlardır (Bağlan,2017:26):

- 5393 sayılı Belediye Kanunu,
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu,
- 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,
- 26080 sayılı “Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları” Yönetmeliği ve

- Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği

13.07.2005 tarihli 25874 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesi (a) bendinde belediyelerin görev ve sorumlulukları başlığı altında şu ibare yer almaktadır (5393 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,2005: Madde 14): "...meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır."

23.07.2004 tarihli 25531 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. Maddesi (v) bendinde belediyelerin hayat boyu öğrenme kapsamındaki eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütebilmek için gereken yasal dayanağı açıkça ifade edilmektedir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,2004: Madde 7):

"Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak."

Kanun metinlerinde belirtilen bu ibarelerden de anlaşılacağı üzere belediyeler mesleki yaygın eğitim faaliyetlerini sunma yetkisine ve sorumluluğuna sahip olduğu söylenebilmektedir.

BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMALARI

Bu bölümde Türkiye’deki bazı büyükşehirlere ait mesleki eğitim uygulamalarına yer verilmektedir. Ayrıca yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verileri desteklemesi için SAMEK hakkında bilgi sahibi olunması amacıyla SAMEK ile alakalı kataloglar, broşürler, raporlar ve faaliyet raporları gibi kaynaklar incelenerek kurumla ilgili bilgilerin ele alınması uygun görülmüştür. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Mesleki ve Sanat Eğitimi Kursları ile ilgili bilgilerin tümü Sakarya Büyükşehir Belediyesi raporlarına dayanmaktadır.

2.1. Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri ve Mesleki Eğitim Uygulamaları

Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin mesleki eğitim niteliği taşıyan kurslarının açılması oldukça eski olmakla birlikte 1994 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ilk kursun açıldığı ardından İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kurs açılmıştır. İlçe belediyelerinin de büyükşehir belediyeleri gibi meslek edindirme uygulamaları bulunmaktadır. Bu uygulamalar üniversite, İŞKUR ve diğer kurumların iş birliği içerisinde uygulamalarını sürdürmektedir (Bağlan:2017;28).

Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesi yer almaktadır. Bazı büyükşehirlere ait mesleki eğitim uygulamalarına yer verilmektedir.

2.1.1. Ankara Büyükşehir Belediyesi Mesleki Eğitim Uygulamaları (BELMEK)

“Her ev bir atölye” sloganı ile toplumun kültür, sanat ve estetik bilinçlerini yayınlıştırıp, kültürel değerlerin korunup gelişimine katkı sağlamak, kadınların bilgi ve beceri ile kuşatılarak meslek sahibi olmalarını sağlamak, aile ekonomisini güçlü hale getirmek, kadınlara toplu yaşama ve plan programlı çalışmaya alıştırmak, toplum üzerinde dayanışma ve güven ile birlikte dostluk gibi duyguları sağlamlaştırmak, bireylerin serbest vakitlerini verimli geçirmesini sağlamak amacıyla 1994 yılında açılarak 31 branş olarak el yeteneği kazandırma ve meslek edindirme kursları verilmektedir (Ankara Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK)

1996’ da İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları olarak açılan halen İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğü’ne bağlı faaliyette bulunan Enstitü İstanbul İSMEK, yaygın eğitimin ilkeleri doğrultusunda hizmette bulunan bir kurum olmakla birlikte 3 milyondan fazla İstanbulluya eğitim hizmeti sunmuştur. Teknik ve mesleki eğitimlerin yanı sıra sanat eğitimleri, müzik eğitimleri, yabancı dil eğitimleri, kişisel gelişim ve bilişim teknolojileri eğitimleri gibi pek çok alan üzerinde eğitim vermektedir. Eğitim merkezlerinin yanında uzmanlık okulları ve ileri seviyede mesleki eğitim programları ile bireylere eğitime katılım imkanı sunmakla birlikte farklı uzmanlık okullarında İstanbullular için tercih edebileceği alanlarda hem teorik hem de uygulamalı eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca günümüzde önemli hale gelen Uzaktan Eğitim Merkezi olan öğrenme platformunda da İstanbulluların mekan ve zaman sınırlamasına gerek duymadan eğitim almasına imkan verilmektedir. Enstitü İstanbul İSMEK, ruh ve sinir hastalıkları hastanesi, cezaevi, toplum ve ruh sağlığı merkezi vb. kurumlar ile de iş birliği yaparak hassas gruptaki bireylerin de eğitimlerine katkı sağlamayı sürdürmektedir. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.3. Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (BUSMEK)

Hayat boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda, Bursalı bireylerin sanat ve mesleki eğitimlerine katkı sağlamak, geleneksel el sanatlarının unutulmasını engellemek, Bursalıların üretken ve bilinçli tüketici olmasını sağlayarak hem kültürel hem de sosyal olarak niteliklerini daha ileriye taşımak, şehrin kültürüne uyumunu sağlayabilmek amacı ile kurulmuştur. Yetişkin organizasyonu olan BUSMEK, yaygın eğitim ilkeleri ile 2006 yılından bu yana Bursalı bireylere günümüzün gerektirdiği biçimde, sanat ve meslek eğitim kurslarını ücretsiz olarak gerçekleştirmektedir. Faaliyete geçtiği 2006 yılında sadece 5 kurs merkezi olan BUSMEK’ in 2021-2022 eğitim dönemi itibarıyla bugüne kadar eğitim verilen birey sayısı 300.000’e yaklaşmasının yanında Bursa’nın 14 ilçesinde 27 farklı yerde 350 branştaki eğitimleriyle halk üniversitesi konumunda faaliyetlerine devam etmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları kapsamında bilişim, teknolojileri, giyim üretim teknolojisi, güzellik saç ve bakım hizmetleri, yiyecek ve içecek hizmetleri gibi pek çok alanda eğitimler düzenlenmektedir. Sanat ve mesleki eğitimlerin haricinde bireylerin eğitimlerini desteklemesi ve

tamamlaması için ücretsiz olarak sergiler, seminerler, kursiyer ürünlerinin satışı vb. etkinlikler de BUSMEK' in önemli faaliyetleri içerisinde yer almaktadır. Eğitimlerin dışındaki bu tür faaliyetler yetişkin eğitimi kapsamında sunulmaktadır (Bursa Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (KO-MEK)

2005 yılında yetişkin eğitimi faaliyetlerine adım atan KO-MEK, Kocaeli ilinde ikamette bulunan kişilerin talepleri üzerine gelişme göstererek 12 ilçede yer alan 44 kurs merkezi ile sosyal ve eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. İl sınırlarında yaşamakta olan kişilere sosyal belediyecilik anlayışıyla gerçekleştirilen kültür ve eğitim faaliyetleriyle medeniyetin değerleri doğrultusunda nitelikli birey olmasını desteklemek, bireylerin sosyal hayatlarına ve istihdamlarına yönelik kurslar sayesinde çalışma hayatlarına kazandırmak, şehrin eğitim seviyesini yükselterek kültürel kimliğini zenginleşmesini sağlamak misyonunu benimsemektedir. Kocaeli ilinin sınırlarında yaşamakta olan her vatandaşa ulaşarak onlara pozitif değer kazandırarak dünya ve ülke genelinde alanlarında örnek alınacak bir kurum olmak vizyonunu benimsemektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.5. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Meslek Eğitim Kursları (ESMEK)

Sosyal belediyecilik anlayışı içerisinde faaliyette bulunun eğitim merkezlerinin, Eskişehir'de sürekli istenen eğitim merkezleri haline getirerek çağdaş ve mutlu kişilerin yetişmesine katkı sağlamak vizyonu benimsenmektedir. İlkeler doğrultusunda sunulan sanat, beceri, spor, meslek ve bilgi eğitimlerini etkin ve verimli bir biçimde uygulayarak, kursa katılan kişilerin yetenek, ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak eğitim faaliyetinde bulunmak, kültürel, sosyal ve ekonomik gereksinimleri karşılanmasını sağlayacak elverişli ortamları hazırlamak misyonunu üstlenmektedir. Kadınlar, çocuklar, erkekler, işsizler, emekliler, gençler, herhangi bir işi olan işinde ilerlemek isteyen kişiler, hobi edinmek, beceri ve sanat elde etmek, kendini geliştirmek ve ailesine ekonomik olarak katkıda bulunmak isteyen kişiler ESMEK' in hedef kitlesini oluşturmaktadır (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.6. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (GASMEK)

GASMEK, örgün eğitimin haricinde plan ve program dahilinde sistematik bir şekilde yürütülen bir eğitim türü olarak ifade edilmenin yanı sıra yaygın eğitim ilkeleri doğrultusunda faaliyette bulunan yetişkin eğitim kurumudur. Vatandaşlar, hem 25 kurs merkezi ve 334 branştaki eğitimlerden hem de düzenlenen seminer, sergi vb. faaliyetlerden ücretsiz bir şekilde yararlanmaktadır. Kurs başlama tarihinden itibaren 16 yaşını dolduran kişiler, müzik branşlarında ise 15 yaşını dolduran kişiler sertifikalı kurslara başvurabilmektedir. Katılım belgeli kurslara ise 7'den 70'e herkes başvuru yapabilmektedir. Kurs sonunda başarılı olanlara MEB onaylı Kurs Bitirme Sertifikası verilirken başarısız olanlara ise kurs katılım belgesi verilmektedir. Verilen kurs bitirme belgeleri Türkiye'nin her yerinde ve Türkiye ile eğitimde denklik anlaşması olan ülkelerde geçerliliğe sahiptir. Ayrıca belirli branşlarda uluslararası akreditasyona sahip yabancı kuruluşlar ile işbirliği sonucunda Türkiye dışında geçerli olan sertifikalar da verilmektedir (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.7. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (BALMEK)

BALMEK, hayat boyu öğrenen şehir Balıkesir'de mesleki ve sanat eğitim gereksinimlerine yanıt vermek, unutulmaya yüz tutan geleneksel el sanatlarını yaşatmak, kişilerin bilinçli tüketici iyi bir üretici olmasını sağlayarak sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunmak, şehir kültürüne uyumlarını sağlayabilmek amacı ile 2015 yılında kurulmuştur. Kurulduğu günden itibaren günümüz gereksinimlerinin gerektiği şekilde ücretsiz olarak meslek ve sanat üzerine eğitim faaliyetinde bulunan BALMEK, 1 adet merkez ve 12 adet birimden meydana gelmektedir. Ücretsiz olarak verilen hizmetlerden kursiyer ürünlerinin satışları, sergi, seminer vb. etkinlikler, meslek ve sanat eğitimlerinin dışından eğitimi tamamlar ve destekler nitelikteki önemli faaliyetleri arasında yer almaktadır. Eğitim dışında gerçekleştirilen bu faaliyetler de yetişkin eğitimi kapsamında yer almaktadır (Balıkesir Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.8. Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (KOMEK)

2004'ten yılından bu yana hayat boyu öğrenmede yeniliğin öncüsü konumunda olan Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları üreten, hoşgörü ve sorumluluk

sahibi bireyleri yetiştirmek amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Bireylerin hayat standartlarını yükselmesini sağlayarak, toplumsal refahın artmasına, tüm yaş grubu ve eğitim seviyesindeki kişilere hayat boyu öğrenmenin amaçları neticesinde; vatan sevgisi olan, bilimsel ve akılcı düşünebilen, sorunları çözebilme yeteneği kazanan, yetenek ve becerilerini keşfedecek, öğrenme, çalışma ve hayat alanında yetenekler kazandırmayı misyon edinmektedir. Büyük Aymanas kurs merkezi ile 2004 yılında faaliyete geçen KOMAK, 16 yaş ve üzerindeki tüm bireylere yabancı dil, el sanatları gibi pek çok farklı alanda Milli Eğitim Bakanlığı ortaklığı ile sertifikalı kurslar vermektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.9. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (KAYMEK)

Hem sanat hem de meslek eğitimi olarak kişilerin becerilerinin gelişmesinin yanında sosyal açıdan da gelişmesine katkı sağlayarak istihdam üzerinden doğrudan ya da dolaylı olarak etki oluşturmak amacıyla gerek sözel gerekse uygulama gerektiren branşlarda, kişilerin talepleri neticesinde kurslar düzenlenmektedir. Geleneksel el sanatları, modern el sanatları, kişisel gelişim kursları, mesleki eğitim kursları gibi pek çok farklı branşta eğitim vermenin yanında tesislerinde yer alan sosyal alanlarla her kesimden bireyi, kendini huzurlu ve rahat hissedecekleri kütüphaneleri, kafeteryaları ve çocuk oyun alanları gibi ortamlarda ağırlamaktadır. MEB'in belirlemiş olduğu müfredat kapsamında 2'den 9 aya kadar belirli aralıklarla sanatsal, mesleki ve kişisel gelişim kursları vermektedir. Günümüz ihtiyaçları doğrultusunda kurs çeşitliliğini devamlı güncellemekte, kişilerin talep ve istekleri esas alınarak sosyo-demografik veriler ışığında kurslar oluşturulup eğitim vermektedir. Eğitim sonrasında kursu tamamlayanlara kimi branşlarda katılım belgesi kimi branşlarda ise MEB onaylı sertifika vermektedir (Kayseri Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.10.Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları (KAMEK)

KAMEK, bireylerin mesleki ve sanat bilgilerinin gelişmesine, gelir elde etmesine ve iş sahibi olmasına destekte bulunmak amacıyla hizmette bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ta yaşayan 15 yaş ve üzerindeki kişilerin sanatsal ve mesleki bilgilerini katkı sağlayarak

beceri ve meslek sahibi yapmak, ülke sanayisinin gelişmesi için kalifiyeli eleman yetiştirmek, unutulmaya yüz tutmuş sanatları canlılık kazandırmak, sosyal ve kültürel fayda sağlamak, bireyleri tüketici konumdan üretici konumuna getirmek eğitimlerin hedefleri içerisinde yer almaktadır. Eğitimlerin hedef kitlesi ise ilköğretim yaşını geçtiği halde mesleki eğitim almamış olanlar, mesleğinde daha ileriye gitmek ve mesleğini değiştirmek isteyen kişiler ile yeni bir hobi, beceri ve sanat sahibi olmak isteyen kişiler oluşturmaktadır (Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.11. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Hayat Boyu Öğrenme Merkezi (DİSMEK)

DİSMEK, yaygın eğitim ilkeleri doğrultusunda faaliyette bulunan eğitim organizasyonu olan DİSMEK, bünyesinde yer alan eğitimleri ücretsiz olarak vermektedir. Eğitimlerin yanı sıra düzenlediği seminer, sergi vb. faaliyetlerde bireyler ücretsiz bir şekilde faydalanma imkanı sunulmaktadır. Kursun başlangıç tarihinden itibaren 17 yaşını dolduran kişiler sertifikalı kurslara başvurabilirken, katılım belgeli kurslara ilse herkes başvurabilmektedir. Eğitimlere kayıtlar yılın her gününde alınabilmektedir. Kurs bitiminde başarılı olan kursiyerlere MEB onaylı kurs bitirme sertifikası ya da kurs katılım belgesi kursun niteliği doğrultusunda verilmektedir. MEB onaylı verilen sertifikalar Türkiye ve Türkiye ile eğitimde denklik üzerine anlaşması olan ülkelerde geçerli olmaktadır (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.1.12. Ordu Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları (ORMEK)

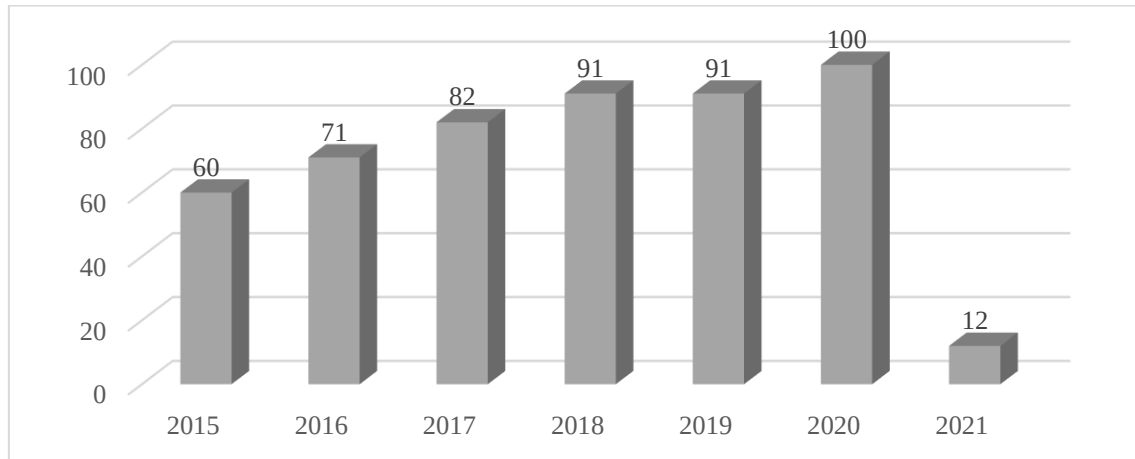
Büyükşehrin sınırlarında ikamette bulunan kişilerin hem bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine hem de ev ekonomisine fayda sağlanmasına yönelik faaliyetler yürütmekte olan ORMEK, mesleki, teknik, kültürel ve beceri kursları ile eğitim gereksinimlerine cevap veren ve örgün eğitimi tamamlayıcı nitelikte faaliyetlerle birlikte seminer ve sergiler de gerçekleştirmektedir. Eğitim verilen branş ve kursların saat ile günleri talebe göre belirlenmektedir. Kişilerin eğitime katılabilmesi için 16 yaş ve üstü olması haricinde başka bir koşul bulunmamaktadır. Bünyesindeki kurslar, sergiler ve seminerlerin tamamı ücretsiz olarak verilmektedir. ORMEK bünyesinde eğitim alan kişilerin gerekli sınavlardan başarılı olmasını halinde Milli Eğitim Bakanlığı onaylı ve

Türkiye'nin her yerinde geçerli sertifika verilmektedir (Ordu Büyükşehir Belediyesi,2023).

2.2. Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları (SAMEK)

Türkiye’de belediyelerin mesleki eğitim kapsamında faaliyet gösterdiği kurslar arasında yer alan SAMEK, Sakarya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde eğitim faaliyetinde bulunmaktadır. SAMEK 2004 yılında eğitim hizmeti faaliyetine başlamıştır. Faaliyetinin ilk yıllarında “Merkezi Mahalle” adı altında bulunan kurslar Donatım, Cumhuriyet ve Ozanlar merkezleri şeklinde bilinen merkezlerde düzenlenmiş ve yaklaşık olarak 300 kişiye eğitim vermiştir. 2009 yılında marka tescilini almıştır. Tescili aldığı yılda 36 branş kapsamında 3500 kursiyere hizmet veren SAMEK memnuniyet ve talep doğrultusunda büyüme gerçekleştirmiştir. Kurslara yaşı en az 15 olanlar katılım sağlayabilmektedir. Sınıflarda yer alan kursiyer sayısı talep ve sınıf yapısına göre değişkenlik göstermekle birlikte 10-25 kişilik sınıflarda eğitimler verilmektedir. Kursiyerler aynı branşa iki kereden fazla katılım sağlayamamakla birlikte aynı anda en fazla iki branşta eğitim alabilmektedir. Bunun doğrultusunda yeni katılmak isteyen kişilerin önü açılmak istenmektedir (Bağlan,2017;35). 2020 yılı itibariyle açılan branş sayısı 100 olmuştur ve 9.119 kursiyer eğitim almıştır.

2.2.1. SAMEK’ in Eğitim Branşları ve Kursları

Grafik 1: Yıllara Göre SAMEK Branş Sayıları

Kaynak: SBB 2021 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/MfnmvWMSHL.pdf>) E.T. 20/08/2022.

Yukarıdaki grafikte SAMEK’ in yıllara göre branş sayıları gösterilmektedir.2015 yılında 60,2016 yılında 71,2017 yılında 81,2018 ve 2019 yıllarında 91,2020 yılında 100,2021 yılında 12 branşta eğitim hizmetinde bulunduğu görülmektedir.

Tablo 1: 2020 Yılı SAMEK Branşları ve Açılan Kurslar

No	Branşlar	Açılan Kurslar
1	El Sanatları	Ahşap Boyama, Ahşap Rölyef, Ahşap Yakma, Amigurumi (Dolgu Oyuncak Bebek Yapımı), Cam Şekillendirme, Cam Altı Resim, Cam Boncuk Yapımı, Çeyiz, Çeyiz Tekamül, Dantel Angles, Dekoratif Ev Aksesuarları, Dekoratif Çeyiz Hazırlama, El Nakışı, El Nakışı Tekamül, Giyim Tekamül, İğne Oyası, Kağıt Telkari, Kağıttan Ev Aksesuarları Yapımı Tekamül, Ketten Telkari, Kösele Çanta Yapımı, Kağıt Rölyef, Kağıt Rölyef Tekamül, Kırkyama, Otantik Giyim, Sepet Ötücülüğü, Takı Tasarımı, Temel Giyim, Tığ ve Şiş Örgü, Teraryum.
2	Dil Eğitimleri	Adigece A1, Arapça A1, Arapça A2, Arapça B1, Çince A1, Fransızca A1, İngilizce A1, İngilizce A2, İngilizce B1, İspanyolca A1, Korece A1, Rusça A1, Rusça A2, Yabancılar İçin Türkçe A1, Yabancılar İçin Türkçe A2, Yabancılar İçin Türkçe B1
3	Müzik ve Gösteri Sanatları	Bağlama, Gitar, Keman, Kemençe, Piyano.
4	Sosyal ve Kültürel Eğitimler	Adli Kalem İşleri, Güzel Konuşma ve Diksiyon, Osmanlı Paleografyası A1, Osmanlı Türkçesinde Arapça Farsça Kurallar A2, Osmanlı Türkçesinde Edebi Metinler A3, Osmanlıda Türkçe Kelimelerin İmlası A4, Yönetici Asistanı.
5	Bilgisayar Eğitimleri	Android ile Mobil Programlama, Autocad ile İki Boyutlu Çizim, Bilgisayar İşletmenliği, Bilgisayar Destekli Muhasebe, Bilgisayarda Hızlı Klavye Kullanımı, ERP Sistemlerine Giriş, Metin Tabanlı Robotik Eğitimi, İnternet Programcılığı, Robotik Uygulamalar, Standart Türk Klavyesi.
6	Mutfak Eğitimleri	Aşçı Çırağı, Butik Pasta ve Kurabiye Yapımı Tekamül, Çay Saati Menüleri, Dünya Mutfağı, Etler/Pişirme Teknikleri, Gençlerle Mutfakta, Hamur Teknikleri, İtalyan Mutfağı, Kış Hazırlıkları, Mutfak Sanatları, Osmanlı Mutfağı, Pastacı Çırağı, Sokak Lezzetleri, Sütü Tatlılar, Türk ve Dünya Mutfağından Uygulamalar, Zeytinyağı/Salata/Meze.
7	Geleneksel Sanatlar	Bilimsel Bitki Çizimi, Cilt, Çini, Ebru, Hat, Kaligrafi, Sır Üstü Porselen Yapımı, Tezhip.
8	Güzel Sanatlar	Resim, Resim Tekamül, Karakalem, Fotoğraf, Sulu Boya, Pastel Boya, Vitray, Filografi.

Kaynak: SBB 2020 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/w3GK0eNlCt.pdf>) E.T. 20/08/2022.

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 2020 yılı Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları bünyesinde 8 branşta eğitim verildiği görülmektedir. El Sanatları branşında Ahşap Boyama, Ahşap Rölyef, Ahşap Yakma, Amigurumi (Dolgu Oyuncak Bebek Yapımı), Cam Şekillendirme, Cam Altı Resim, Cam Boncuk Yapımı, Çeyiz, Çeyiz Tekamül, Dantel Angles, Dekoratif Ev Aksesuarları, Dekoratif Çeyiz Hazırlama, El Nakışı, El Nakışı Tekamül, Giyim Tekamül, İğne Oyası, Kağıt Telkari, Kağıttan Ev Aksesuarları Hazırlama, Kağıttan Ev Aksesuarları Yapımı Tekamül, Keten Telkari, Kösele Çanta Yapımı, Kağıt Rölyef, Kağıt Rölyef Tekamül, Kırkyama, Otantik Giyim, Sepet Örucülüğü, Takı Tasarımı, Temel Giyim, Tığ ve Şiş Örgü, Teraryum kurslarının açıldığı görülmektedir. Dil Eğitimleri Branşında Adigece A1 Seviyesi, Arapça A1 Seviyesi, Arapça A2 Seviyesi, Arapça B1 Seviyesi, Çince A1 Seviyesi, Fransızca A1 Seviyesi, İngilizce A1 Seviyesi, İngilizce A2 Seviyesi, İngilizce B1 Seviyesi, İspanyolca A1 Seviyesi, Korece A1 Seviyesi, Rusça A1 Seviyesi, Rusça A2 Seviyesi, Yabancılar İçin Türkçe A1 Seviyesi, Yabancılar İçin Türkçe A2 Seviyesi, Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviyesi kurslarının açıldığı görülmektedir. Müzik ve Gösteri sanatları branşında bağlama, gitar, keman, kemençe ve piyano kurslarının açıldığı görülmektedir. Sosyal ve Kültürel Eğitimler branşında Adli Kalem İşleri, Güzel Konuşma ve Diksiyon, Osmanlı Paleografyası A1 Seviyesi, Osmanlı Türkçesinde Arapça-Farsça Kurallar A2 Seviyesi, Osmanlı Türkçesinde Edebi Metinler A3 Seviyesi, Osmanlıcada Türkçe Kelimelerin İmlası A4 Seviyesi, Yönetici Asistanı kurslarının açıldığı görülmektedir. Bilgisayar Eğitimleri branşında Android ile Mobil Programlama, Autocad ile İki Boyutlu Çizim, Bilgisayar İşletmenliği, Bilgisayar Destekli Muhasebe, Bilgisayarda hızlı Klavye Kullanımı, ERP (Kurumsal Kaynak Planlama) Sistemlerine Giriş, Metin Tabanlı Robotik Eğitimi, İnternet Programcılığı, Robot Uygulamalar, Standart Türk Klavyesi kurslarının açıldığı görülmektedir. Mutfak eğitimleri branşında Aşçı Çırağı, Butik Pasta ve Kurabiye Yapımı, Butik Pasta ve Kurabiye Yapımı Tekamül, Çay Saati Menüleri, Dünya Mutfağı, Etler/ Pişirme Teknikleri, Gençlerle Mutfakta, Hamur Teknikleri, İtalyan Mutfağı, Kış Hazırlıkları, Mutfak Sanatları, Osmanlı Mutfağı, Pastacı Çırağı, Sokak Lezzetleri, Sütlu Tatlılar, Türk ve Dünya Mutfağından Uygulamalar, Zeytinyağlı/Salata/Meze kurslarının açıldığı görülmektedir. Geleneksel Sanatlar branşında Bilimsel Bitki Çizimi, Cilt, Çini, Ebru, Hat, Kaligrafi, Sır Üstü Porselen Yapımı, Tezhip kurslarının açıldığı görülmektedir.

Güzel Sanatlar Branşında Resim, Resim Tekâmül, Karakalem, Fotoğraf, Sulu Boya, Pastel Boya, Vitray, Filografi kursları açıldığı görülmektedir.

Tablo 2: 2021 Yılı SAMEK Branşları ve Açılan Kurslar

No	Branşlar	Açılan Kurslar
1	Çini Ürünler	Çini Tepsi, Çini Kupa, Çini Dekoratif Bal Kabağı, El Boyaması Runner.
2	Polyester Kabak	Dekoratif Polyester Büyük Kabak, Dekoratif Polyester Küçük Kabak.
3	Magnet Yapımı	Dilim Kabak Magnet, Yarım Çekirdekli Kabak Magnet, Dilimli Tabakta Kabak Magnet, Kabak Evi Magnet, Tabelalı Kabak Magnet, Kelebek Köprülü Magnet, Sakarya Çark Magnet, Sakarya Çark Kabaklı Magnet, Sakarya Çark Büyük Magnet, Jüstinyen Köprülü Magnet, Sakarya Çark S Modeli Magnet, Sakarya Çark Damla Magnet, Kabak Notluk Büyük Boy, Kabak Notluk Küçük Boy, Kabak Evi Notluk Küçük Boy, Kabak Evi Notluk Küçük Boy, Kabak Üçlü Süs Takımı.
4	Dekoratif Ev Aksesuarları	Önlük Havlulu, Önlük Havlusuz, Amerikan Servis, Kumaş Peçetelik, Kumaş Tutaç, Kumaş Fırın Eldiveni, Mdf Peçete Halkası, Mdf Ekmeklik Sepeti, Mdf Baharatlık, Mdf Kaşıklık Büyük, Mdf Şekerlik Yuvarlak, Mdf Supla, Mdf İkili Pano, Mdf Notluk Kalemlik, Mdf Bardak Altlığı, Mdf Çatal Kaşık Ayağı, Mdf Tepsi, Mdf 6 Bölmeli Paket Çaylık, Mdf Kaşıklık Küçük, Mdf Çaycı Tepsisi, Mdf Büyük Tahta Kaşıklık, Mdf Kabak Desenli Peçetelik, Mdf Peçetelik, Mdf Düz Sunumluk, Mdf Ayaklı Sunumluk.
5	Ahşap Yakma	Ahşap Yakma Nihale, Ahşap Yakma Anahtarlık, Ahşap Yakma Tahta Kaşık.
6	Bez Çanta	Bez Çanta
7	Ebru Paket Çanta	Ebru Paket Çanta Büyük Boy, Ebru Paket Çanta Orta Boy, Ebru Paket Çanta Küçük Boy.
8	Ebruli Kravat Takımı	Ebruli Kravat Takımı
9	Yağcıbedir Halısı	85x150 cm çeyrek halı, 65x110 cm Seccade
10	Kağıt Sepet/Kağıttan Ürünler	Kağıt Sepet
11	Kenevir Ürünler	Kenevir Kapı Süsü, Kenevir Rüzgar Çanı, Kenevir Bebek Büyük Boy, Kenevir Bebek Orta Boy, Kenevir Bebek Küçük Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Büyük Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Orta Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Küçük Boy, Ebrudan Aynalar Büyük Boy, Kenevir Lambalar, Kenevir Duvar Saksısı Büyük Boy, Kenevir Duvar Saksısı Orta Boy, Ev Tekstili Keçeden Runner, Keçe Kare Kırılent, Keçe Dikdörtgen Kırılent, Çuval Runner, Çuval Yastık Büyük Boy, Çuval Yastık Küçük Boy, Deri Ayna Büyük Boy, Kenevir Sukulent Tablo Büyük Boy, Kenevir Sukulent Tablo Küçük Boy, Tavus Kuşu Büyük Boy, Tavus Kuşu Küçük Boy.
12	Mum Ürünler	Kabak Figürlü Mum Küçük, Kabak Figürlü Mum Orta, Kabak Figürlü Mum Büyük, İnek Figürlü Mum Seti, Tavuk Figürlü Mum Seti, Dekoratif Bal Peteği Mum, Dekoratif Aralı Bal Peteği Mum Seti.

Kaynak: SBB 2021 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/MfnmvWMSHL.pdf>) E.T. 20/08/2022.

Yukarıdaki tabloya bakıldığında 2021 yılı Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları bünyesinde 12 branşta eğitim verildiği görülmektedir. Çini ürünler branşında çini tepsi, çini kupa, çini dekoratif bal kabağı, el boyaması runner kurslarının açıldığı görülmektedir. Polyester kabak branşında Dekoratif Polyester Büyük Kabak, Dekoratif Polyester Küçük Kabak kurslarının açıldığı görülmektedir. Magnet yapımı branşında Dilim Kabak Magnet, Yarım Çekirdekli Kabak Magnet, Dilimli Tabakta Kabak Magnet, Kabak Evi Magnet, Tabelalı Kabak Magnet, Kelebek Köprülü Magnet, Sakarya Çark Magnet, Sakarya Çark Kabaklı Magnet, Sakarya Çark Büyük Magnet, Jüstinien Köprülü Magnet, Sakarya Çark S Modeli Magnet, Sakarya Çark Damla Magnet, Kabak Notluk Büyük Boy, Kabak Notluk Küçük Boy, Kabak Evi Notluk Küçük Boy, Kabak Evi Notluk Küçük Boy, Kabak Üçlü Süs Takımı kurslarının açıldığı görülmektedir. Dekoratif ev aksesuarları branşında Önlük Havlulu, Önlük Havlusuz, Amerikan Servis, Kumaş Peçetelik, Kumaş Tutaç, Kumaş Fırın Eldiveni, Mdf Peçete Halkası, Mdf Ekmeklik Sepeti, Mdf Baharatlık, Mdf Kaşıklık Büyük, Mdf Şekerlik Yuvarlak, Mdf Supla, Mdf İkili Pano, Mdf Notluk Kalemlik, Mdf Bardak Altlığı, Mdf Çatal Kaşık Ayağı, Mdf Tepsi, Mdf 6 Bölmeli Paket Çaylık, Mdf Kaşıklık Küçük, Mdf Çaycı Tepsisi, Mdf Büyük Tahta Kaşıklık, Mdf Kabak Desenli Peçetelik, Mdf Peçetelik, Mdf Düz Sunumluk, Mdf Ayaklı Sunumluk kurslarının açıldığı görülmektedir. Ahşap yakma kursunda Ahşap Yakma Nihale, Ahşap Yakma Anahtarlık, Ahşap Yakma Tahta Kaşık kurslarının açıldığı görülmektedir. Bez çanta branşında sadece bez çanta kursunun açıldığı görülmektedir. Ebru paker çanta branşında Ebru Paket Çanta Büyük Boy, Ebru Paket Çanta Orta Boy, Ebru Paket Çanta Küçük Boy kurslarının açıldığı görülmektedir. Ebruli Kravat Takımı branşında sadece ebruli kravat takımı kursunun açıldığı görülmektedir. Yağcıbedir halısı branşında 85x150 cm çeyrek halı, 65x110 cm Seccade kurslarının açıldığı görülmektedir. Kağıt Sepet, Kağıttan Ürünler branşında sadece kağıt sepet kursunun açıldığı görülmektedir. Kenevir ürünler branşında Kenevir Kapı Süsü, Kenevir Rüzgar Çanı, Kenevir Bebek Büyük Boy, Kenevir Bebek Orta Boy, Kenevir Bebek Küçük Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Büyük Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Orta Boy, Kenevir Bahçe Çim Heykelleri Küçük Boy, Ebrudan Aynalar Büyük Boy, Kenevir Lambalar, Kenevir Duvar Saksısı Büyük Boy, Kenevir Duvar Saksısı Orta Boy, Ev Tekstili Keçeden Runner, Keçe Kare Kirlent, Keçe Dikdörtgen Kirlent, Çuval Runner, Çuval Yastık Büyük Boy, Çuval Yastık Küçük Boy, Deri Ayna Büyük Boy, Kenevir

Sukulent Tablo Büyük Boy, Kenevir Sukulent Tablo Küçük Boy, Tavus Kuşu Büyük Boy, Tavus Kuşu Küçük Boy kurslarının açıldığı görülmektedir. Mum ürünler branşında Kabak Figürlü Mum Küçük, Kabak Figürlü Mum Orta, Kabak Figürlü Mum Büyük, İnek Figürlü Mum Seti, Tavuk Figürlü Mum Seti, Dekoratif Bal Peteği Mum, Dekoratif Arılı Bal Peteği Mum Seti kurslarının açıldığı görülmektedir.

2.2.2. SAMEK Eğitim Merkezleri ve Kursiyer Sayıları

Aşağıdaki tabloya bakıldığında 2020 yılında SAMEK' te 20 adet eğitim merkezinin bulunduğu görülmektedir. 2020 yılında en az kursiyer sayısına sahip olan merkez Ozanlar SAMEK iken en fazla kursiyer sayısına sahip olan merkez SAMEK eğitim ve gençlik merkezi olduğu görülmektedir.

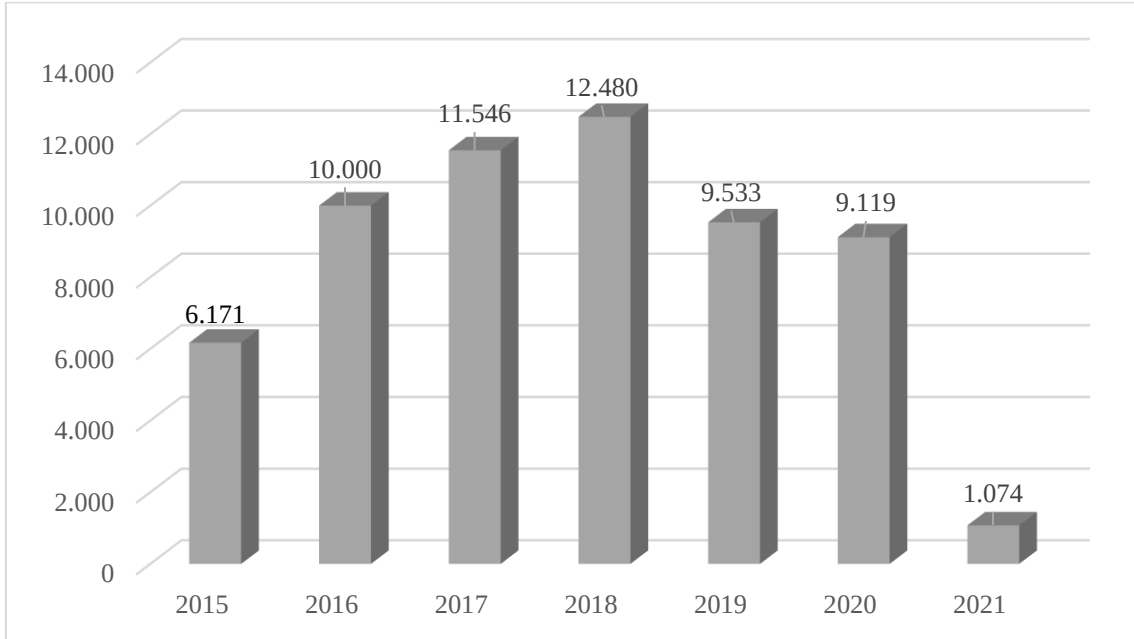
Tablo 3: 2020 Yılı SAMEK Eğitim Merkezleri ve Merkezlerdeki Kursiyer Sayıları

SAMEK EĞİTİM MERKEZLERİ VE MERKEZLERDEKİ KURSIYER SAYILARI		
NO	EĞİTİM MERKEZLERİ	KURSIYER SAYILARI
1	AKYAZI SAMEK	543 kişi
2	ARİFİYE SAMEK	247 kişi
3	BULVAR SAMEK	523 kişi
4	DİLMEN SAMEK	234 kişi
5	GELENEKSEL SANATLAR İHTİSAS MERKEZİ	316 kişi
6	GEYVE SAMEK	224 kişi
7	GÜNEŞLER SAMEK	135 kişi
8	HIZIRTEPE SAMEK	216 kişi
9	KARAMAN SAMEK	237 kişi
10	KARASU SAMEK	501 kişi
11	KOCAALİ SAMEK	140 kişi
12	KORUCUK SAMEK	116 kişi
13	MALTEPE SAMEK	242 kişi
14	MUTFAK ATÖLYESİ	463 kişi
15	32 EVLER SAMEK	131 kişi
16	OZANLAR SAMEK	87 kişi
17	SAMEK EĞİTİM VE GENÇLİK MERKEZİ	3596 kişi
18	SAPANCA SAMEK	666 kişi
19	SERDİVAN SAMEK	342 kişi
20	TEKELER SAMEK	160 kişi
TOPLAM		9119 kişi

Kaynak: SBB 2020 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/w3GK0eNlCt.pdf>) E.T. 20/08/2022.

SAMEK' in yıllara göre kursiyer sayılarına bakıldığında 2018 yılında kursiyer sayısının en fazla olduğu,2021 yılında kursiyer sayısının en az olduğu görülmektedir.

Grafik 2: Yıllara Göre SAMEK Kursiyer Sayıları

Kaynak: SBB 2021 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/MfnmvWMSHL.pdf>) E.T. 20/08/2022.

2.2.3. SAMEK'te Üretilen Ürünler

SAMEK Eğitim Merkezleri dışında Sakarya Sanat Galerisi ve Ofis Sanat Merkezi de bulunmaktadır. Bu merkezde kursiyerlerin ürünlerini ücretsiz olarak sergileyebilmesine imkan verilmektedir. Ayrıca burada satışa sunmak için belli branşlarda ürünler üretilmektedir. Aşağıdaki tabloda 2021 yılı Sakarya Sanat Galerisi ve Ofis Sanat Merkezinde Üretilen ürünler gösterilmektedir.

Tablo 4: 2021 Yılı Sakarya Sanat Galerisi ve Ofis Sanat Merkezinde Üretilen Toplam Ürün Bilgileri

NO	ÜRÜN ADI	ÜRÜN ÇEŞİDİ	TOPLAM ÜRETİLEN
1	ÇİNİ ÜRÜNLER	4	75
2	POLYESTER KABAK	2	46
3	MAGNET ÜRÜNLER	16	1304
4	DEKORATİF EV AKSESUARLARI	25	25
5	AHŞAP YAKMA	3	5
6	BEZ ÇANTA	1	216
7	EBRU PAKET ÇANTA	3	204
8	EBRULİ KRAVAT TAKIMI	1	438
9	YAĞCIBEDİR HALISI	2	48
10	KAĞITTAN ÜRÜNLER	1	390
11	KENEVİR ÜRÜNLER	23	309
12	MUM ÜRÜNLER	7	442
	TOPLAM	88	3502

Kaynak: SBB 2021 Yılı Faaliyet Raporundan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/MfnmvWMSHL.pdf>) E.T. 20/08/2022.

2.2.4. SAMEK' in Performans ve Faaliyet Göstergeleri

2020'de SAMEK merkezlerinde eğitim gören kursiyer sayısı 9.119 olmuştur. 2021'de bu sayının 6500'e 2022'de ise 3.500'e ulaşması hedeflenmiştir.

Tablo 5: SAMEK Performans Göstergeleri

P. Kodu	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Gerçekleşen 2020	Hedef 2021	Hedef 2022
PG.88	SAMEK Merkezlerinde Eğitim Gören Kursiyer Sayısı	Kişi	9.119	6.500	3.500

Kaynak: SBB Performans Programı'ndan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/GnYNGKHWqJ.pdf>) E.T. 20/08/2022.

Tablo 6: SAMEK Faaliyet Göstergeleri

Performans Hedef No	Faaliyet No	Faaliyetler	Toplam Bütçe (TL)
5.2.2	FA.76	SAMEK Binası Proje ve Yapımı İşlerinin Gerçekleştirilmesi	1.000.000
5.2.3.	FA.220	SAMEK'lerde Çeşitli Branşlarda Açılan Kurslarda Vatandaşlara Eğitim Verilmesi	1.450.000

Kaynak: SBB Performans Programı'ndan alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
(<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/GnYNGKHWqJ.pdf>) E.T. 20/08/2022.

2.2.5.2020-2024 Stratejik Planında SAMEK Eğitim Merkezleri

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Stratejik plan hazırlıklarının etkin olarak yürütülebilmesi için stratejik planlama ekibi tarafından Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde planlama sürecinin gerektirdiği ihtiyaçları ortaya koyan bir hazırlık programı hazırlamıştır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 2020-2024 Yılları Stratejik Planında SAMEK Eğitim Merkezleri ile ilgili güçlü, zayıf, fırsat ve tehdit analizi yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda SAMEK Eğitim Merkezlerinin güçlü, zayıf, fırsat ve tehditleri açıklanmaktadır.

Tablo 7: SAMEK Eğitim Merkezlerinin Güçlü, Zayıf, Fırsat ve Tehdit Analizi

SAMEK Eğitim Merkezleri	
Güçlü	Zayıf
• Branş yelpazesinin geniş olması. • Kursiyer kayıtlarının internet üzerinden alınması. • SAMEK usta öğreticilerinin, Tam Zamanlı ve Ek Derslilerin tamamının belediye bünyesinde çalışması. • Çalışanlara yönelik hafta sonu ve mesai sonrası kursların olması. • Hizmet verilen kitlenin geniş olması. • İlçelerde düzenlenen yıl sonu sergilerinin kendi hizmet binasında yapılması.	• Bazı merkezlerin kiralama yoluyla kullanılması. • Sergilerin için fuar alanının olmaması. • Adapazarı İlçesindeki merkezlerin fiziki yetersizliği. • Adapazarı İlçesinde büyük bir merkez binasının olmaması. • Kursiyer ve öğretmenlere yönelik ölçme ve değerlendirmede yetersiz olunması.
Fırsat	Tehdit
• Kursiyer sertifikalarının MEB onaylı olması. • Yabancı dillere duyulan ihtiyacın artması. • Ev hanımlarının ve çalışan hanımların kurslara rağbet göstermesi. • Günümüz ihtiyaçlarını karşılayabilecek eğitimlerin veriliyor olması.	• Birçok kurum tarafından (Halk Eğitim Müdürlükleri, İlçe Belediyeleri, Gençlik ve Spor Müdürlükleri vb.) benzer kursların yapılıyor olması. • Kiralama yoluyla maliyetlerin artması.

Kaynak: SBB 2020-2024 Yılı Stratejik Planından alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır. (<https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/Kki37LN1A5.pdf>) E.T. 20/08/2022.

BÖLÜM 3: MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde ilgili araştırmalar, araştırmanın yöntemi, araştırmanın bulguları ve değerlendirilmesine yer verilmektedir.

3.1. Literatür Taraması

Çalışmada, Türkiye’de kadın girişimciliği ve meslek edindirme kursları konularında son yıllarda yayınlanan tez ve makale çalışmaları araştırılmıştır. Odak noktası kadın girişimciliği ve meslek edindirme kursları olan bilimsel çalışmalar incelenerek literatür taraması yapılmıştır.

3.1.1. Kadın Girişimciliği ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Kayalar ve Ömürbek (2007), Süleyman Demirel Üniversitesi İşletme bölümü son sınıfta olan 69 öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasında girişimci adayları olarak görülen üniversite öğrencilerinin arasında cinsiyet unsurunun risk almadaki etkisini öğrenmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin girişimde bulunurken gereken sermayeyi temin edememe ve deneyim eksikliği karşılaştıkları engellerin başında gelmektedir. Ayrıca öğrencilerin zarara uğrama tehlikesini göze alma yatkinlığının yüksek olmayarak erkek öğrenci ile kız öğrenci arasında zarara uğrama tehlikesini göze alma konusunda farklı düşünceye sahip olmadıkları ve cinsiyet farklılığının risk almada önemli bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Palaz ve Turgut (2009), Balıkesir ilinde kadın girişimcilerin niteliklerini, iş kurdukları zamanki beklenti ve bu beklentileri elde edip edemediklerini belirlemişlerdir. Çalışma neticesinde, girişimcilerin üzerinde coğrafyanın etkilerini, gelecekte gelmek istedikleri yeri/seviyeyi, yaşadıkları problemleri gibi birçok konuya çözüm önerileri sunmuşlardır. Kadın girişimcilerin teşviklerle desteklenmelerinin gerektiğini savunmuşlardır.

Soysal (2010), Türkiye’deki kadınların bakış açılarından girişimcilik esnasında karşılaştıkları sorunları ve oluşturacakları imkanları kuramsal bir bütün halinde dile getirmeyi amaçlamıştır. Sonucunda kadın girişimciliği, ekonomik ve toplumsal olarak

bireye oldukça önemli fayda ve imkanlar oluşturarak, kendi ülkelerinin ekonomilerine katkı sağlayarak ekonomilerinde ve iş oluşturmada etkili olduğu belirtilmiştir.

Çalıyurt (2011), Girişimci kadınların finansal açıdan bilgi seviyelerinin ölçülmesi amaçlanan çalışmada küçük ve orta boy işletmeleri yöneten kadınlar kapsama alınmıştır. Edirne Sanayi ve Ticaret Odasında Kadın Girişimciler kurulunda üye ve KOBİ olarak yer alan 9 girişimci kadın ile yapılan görüşme neticesinde girişimci kadınların cinsiyet konusunda ayrımcılığa uğramadıklarına ve finansal açıdan bilgilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güleç (2011), Çalışmada, alınan eğitimlerin kadın girişimciler özelinde iş hayatında ne denli etkili olduğunu, iş hayatına katılım sağlayabilmek adına ne ölçüde yeterli olduğunu ve taşınması gerekmekte olan temel nitelikler saptanmıştır. Ayrıca Karaman ilinde yapılan söz konusu çalışmada kadınların yaşamakta olduğu sorunların kaynağını araştırarak, başarılarını engellemekte olan faktörlere dair çözümler sunulmuştur.

Fidan ve Nam (2012), Kırsal turizm içerisinde kadının konumunu ve etkililiğini ele alarak kadınların faaliyet gösterdikleri alanları ve çalışma şekillerinin bilgi ve tecrübelerini turizmin bir unsuru olarak kullanabilme yeteneklerini ve kırsal bölgenin gelişmesine olan faydalarını öğrenmeyi amaçlamıştır. Sakarya’da Taraklı ilçesinde evlerini turizm işletmesine dönüştüren girişimci kadınlarla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler neticesinde kadınların girişimcilik faaliyeti neticesinde ailede ve toplumsal yaşamda özgüven kazandığı ifade edilmektedir.

Uluköy ve Bayraktaroğlu (2014), Erkek girişimcilerin kadınların iş dünyasına girmelerine nasıl tepki verdikleri ve kadın girişimcilere ne yönde baskılar yapıldığını öğrenmeyi amaçlayan çalışma Adıyaman ve Balıkesir’de bulunan 84 kadın girişimciye anket uygulanmıştır. Kadın girişimciler kredi yerine özkaynaklarıyla işletme kurmaktadır. Kadın girişimcilerin demografik özelliklerine göre karşılaştıkları zorluklar itibarıyla anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eryılmaz (2014), Kahramanmaraş’taki farklı alanlarda hizmet veren kadın girişimcilerin arasında yapılan çalışmalarda, niçin girişimci olduklarını, girişimci profillerini, önlerine çıkan sorunlarla ne şekilde başa çıktıklarını araştırmıştır. Nihai verilerle birlikte gerekli önem verilmeyen kadın girişimcilerin iş hayatında faaliyet gösterecekleri de uzun bir süre

bulunamadıklarını savunmuştur. Belli başlı sektörlerde nadiren varlıklarını sürdürdükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2014), Ülkemizdeki motivasyon ve girişimcilik unsurlarını araştırmış ve kadın girişimciliği alanında Eskişehir’de araştırma yapmıştır. Çalışması, kadınların girişimci olmalarını etkileyen olumlu veya olumsuz etmenleri saptayıp girişimci kadının esas özelliklerini bu etkilerin etkileyip etkilemediğini gözlemlemek üzerinedir.

Yirik ve Yıldırım (2014), Antalya ilinde yapılan çalışmada turizm sektöründe istihdam edilen girişimci kadınların süregelen alışkanlıkları ve bununla beraber turizm sektöründe ilerleyebilmek amacıyla alabilecekleri risklerin alakasını incelemiştir. Araştırmaların neticesinde risk alma ve alışkanlıklar arasında doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Yörede kadın girişimcilerin etkili ve nitelikli bir girişimci olabilmek adına risklerin ve belirsizliklerin sorumluluklarını aldıkları gözlemlenmiştir.

Çabuk, Südaş ve Araç (2015), Adana ilinde faaliyette bulunan 100 girişimci kadına anket yapılmıştır. Girişimci kadınların, Adana ilinde kurmuş olduğu işyerlerinin sürdürülebilirliği için nasıl bir pazar stratejisi izlediklerini araştırmışlardır. Girişimci kadınların niteliklerini saptamak, önlerine çıkabilecek problem ve bu problemlere çözüm bulunurken nasıl bir yol izlediklerini öğrenmek, tüm verilerden yola çıkarak yeni çözüm önerini sunmuşlardır.

Arslan (2015), Çalışma Bitlis ilinde girişimci kadınların ekonomik açıdan konumunun ve bununla birlikte iş hayatındaki faaliyetlerinin analizi üzerine yapılmıştır. Kadın istihdamı göz ardı edildiğinde oluşabilecek ekonomik fırsatların kaçması neticesiyle yüzleşileceğini savunmuştur. Çalışmanın sonunda Bitlis ilinde girişimci kadınların sayısının neredeyse yok denecek kadar düşük sayıda olduğunu söylemenin mümkün olduğunu dile getirmektedir.

Memişoğlu, Eylemer ve Akyol (2016), Türkiye’nin Avrupa Birliği sürecine uyumu aşamasında pek çok alanda yapmış olduğu çalışmalar ve değişimler için bölgesel hedefler, milli planlar belirlenmiştir. Girişimci kadınlara İzmir’de özel verilen eğitimleri/kursları araştırarak, halihazırdaki çalışmaların kadın istihdamına etkilerini ve bu etkilerin pozitif yönde arttırılabilmesi için nelerin yapılabileceği hususunda alternatif olarak öneriler sunmuşlardır.

Barış ve Aşkın (2016), Sosyal sermayenin etkilerini kadınların girişimciliğinin üzerindeki etkilerini araştıran çalışmada Tokat ilinde 43 kişilik kadın girişimci grubuna anket uygulanarak girişimci kadınların istihdam açısından katılımları, arkadaş, aile ve akrabalarından meydana gelen güçlü bağlar şeklinde isimlendirilen sosyal sermaye açısından değerlendirmelere yer verilmiştir. Değerlendirmeler neticesinde üniversiteler, mesleki kuruluşlar veya kamu kurumları gibi kuruluşlarla iş birliğinde zayıf bağların yeterli olmadığı kanısına varılmıştır.

Hepkul ve Turan (2016), Girişimci olarak erkeklerin ve kadınların eğilimlerinin belirlenmesi ve aynı zamanda teşvik edici nedenleri açısından birbirleri arasında bir farkın olup olmadığının gözlemlenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada anket ile değerlendirmeler yapılmış olup bu anket çalışmaları mikro işletmelere uygulanmıştır. 1269 adet işletmeye bu anketler yapılmış olup girişimci olan kadınların motivasyon sebebi olarak sosyal açıdan statü eldesi, zamansal açıdan boş kalan vakitlerinin değerlendirilmesi ve ailesel olarak yapılan işleri devam ettirme gibi konularda erkek girişimcilere göre istatistiki olarak farklılıklar barındırmaktadır. Gelir elde etme açısından her iki anket gurubunda bir farklılık bulunmamaktadır.

Albayrak (2016), Çalışma kadınlar arasında yoksulluğun azaltılması adına kadınların girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesinin önemi vurgulanarak, bu husustaki yapılacak mücadele için mikro kredilerin söz konusu hedefe uygun olup olmadığını tespit etmeyi gaye edinmiştir. Yalova ilinde bulunan Girişimci Kadınlar Derneği'nin vermiş olduğu krediyi kullanan 8 kişilik bir kadın girişimci gurubunda yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış olup, kadınların hanelerinin gelirlerinin arttırılmasının zorunluluğu ve bununla birlikte ekonomik olarak bağımsızlığı elde etme açısından girişimci olma isteği gözlemlenmiştir. Buna ilave olarak verilen mikro kredinin amaçlarına ulaşabilmesi adına kadın girişimcilerin işinin yeterli seviyeye gelene kadar desteklenmesi gerektiği nihai sonucuna varılmıştır.

Arıkan (2016), Bursa ilinde yapılan çalışmada kadınların girişimcilik faaliyetlerine yönelik incelemelerde bulunulmuştur. Bu faaliyetleri, girişimciliğe başlama nedenleri açısından ve başarıya ulaşma veya başarısız olma etmenlerini meydana çıkarmayı hedeflemektedir. Anapara eksikliği, kurumsal olarak veya kurumlardan ötürü meydana çıkan engeller, girişim faaliyetlerinde bulunabilmek için gereken finansmanın eksikliği

başarı olasılığını azaltan etmenler olarak bulunmuştur. Bununla birlikte, kurumsal olarak verilen destekler, girişimcinin özellikleri de başarıya katkı sağlayan etmenler olduğu gözlemlenmiştir. Nihai olarak rol modellerinde artış olması ve kurumsal olarak yönlendirmelerin yapılması gerekliliği olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Özyılmaz (2016), Türkiye’deki kadın girişimcileri ve karşılarına çıkan problemlerin, engellerin neler olduğunu belirlemek amacıyla araştırmalar yapmışlardır. Kadınların girişimcilik niteliklerinin yeterli ve hatta yüksek olduğunu, destek aldıklarında ise kendilerini kanıtlamada olumlu sonuçlar alındığı savunulmuştur. Kadının iş hayatını kolaylaştıran sosyal olanakların artırılması ve bölgesel yapılara göre destek sisteminin oluşturulması gerektiğini sonucu elde edilmiştir.

Kahraman ve Koparan (2016), Girişimci programlarından faydalanan kadınların süreç esnasındaki problemlerini ve girişimci olma nedenlerini saptamayı hedeflemiştir. KOSGEB kapsamı vasıtasıyla Amasya İlinde eğitim almış 30 kişilik bir kadın girişimci gurubuyla, görüşme formu olarak yarı yapılandırılmış formun kullanıldığı derinlemesine bir şekilde mülakat yapılarak tespitlerde bulunulmuştur. Araştırma nihayetinde mülakatın yapıldığı kadınların parasal nedenleri ön planda tutarak, refah içinde yaşama isteği, başka kişilerden emir almama isteği, kendi işlerini idare ederek işlerinin patronu olma isteği ile girişimci oldukları sonuçlarına varılmıştır. Bununla beraber problemlerinin ise parasal kaynaklara erişimle alakalı olduğu, KOSGEB tarafından verilen hibelerden yararlanamadıkları cinsiyet açısından eşitsizlik sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir.

Güler, Ünsal, Karaturhan ve Issabek (2017), Yapılan çalışmada İzmir ilinin Aliağa ilçesinde kırsal bölgede yaşamakta olan kadınların girişimci olarak iş hayatına dahil olma nedenlerini araştırmak ve açıklığa kavuşturmak, halihazırdaki girişimcilik etkinliklerinin tespitini yapmayı, bu faaliyetin önünde bulunan engelleri araştırmayı ve bunlara çözüm sunmayı hedeflemektedir. Söz konusu çalışmada 65 kişilik bir kadın grubuna anket uygulaması yapılmıştır. Nihai sonuç olarak bu çalışmada; anket uygulaması yapılan kadınların genelde ticari sektörde oldukları, genel olarak ilköğretim seviyesinde eğitime sahip oldukları, problemlerinin arasında en önemlisinin anaparayı hazırlamak veya temin edebilmenin zorluğu olduğu tespit edilmiştir. Bu girişimcilere faaliyette bulundukları kendi sektörlerinde bulunan araçların kullanım eğitiminin verilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Akyol (2017), Bahsi geçen çalışmada kadının girişimci olarak içinde bulunduğu çalışma hayatında neleri deneyimlediği, nasıl bir çaba gösterdiği ve bununla beraber verdikleri mücadelenin ifade edilmesi, betimlenmesi çalışmaların amacını meydana getirmektedir. Artvin ilinde Merkez il ve ilçelerinde 41 kişilik bir kadın grubunu esas alan çalışmada görüşme tekniği olarak yarı yapılandırılmış yöntem ve bununla birlikte anket uygulaması yapılmıştır. Bu anket gurubunda yer alan girişimci kadınların sorunlarını, çalışma hayatlarındaki sorunlar, ailevi olumsuzluklar, çevresel baskılar, anaparayı bulma zorlukları vb. sorunlar olumsuzluklar oluşturmaktadır.

Mert (2017), Söz konusu çalışmada girişimcilik faaliyetlerindeki ev hanımlarının nasıl bir iş planı kurguladıklarını hedefleyen çalışmada 128 kişilik bir ev hanımı grubu ile mülakat yapılmıştır. Sonucunda, araştırmanın yapıldığı ev hanımlarının ekseriyeti konfeksiyon ve ev yemekçiliği gibi alanlarda girişimciliği hedefledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yaşar (2017), Çalışmada toplumsal ve iktisadi olarak ilerlemenin kilit noktası niteliğindeki girişimcilik incelenmiştir. Düzce’de yapılan araştırmayla kadın girişimcilerin iş kurduktan sonraki problemleri araştırılmıştır ve sorunları analiz edilmiştir.

Balcı (2019), Genellikle kadın girişimciliğine verilen desteklerin yetersiz olduğunu ve kadın emeklerinin değersiz kabul edilmesinden dolayı kendilerini gösteremediklerinden bahsetmiştir. Kastamonu ilindeki istihdam oranları sonucuna bakıldığında kadın istihdamının erkek istihdam oranlarına göre düşük olduğuna, işsiz sayısında da kadın işsiz oranlarının daha fazla olduğuna ulaşılmıştır. Kastamonu’da yapılan çalışmayla düşüncesini destekler nitelikteki veriler elde etmiştir.

Özdemir (2019), Girişimci kadınları motive edici unsurları belirlemek ve girişimcilik niyetleri düşük seviyede olan girişimci kadın adaylar için yol gösterici olması amaçlanmıştır. Karabük ilinde bulunun girişimci kadınların iş kurma davranış ve niyetleri incelenmiştir. Kadınların çeşitli fırsatları yakalayabilmeleri ve iş hayatındaki zorlukların üstesinden gelebilmek için güçlendirilmesi gereken önlemler önerilmiştir.

Solmaz ve Özdemir (2021), girişimci kadınların girişimci olma faaliyetlerine yönlendiren nedenleri belirlemek ve kadınların karşılaştıkları problemlere çözüm bulmayı amaçlamışlardır. Adana ilinde kırsal kesimde çilek üretimi faaliyetinde bulunan girişimci

kadınlardan 100 kişiye anket uygulanmıştır. Ailedeki bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek, kendisine ait bir işin patronu olabilmek, ekonomik olarak özgürlüğü kazanabilmek gibi nedenler kadınları girişimciliğe yönlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca girişimci kadınların eğitim seviyelerinin yetersiz kalması, ekonomik kaynak bulma zorluğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, aile tepkisi gibi problemlerle karşılaştıkları tespitinde bulunulmuştur.

Gündüz ve Karadeniz (2022), Malatya ilinde bulunan kadınlara yönelik hayatına katılma süreçlerinden, gereken sermayeyi nasıl elde ettiklerinden, girişimciliğe yönelik alınan destekleri, girişimci olmayı etkileyen sebepleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda da Malatya'daki girişimci kadınların girişim faaliyetine başlama nedenleri, sermaye elde edimi ve girişimci olmayı etkileyen sebeplerin önceki çalışmalarla benzer sonuçlara varıldığı görülmüştür. Ayrıca girişimci kadınların ilerleyebilmeleri ve bilgilendirilebilme düzeylerinin artması için önerilerde bulunulmuştur.

3.1.2. Meslek Edindirme Kursları ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Güler'in (2004), AB'nin yetişkinler için eğitim programı olan Grundtvig muhtevasında gerçekleştirilen çalışmasında Türkiye'deki halk kütüphanelerinde ve faaliyetleriyle alakalı problemler ve eksiklikler anlatılmış, bu problemler devamlılık oluşturduğu için Grundtvig programıyla halk kütüphanelerinin geliştirilmesi, iyileştirilmesi gerektiği ve hayat boyu öğrenme faaliyetlerinde aktif ve etkin olarak rol alınması gerektiği ifade edilmiştir. Ülkemizde bu projelerle alakadar olan Ulusal Ajans kurulsay da araştırmanın neticesinde Grundtvig bölümünde çalışan kişi sayısının yetersizliği ve bununla birlikte diğer hizmetlerinde (bütçe, kullanıcı, bina ve hizmetler) arttırılması gerektiği savunulmuştur.

Alpaydın (2006), Çalışmada İSMEK' in idari, finansal, eğitim ve bilimsel yapısı araştırılmıştır. İSMEK veri tabanı esas alınarak özellikle 2006 yılındaki sayısal veriler kullanılmıştır. Kursiyerler, öğretmenler ve kursiyerlerden oluşan kişilerle (31 kişi) görüşme yapılmasının ardından İSMEK eğitim materyallerini, kurslarını, kurs merkezlerini, öğretici ve öğrenci niteliklerini incelemiş nihai olarak personellerin eğitimine verilen önemin arttırılmasının gerektiğini ve hizmet içi eğitimlerle İSMEK eğitimlerinin veriminin artacağını sonucuna ulaşmıştır.

Tepe (2007), Çalışmada toplumsal açıdan kalkınma eyleminin yerel kalkınma hareketinden başladığı göz önüne alınarak, İBB'nin 1996 yılında kurmuş olduğu yaygın eğitim organizasyonu alanında ön plana çıkmakta olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK) örneği nicelik ve nitelik açısından araştırılmış ve incelenmiştir. Buna ilaveten belediyelerin bu alanda neden faaliyet gösterdikleri ve bu faaliyetlerin neler olabileceği gibi durumlarda araştırmaların arasındadır.

İşığışık ve Emirgil'in (2009), Bursa'da yapılan çalışmasında istihdam garantisi verilen işgücü yetiştirme kurslarında katılımcıların başarı dağılımları ve istihdam edilme durumlarının analizi yapılmıştır. Bu kurslarda muvaffakiyet sağlayan katılımcıların işe yerleşme oranını %92 olarak saptamışlardır. Kurslara katılımın artmasıyla katılımda cinsiyete dair farklılıkların önüne geçilebilmesi amacıyla farklı alanlarda faaliyet gösteren firmalarla yapılan iş birliğinin geliştirilmesinin gerekliliği ve kapsamlı bir çalışma ile İŞKUR'a kayıtlı veya kayıtsız işsizlerin becerilerini ve bilgilerini artırma amacı taşıyan programlara ilginin artabileceği tespit edilmiştir.

Yayla'nın (2009), çalışmasında Türkiye'deki eğitim sisteminin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan halk eğitim merkezlerinde çalışanlara (müdür, müdür yardımcısı ve öğretmenlere) yönetici ve öğretmen formları farklı olmak üzere, toplam 1300 kişiye anket yapılmıştır. Varyans ve frekans analizleri yapılmıştır. Bu analizler neticesinde, bu merkezlerde çalışanların hizmet içi eğitimlerin seminerlerine katılma oranları düşük çıkmıştır. Bu merkezlerin yeterli olmadığı ve hatta verilen sertifikalarında yetersiz olduğu savunulmuştur.

Yapıcı'nın (2010), çalışmasında İSMEK'te tesadüfi yöntemle bilgisayar eğitimlerine devam eden 14297 kursiyer arasından seçilen 506'sına anket uygulanmıştır. Demografik bilgiler anketiyle çıkarılan verilerle yüzdeleri ve frekansları hesaplanmıştır. Buna ilaveten çeşitli analizler yapıldıktan sonra kurslara öncelikli olarak; öğrencilerin, ev hanımlarının, alt ve orta gelire sahip kişilerin katılım sağladığı tespit edilmiştir.

Eser'in (2010), çalışmasında kuruluşundan itibaren günümüze kadar İSMEK'in tüm faaliyetleriyle kurumun yayınlanmış verileri toplanarak incelenmiştir. Sonuç olarak belediyelerin, yaygın eğitimin yapıldığı diğer kuruluşlara oranla çok daha başarılı olduğuna ulaşılmıştır.

Özer'in (2010), çalışmasında İSMEK tabanı kullanılarak yapılan çalışmalarla yerel yönetimlerin yetişkin eğitimlerine dair faaliyetleri değerlendirilmiştir. Çalışmaların neticesinde merkezi idareden, büyükşehir belediyelerine sorumluluk ve yetki devrini kapsayan yeniden bir yapılandırmanın gerçekleştirilmesini toplumsal kalkınma açısından gerekli ve önemli olduğu kanısına varılmıştır.

Öztürk'ün (2010), çalışmasında belediyelerdeki insan kaynakları yönetim algısını ölçmek amacıyla küme örneklem yöntemi ile Sakarya Büyükşehir Belediyesi çalışanları arasından seçilmiş 103 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Birincil veriler olarak anket sonuçlarından yararlanılırken ikincil veriler olarak dokümanlardan faaliyet raporlarından ve stratejik raporlardan yararlanılmıştır. Çalışmanın eksik kalan yönleri için Eğitim Dairesi Başkanlığı'nda ve İnsan Kaynakları Departmanı'nda mülakat yapılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde genel olarak olumsuz değerlendirmelere ulaşılmıştır. Çalışma Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nde yapılsa da sonuçların ve sorunların kamu sektöründe genel olarak yaşandığına da dikkat çekilmiştir.

Güney'in (2010), çalışmasında Osnabrueck ve Çanakkale Belediyelerinin eğitim faaliyetlerini karşılaştırma amacıyla betimsel bir araştırma yapılmıştır. Doğrudan sorumlu olmasa da Çanakkale Belediyesi halk eğitim hizmetlerinde mühim roller üstlenmektedir ve örgün eğitim kurumları devlet tarafından finanse edilmektedir. Osnabrueck Belediyesi'nde ise halk eğitim hizmetlerine dair sorumluluklar belediyenin sorumluluğundadır ve örgün eğitim kurumlarını belediye finanse etmektedir. Eğitim uygulamalarının farklılıklarının sebebi olarak, çalışmada kurumların yönetsel olarak örgütlenme biçimi gösterilmiştir. Merkezlerdeki çalışanların hizmet içi eğitim programlarıyla desteklenmesi ile eğitimlerin etkinliklerinin artabileceği sonuçlarına varılmıştır.

Çelik'in (2011), İSMEK' te yapmış olduğu çalışmada resim branşında eğitim alan kursiyerlerin dersler, kursun kendisine yönelik algısı ve kurs eğitmeni İstanbul'da 3 ilçede araştırılmıştır. İdarecilerle ve görevli olan eğitmenlerle mülakat yapılan çalışmada resim branşı eğitiminin hedeflerine ulaşmadığı saptanmıştır. Aynı zamanda atölyelerin ve dersliklerin söz konusu eğitim için yeterli olmadığı, eğitimin kurallarına uygun verilmediği, katılan yetişkinlerin ise sadece boş vakitlerini değerlendirmek amacıyla kurslara katıldığı tespit edilmiştir. Yetişkinlere yönelik olan bu meslek eğitimi ve sanat

kurslarında, meslek sanatçı yetiştirmediği ve bununla birlikte meslek edindirmedeği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ertam'ın (2011), çalışmasında İSMEK'te deri aksesuarları dersinin yeterliliklerinin ortaya konulması amacıyla kursiyer görüşlerine göre incelemesi yapılmıştır. Eğitimi alan 40 kursiyere 2009-2010 döneminde anket uygulaması yapılmıştır. Veriler değerlendirildiğinde söz konusu derse en fazla ilgiyi bayan katılımcıların duyduğu, büyük çoğunluğunun ise emekli olduğu veya çocuklarını büyüttükten sonra katılan 46-55 yaş grubundaki bayanların olduğu görülmüştür. Dersin kapsamında çanta ve pano yapımı çoğunlukta olup çalışmaların tek merkez yerine başka merkezlerde de yapılmasına gereklilik duyulmaktadır.

İşçiçok'un (2011), çalışmasında 9 aylık bir süre zarfında Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi kapsamında kursiyerler gözlemlenerek, iş gücü faaliyetleri bulguları TÜİK Bursa İl Müdürlüğü vasıtasıyla sağlanmış ve akabinde değerlendirilmiştir. Araştırmada proje uyumlu ve koordineli bir şekilde tatbik edilmeye devam ederse birçok başarılı kursiyere iş olanağı sağladığı gibi pek çok işsize odaların belirlediği yerlerde staj imkânı sunabileceği sonuç olarak sunulmuştur.

Göküş ve Alptürker' in (2011), çalışmasında Silifke'de belediyenin hizmetlerinden yararlanan vatandaşlara yönelik memnuniyet düzeylerini saptamak amacıyla anket yöntemi uygulanmış olup eldesi sağlanan veriler program vasıtasıyla aktarılmıştır. Çeşitli analizler vasıtasıyla cinsiyete göre vatandaş memnuniyeti ile belediye hizmetleri arasında bir fark olduğu, eğitim düzeyine, yaş gruplarına ve gelir düzeylerine göre belediye hizmetleri ile memnuniyet arasında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bazı memnuniyetsizlikler söz konusu olsa da belediye hizmetlerinden genel olarak memnuniyet duyulduğunun sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin'in (2011) çalışmasında istihdam garantisi verilerek 2010 yılında açılan 212 adet kursun içerikleri ve alanları incelenerek genelde teknolojiyle yoğun değişimle doğrudan alakalı işlerden ziyade emeğin yoğun olduğu işlere yönelik kursların açıldığını belirtmiştir. Çalışmada İŞKUR'un düzenlediği istihdam garantisi verilen bu kurslarda sermaye birikim süresiyle alakasını zayıf olduğu, diğer sektörlerden daha çok hizmet sektöründe nitelikli olan fakat özellikle de spesifik bir firmanın talebiyle açılan kurslarda ucuz ve güvencesiz emekçilerin yetiştirildiği şeklinde bulgulara ulaşılmıştır.

Akyıldız'ın (2012) çalışmasında Uşak ilinde yaşayan 384 kişiye anket uygulanmıştır. Söz konusu ankette Belediye hizmetlerinden duyulan memnuniyetin cinsiyete, yaşa, gelir düzeyine ve eğitim düzeyine göre farklılıklar gösterip göstermediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Farklılıkların tespit edilebilmesi için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri, vatandaş memnuniyetinin saptanması amacıyla frekans dağılımı kullanılmıştır. Belediye hizmetlerine yönelik memnuniyet “kararsız” seviyesindedir. En yüksek memnuniyet oranının olduğu hizmet ise sosyal yardım hizmetleriyken en düşük olan ise geri dönüşüm projesi ve asfalt, kaldırım, yol hizmetleri olmuştur. Belediye hizmetlerindeki verim eksikliğinin nedeni olarak; uzman ve nitelikli personel eksikliği, halkın yönetimdeki katılım yetersizliği, yasal prosedürlerden kaynaklanan sorunların olduğu düşünülmektedir.

Tatlidil ve Özgürlük'ün (2012) çalışmasında İŞKUR'un il müdürlüklerine yönelik olarak eğitim uygulamalarını değerlendirebilmek adına 2009 yılına dair veriler kullanılarak analizler yapılmıştır. Çalışma nihayetinde en başarılı kurum Malatya İl Müdürlüğü bulunmuş, en başarısız olan kurum Zonguldak İl Müdürlüğü olarak saptanmıştır. Bununla birlikte Erzincan, Muş, Malatya, Artvin, Gaziantep ve Bayburt illerinin performansları yüksek olurken Mersin, Ankara, Sivas, Edirne, Batman ve Ardahan illerinin ise performanslarının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız'ın (2012) çalışmasında HEM'lerin, DİB'in düzenlemiş olduğu yetişkinlere yönelik eğitim faaliyetlerinin kadınlara yönelik ev dışı istihdamını sağlayan veya kamusal yaşamda kadınlara destek sağlayıp güçlendiren bir muhtevaya sahip olmaktan çok, İslami sosyallasyona katkı sağlayabilecek bir özellikte olduğu şeklinde bulgulara ulaşılmıştır.

Ayçiçek'in (2012) Şişli Belediyesi'ne bağlı olarak faaliyet gösteren kurslarda eğitim alan kursiyerler ve eğitimi almakta oldukları alanlarda yapmış olduğu araştırmada, belediyenin öncü niteliğinde ve deneysel çalışmalar yaptığı, yaygın eğitime yönelik çalışmaların küçük ölçekli olduğu ancak etkin ve başarılı faaliyetler olarak bu alandaki öznel örnekler arasında bulunduğu vurgulanmıştır.

Gürbey'in (2012) çalışmasında eğitim alanındaki hizmetleri hususunda yerel yönetimlerin rolü incelenmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul İl Özel İdaresi ve Büyükçekmece, Gaziosmanpaşa, Fatih, Bağcılar ve Bakırköy İlçe Belediyeleri örnekleminde örgün eğitim hizmetlerindeki yapmış oldukları katkılar araştırılmıştır. Bu

kurumların 2005-2009 yılları arasındaki faaliyet raporları açısından, eğitim alanında özgün olan projelerin değerlendirildiği sayısal bilgiler tablolar şeklinde sunulmuştur. Çalışmanın neticesinde deneysel ve öncü niteliğindeki çalışmalarıyla Şişli Belediyesi'nin öne çıktığı gözlemlenmiştir.

Sevimli ve Erdil Şahin'in (2013) çalışmasında İstanbul Kültür Üniversitesi tarafından sağlanan işgücü yetiştirme kursları araştırılmıştır. 2010 yılında Temmuz ve Ağustos dönemlerinde 13 tane işgücü yetiştirmeye yönelik kurs faaliyet göstermiştir. Toplamda 325 kursiyer olmak üzere her bir branşta açılan kursa 25 kursiyer eğitim almıştır. Nihayetinde 222 kursiyere memnuniyet ölçmek için anket uygulaması yapılmıştır. Eğitimlerden sonra istihdam edilmiş olan kursiyerlerin sayıları ise İŞKUR üzerinden tespit edilmiştir. İşgücü yetiştirme kursiyerlerinden %86,5'i mezun olmuş ve istihdam edilmiştir. İstihdam edilme oranları hesaplandığında, istihdam edilme sürelerine dair bir süre kısıtı dikkate alınmamıştır. Bu politikaların etkili olduğu ancak tek çözüm olmadığı ve bununla beraber AB İstihdam Stratejisi ile uyumlu olan milli istihdam strateji ve politikalarının belirlenip uygulanmaya başlanmasının gerekliliğini savunmuşlardır.

Hayran'ın (2013) çalışmasında anket çalışması olarak, İzmit Meslek Edindirme Kurslarında eğitime katılan 1122 kadın kursiyerle anket çalışması vasıtasıyla yerel yönetimlerdeki kadın istihdamına yönelik hizmetler incelenmiştir. Söz konusu hizmetler arasından en önemlilerinden biri olan meslek edindirmeye yönelik kursların istihdam sağlamadaki önemi ve gerekliliği, yapılan alan araştırması ile desteklenmiş olup önemi vurgulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, kurslara katılım gösteren kadınların sosyal kazanımlarının yanı sıra istihdam yönüyle de beklentilerinin oluştuğu, bu beklentilerin medeni durum, yaş, eğitim düzeyleri vb. hususlara göre değişim gösterdiği tespit edilirken ayrıca söz konusu kursların kadınların istihdam oranının artışına katkı sağladığı saptanmıştır.

Karataş'ın (2013) çalışmasında Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde yaygın eğitim uygulamaları kapsamında bilgisayar kursu almakta olan 302 kişiye anket uygulaması yapılmış olup, verilerin yüzde ve frekans analizleri, demografik bilgilere yönelik t-testi ve anova analizleri uygulanmıştır. Çalışmanın nihayetinde belediyelerin okullara yönelik olarak yapılan düzenlemeleri, okullara destek olarak verilen araç ve gereçler, kırtasiye

vb. yardımlarla belediyeleri ve öğrenci velilerini birbirlerine daha yakın hale getireceği ve eğitim sisteminin kalitesinin artırılmasına önem teşkil edeceği savunulmuştur.

Kalaycı (2014), Çalışmasında İSMEK Ciltleme Dersinin incelemesi açısından yapılan araştırmanın verileri değerlendirildiğinde, bu dersin kursuna katılım gösteren kursiyerlerin çoğunluğunu bayan kursiyerlerin oluşturduğu gözlemlenmiştir. Araştırmaya dahil olan kursiyerlerin çoğunluğu 36-45 ve 46-55 yaş grubunda oldukları ve bekar kursiyerlerin sayısının az bir farkla daha fazla olduğu görülmüştür. Yine araştırmanın sonuçları arasında kursiyerlerin tamamının dersin yürütücüsünü ve dersin içeriğini yeterli buldukları ve bununla beraber bazı kursiyerler alanla ilgili deneyimlerini arttırmak istediklerini de ilave etmişlerdir.

Yakut'un (2015) İstanbul özelindeki çalışmasıyla kadın istihdamına yönelik meslek edindirme kurslarının etkisini araştırmıştır. Bu hususta İstanbul'daki birtakım ilçe belediyeleriyle görüşmeler yaparak raporlar, faaliyet raporları, broşürler vb. incelenmiş olup, 39 ilçenin internet sitelerine bakılarak branşlar tablo haline getirilmiştir. Çalışma neticesinde kursların kadınların sosyalleşmesi hususunda ön planda olurken, kadınlara istihdam sağlama hususunda ise kursların geri planda kaldığı saptanmıştır. Kurs branşları belirlenirken ise “kadın işi” ve “erkek işi” gibi toplumun kalıplaştırdığı hususlar göz önüne alınarak branş seçimi yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca kursu bitirenlerin çoğu kurslar vasıtasıyla öğrendikleri bilgilerle ürettikleri ürünleri kayıt dışı olarak ev eksenli bir sistemle sattıkları saptanmıştır.

Taşçı vd. (2015) çalışmasında Eskişehir'de hayat boyu öğrenme kapsamında yetişkin eğitimlerini analiz etmek amacıyla öğretmenler (5 kişi) ve kurs müdürü ile görüşmeler sağlamışlardır. Buna ilaveten kurslara devam etmekte olan kursiyerlere (367 kişi) memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla memnuniyet anketi uygulanmıştır. Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler söz konusu öğrenme ortamlarına yönelik olumsuz veya olumlu olarak tasnif edilmiştir. Yöneticiler ve öğreticilerin tarafında bildirilen olumsuz yöndeki görüşlerden bazıları; kaynakların yetersiz olması, insan kaynaklarıyla alakalı problemler, tanıtımdaki yetersizlik, eğitim sonrasında kursiyerlere verilen eksik destek ve kurslardaki çeşitli işleyiş problemleridir. Uzlaşılan sorunlar ise fiziksel ve insan kaynaklarının yetersizliğiyle birlikte yetersiz iş birliğidir. Olumlu görüşler ise uygulamalı eğitim imkanları, yoğun katılım, fırsat eşitliği sağlama, sertifika imkanları, kurs

sonrasında gerçekleştirilen kültürel faaliyetler ve satış desteği, iş birliği olanakları ve teknik alt yapı olanakları olarak tespit edilmiştir. Problemler ele alındığında üniversite ve İŞKUR iş birliğinin artması gerektiği katılımcılar tarafından vurgulanmış olup söz konusu sorunlar giderildiği takdirde ise verimliliğin artabileceği de saptanmıştır.

Kazu ve Aksakal'ın (2015) çalışmasında ülkemiz ve AB ülkeleri arasındaki yetişkinlere yönelik eğitimler bağlamında, kültürler arası ilişkiler ve eğitim adına globalleşmeye sebep olan unsurların etkisinin saptanması amacıyla 2013 yılına ait TÜİK verileri, resmî gazeteleri ve AB yayınları tetkik edilmiştir. Çalışmanın nihayetinde tüm ülkeler arasında yetişkin eğitim ve öğretim politikalarında şimdiki öncelikler, yöntemler ve yaklaşımlarda önemli farklılıklar bulunurken; genel hedefler ve genel yönü açısından ise benzerlikler bulunduğu tespit edilmiştir.

Şen'in (2016) çalışmasında yapılan değerlendirmelerde İŞKUR kapsamında bulunan mesleki eğitim kursları türlerine göre ele alınmıştır. Bu kursların işsizliği azaltmadaki yani istihdam sağlamadaki önemi değerlendirilmiştir. Daha fazla istihdam sağlamaya yönelik olarak istihdam garantisi verilen kursların sayısının artırılması ve bununla birlikte istihdam garantisi olmayan kursların sayılarının azaltılarak kaynakların etkin bir şekilde kullanılması gerektiği tespit edilmiştir. Kurslarda verilen eğitimlerin iş gücü piyasasının ihtiyacı dikkate alınarak açılmasının ve düzenlenmesinin istihdamı artırıp işsizliği azaltmada etkin bir role sahip olacağı düşünülmektedir.

Çaluk Acar'ın (2016) çalışmasında KO-MEK hizmetleriyle alakalı memnuniyet düzeylerini ve aynı zamanda hizmetlerin verimliliklerini ölçmek amacıyla 676 kursiyere anket uygulanmış ve katılanların KO-MEK' ten memnun olduğu saptanmıştır. Kursiyerler genel olarak kursları verimli bulmuşlar bununla beraber memnuniyet düzeyleri arasında demografik özelliklere istinaden küçük farklılıklar bulunmuştur.

Damla Bağlan (2017) çalışmasında SAMEK'te verilen giyim derslerinin verimliliğini araştırmış olup anket yöntemi kullanılmıştır. Giyim branşındaki bu kursa katılım gösteren kursiyerlerin büyük çoğunluğunun ev hanımı olduğu gözlemlenmiştir, diğerleri ise emekli, öğrenci ve çalışmayanlardan oluşmaktadır. Kursa katılanların %79'u gibi büyük çoğunluğu evli iken %21'i ise bekardır. Ankete katılım göstermiş olan kursiyerlerin %53,6'sı ortaokul ve ilkokul mezunu iken %29,8'i lise mezunu ve %19,2'si yüksekokul mezunudur. Çalışmada, etkinlik ölçeğinin; medeni duruma ve eğitim durumlarına göre

farklılaştığı, yaş gruplarına farklılaşmadığı saptanmıştır. Sonuçların arasında giyim kursunun beklenen etkinliği sağladığı da yer almaktadır.

Balabanlı (2018) Amacı İSMEK’ te eğitim alan yetişkin kursiyerlerin hayat boyu öğrenmeyle alakalı yeterliliklerine yönelik algılarını araştırmak ve incelemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış olup, 112’si erkek 134’ü kadın olmak üzere 246 kursiyer çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bununla beraber çalışmada “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilik Ölçeği” kullanılmış katılımcıların yaşam boyu öğrenme yeterliliğinin yüksek olduğu saptanmıştır. En etkili algıya sahip olan yeterliliğin ana dilden iletişim yeterliliği olduğu saptanırken, en etkisiz algıya sahip yeterliliğins e yabancı dilde iletişim yeterliliği olduğu gibi neticeler yine araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Kursiyerlerin etkinlik düzeyleri, öğrenim durumuna, yaşa, cinsiyete ve kurslara katılım gösterme durumlarına göre belirgin farklılıklar gözlemlenmiştir. İSMEK kurslarının katılımcılarının çoğunluğunu kadınların oluşturduğu gözlemlense de zamanla erkek kursiyerlerin sayısının ve aynı zamanda toplam kursiyer sayısı içerisindeki oranlarının artış göstermiş olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma da bu durumunun nedeni olarak; el sanatları branşlarının genelde kadınlara yönelik olması ve ortak kişisel gelişim branşlarında kadınların erkeklere oranla daha fazla alakadar olmaları gösterilebilir.

Çetinkaya (2019) çalışmasında Ankara ilinde Sincan Bölgesindeki el sanatları teknolojisi takı tasarımı programını incelemiştir. 40 adet kursiyer ile yapılan çalışmada, kursiyer görüşlerine göre incelenmesi ve yeterliliklerini ortaya konması hedeflenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre kursa katılan kursiyerlerin çoğunluğu 45 yaş üzeri ve tamamının kadın olduğu, amaçladıkları hedeflere ulaştıkları, kurs içeriğinin yeterli olduğu saptanmıştır. En sık karşılaşılan problemler arasında ise takı malzemelerinin zor temin edilmesi ve pahalı olmasıdır.

Karatağ (2019) çalışmasında Bursa ilinde ve ilçelerinde yaygın eğitim kurumlarında müzik eğitimi kursu alan 121 kursiyerin görüşleri anket çalışması yapılarak incelenmiştir. Çalışmada bu kursa yönelik, yeterlilik açısından halk eğitim merkezleri incelenmiş olup, müzik eğitimine katkıları araştırılmıştır. Yine araştırmada kurum tanıtımlarının yeterli düzeyde yapıldığı, kursların fiziksel bazı yetersizlikleri bulunduğu (asansör, kantin/kafe, müzik dersliği) saptanmış olup bazı önerilerde de bulunulmuştur. Bu eğitimi alan kursiyerlerden erkek katılımcıların sayılarının fazla olduğu ve genel itibariyle 25-49 yaş

grubu katılımcıların çoğunlukta bulunduğu tespit edilmiştir. Kursun tercih edilme etmenlerinden ise kursun ücretsiz olması ve eğitimcilerin kalitelerinin yüksek düzeyde olması ön plana çıkmıştır.

Dinçay (2020) çalışmasında Eskişehir’de İŞKUR İl Müdürlüğünce düzenlenmekte olan meslek edindirme kurslarının faaliyetlerini ve kursiyerlerin kurslara dair beklentilerinin kursların sonunda hangi ölçüde karşılandığı araştırılmıştır. Yapılan çalışmada anket sorularının ve aynı zamanda verilen cevapların güvenilirliğine dair Cronbach Alpha analizi yapılırken, kurs memnuniyeti ve eğitim düzeyi, cinsiyet, yaş aralıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu saptanmıştır. Çalışmada işsizlik süresi ve kursun beklentileri karşılama oranı sınanmış olup, bu süre arttıkça istihdam anlamındaki beklentinin düştüğü tespit edilmiştir.

Erdem (2021) çalışmasında Alanya İlçe’sinde Alanya Belediyesi, Üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütlerince düzenlenen yaygın eğitim faaliyetlerini ve bu faaliyetlere katılım durumlarını araştırmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılarak verilerin toplanmasında ise nitel araştırma yaklaşımıyla doküman analizi metodu uygulanmıştır. Belgelerden elde edilen istatistiksel verilerle betimsel istatistiğin frekans ve yüzde tekniği esas alınarak yorumlanmıştır. Bu ilçede bulunan halk eğitim merkezi en çok yaygın eğitim veren kamu kurumunun olduğu saptanmıştır. Bu merkezdeki kurslardan daha çok genç grupların yararlandığı, yaş ortalamasının teknik ve mesleki eğitimlerde arttığı saptanmıştır. Alanya İlçe ’sinde üniversitelerin açmış olduğu kursların tür açısından sınırlılık gösterdiği ve bununla beraber katılımcı sayısının da minimum seviyelerde olduğu gözlemlenmiştir. Alanya Belediyesi Halk Eğitim Merkezlerine benzer olarak çocuklara ve yetişkinlere yönelik kurslar açmıştır ve kadın katılımcıların sayısı belediye tarafından açılan kurslarda daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Sistemli eğitim programı düzenleyen tek sivil toplum örgütü olan Alanya Ticaret ve Sanayi Odası’nın programları arasında girişimciliğe dair açılan kurslar mühim bir oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Dirik (2021) çalışmasında İSMEK’ te yaşam boyu öğrenme açısından yerel yönetimlerin rolünü araştırmıştır. Araştırmada betimsel araştırma modeli kullanılmış olup yarı yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olan betimsel analiz metodu kullanılmıştır. Görüşmede müdürlüğün üst düzey yöneticilerine 5 ana soru sorulmuştur. Yapılan

çalışmada kursların açılma durumu ve aynı zamanda kursların devam etme durumu bölge halkının talepleri doğrultusunda belirlendiği, kurslar dışında seminer, sağlık taramaları ve bilgilendirici toplantılar gibi faaliyetlerin yapıldığı, İSMEK'in kursiyerlere kursların sonrasında istihdam hususunda önemli bir etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Diğer belediyelerin merkezlerinden İSMEK'in temel farklarının; büyük merkezlerinin olması ve kolaylıkla ulaşılabilir olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte kurumda yönetici olan eğitimciler düzenli olarak hizmet içi eğitimler almaktadırlar. Kurslara en fazla katılımı 20-30 yaş arası kursiyerler gösterirken en az ilgiyi gösteren ise 60 yaş üstü grubunun gösterdiği çalışmanın sonuçları arasındadır.

Atay (2021) çalışmasında Eskişehir Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları ve İŞKUR tarafından verilen eğitimlerin ve kursların istihdam sağlamadaki rolleri araştırılmaktadır. Son yıllarda Meslek edindirme kurslarının istihdam politikalarına katkı sağladığı ve bu bağlamda önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmış olup İŞKUR, TUIK ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin etkinlik raporlarının detaylı bir şekilde incelenmesi yapılarak grafikler ve tablolar yardımıyla değerlendirmeler yapılmıştır. İşsizlik ve istihdam verileri, istatistiki verilerle karşılaştırmalı bir şekilde analizi yapılarak İŞKUR ve ESMEK'in kadınların istihdam oranlarına katkıda bulunduğu ve hatta arttırdığı, kurslara katılan kursiyerlerin de sosyal açıdan pek çok kazanım sağladığı saptanmıştır. Bunlara ilaveten kursların hem istihdam sağladığı hem de sosyalleşme açısından da etkili olduğu saptanmıştır.

Şen'in (2022) çalışmasında Türkiye'ye Suriye'den sığınan mültecilerin meslek edinmeye yönelik süreçleri ve meslek edinmelerine katkı sağlayan, aracılık yapan kurslar incelenmiştir. Çalışmada göçmenlerin mesleki kurs faaliyetleri, Suriyeli göçmenlere yönelik olan meslek edindirme kurslarının yapısı, meslek edinimi, kursiyer seçimi, söz konusu kursların işlevselliği incelenmiştir. "Mevcut kurs faaliyetleri", "Suriye'deki meslek yapılarına bakış", "Meslek algısı", incelenerek 20 kişi ile mülakat ve 100 kişi ile anket yapılmıştır. Çalışma problemlerin kaynağı bulup kursun zaman açısından yetersizliğinin tespiti ve aynı zamanda kursların verimliliğini arttırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, dil yetersizliklerinin yanı sıra kursun süresinin uzun olmaması ve yetersiz olmasının kursların verimliliğini düşürdüğü savunulmuştur. Başarının artması için dil sorunu olmayan, lise ve üniversite mezunu kursiyerlerin katılımı, kurs sürelerinin azami 6 ay ile 1 yıl arasında olması, kurs aşamasında kursiyerlerin makul ücret almaları

öneriler olarak sunulmuştur. Bunlara ilaveten mesleki Türkçe dil eğitiminin, mesleki rehberliğin ve psiko-sosyal destekle verimliliğin artacağı saptanmıştır.

Yapar ve Şentürk'ün (2022) çalışmasında Amasya ilinde ve ilçelerinde Halk Eğitim Merkezlerinin kadınlara yönelik olan kurs faaliyetleri araştırılmış olup bu merkezlerde kadınlara yönelik organize edilmiş yaygın eğitim uygulamaları incelenmiştir. Araştırmada betimsel tarama ve doküman analizi yöntemi kullanılmış ve belgelerden elde edilen istatistiksel veriler frekans ve yüzde tekniği kullanılarak yorumlanmıştır. Çalışma kursların niteliği, kursiyerlerin yaş durumu ve kursiyerlerin öğrenim durumu gibi değişkenler esas alınarak yapılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda; bu merkezlerde, kurslardan daha yüksek oranla genç kursiyerlerin faydalandığı, mesleki kurslardan ise yaş bakımından daha ilerideki kursiyerlerin faydalandığı ve katılım sağladığı gözlemlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın bu başlığında araştırmanın yöntemi, araştırmanın deseni, veri toplama yöntemi ve araçları, araştırmanın örnekleme ve katılımcı profili ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmektedir.

3.2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma, gerçekleştirilirken nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Mevcut araştırmada meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerini incelemek adına kadın girişimcilerin görüşlerini ayrıntılı olarak ortaya çıkarmak, kadın girişimcilerin ortaya koydukları görüşleri derinlemesine incelemek amacıyla olgubilim deseni tercih edilmiştir. Çalışma SAMEK' e katılan ve sonrasında herhangi bir girişimcilik veya istihdamda bulunan kadınların görüşlerinden faydalanarak oluşturulan nitel bir çalışmadır.

3.2.2. Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgileri de içeren yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Araştırmada kullanılmak amacıyla yarı yapılandırılmış mülakat sorularının güvenilir ve geçerli olmasını sağlamak amacıyla önce literatür çalışması yapılmış, ardından oluşturulan soruların uzman akademisyenlerin

görüş, öneri ve onayı doğrultusunda son hali verilmiştir. Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilip ses kaydı için izinleri alınarak onam formu imzalamaları istenmiştir. Kaydedilen görüşmeler daha sonra yazıya geçirilmiştir. Çalışma kapsamında 20 kadın ile yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara görüşmeler sırasında sorulara rahat cevap verebilmeleri için kişi bilgilerinin çalışmada kullanılmayacağı bildirilmiştir. Görüşme süreleri kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir. Yarı yapılandırılmış mülakat görüşmelerinde en kısa görüşme süresi 7 dakika, en uzun görüşme ise 44 dakika sürmüştür.

3.2.3. Araştırmanın Örneklemi ve Katılımcı Profili

Araştırmanın örneklem seçiminde nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “kartopu örnekleme” tekniği kullanılmıştır. Kartopu örnekleme, evrenin boyutlarının ve evrendekilerin kesin belirlenmesi zor olduğu durumlarda kullanılan bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Altunışık vd.,2012:143). Meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakat çalışmasında ana kütlesinin SAMEK’ te eğitim alan ve sonrasında herhangi bir girişimcilik veya istihdam faaliyetinde bulunmakta olan kadınlar oluşturmaktadır. Evrendeki bireylerin boyutlarının kesin olarak belirlenemediği ve araştırmanın nitel çalışma olması gerekçesiyle sınırlı sayıda girişimci kadın ile derinlemesine görüşme yapabilmek amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme tekniği ile katılımcılar seçilmiştir.

Araştırmada Sakarya’da faaliyet gösteren 20 katılımcı ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Toplamda görüşülen 20 kişiden; 1’i keçe nakışı, 1’i giyim,1’i seramik, 2’si mefruşat,2’si tel kırma,2’si takı tasarımı,2’si nakış, 3’ü ahşap boyama, 3’ü iğne oyası,3’ü de çini branşlarında faaliyet göstermektedir. Katılımcı bilgileri Tablo 8’ de sunulmuştur. Tablo 8’de görüldüğü üzere katılımcıların gerçek isimleri yerine “Katılımcı 1, Katılımcı 2, ...” şeklinde kodlanarak kullanılmıştır.

Tablo 8: Araştırmanın Örneklemi ve Katılımcı Profili

Katılımcılar	Branş	Süre
Katılımcı 1	Mefruşat	33 Dakika
Katılımcı 2	Keçe Nakışı	29 Dakika
Katılımcı 3	Ahşap Boyama	13 Dakika
Katılımcı 4	Çini	32 Dakika
Katılımcı 5	Giyim	20 Dakika
Katılımcı 6	Çini	10 Dakika
Katılımcı 7	Ahşap Boyama	23 Dakika
Katılımcı 8	Çini	44 Dakika
Katılımcı 9	Ahşap Boyama	31 Dakika
Katılımcı 10	Seramik	36 Dakika
Katılımcı 11	Mefruşat	42 Dakika
Katılımcı 12	İğne Oyası	13 Dakika
Katılımcı 13	Takı Tasarımı	15 Dakika
Katılımcı 14	Tel Kırma	10 Dakika
Katılımcı 15	İğne Oyası	12 Dakika
Katılımcı 16	Nakış	13 Dakika
Katılımcı 17	Takı Tasarımı	18 Dakika
Katılımcı 18	Nakış	13 Dakika
Katılımcı 19	Tel Kırma	22 Dakika
Katılımcı 20	İğne Oyası	7 Dakika

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.2.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın bu kısmında katılımcılara; Ek 1.'de yer alan görüşme sorularından elde edilen veriler tekrar tekrar dinlenerek yazıya dökülmüştür. Görüşmelerden elde edilen verilerin yazıya aktarımı esnasında herhangi bir değişikliğe gidilmemiş olup katılımcıların ifade ettiği kelimeler doğrudan yazıya aktarılmıştır. Elde edilen bulgular, mülakat formundaki sorular ve başlıklar halinde ele alınmaktadır. Yapılan mülakatlar dört ana başlık altında sorulara ayrılarak çeşitlendirilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar, betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

3.3. Bulgular ve Değerlendirmesi

Çalışmanın bu kısmında nitel veri analiz yöntemi kullanılarak katılımcıların mülakat formunda yer alan sorulara her bir soru için verdikleri cevaplar yer almaktadır.

3.3.1. Demografik Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcılara yaş, kaç yıldır girişimcilik faaliyetinde bulunduğu, aylık gelir, medeni durum, varsa çocuk sayısı, eğitim durumu sorulmuş ve elde edilen bulgular tablolastırılmıştır.

Tablo 9: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Yaş	Faaliyet Yılı	Aylık Gelir	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Eğitim Durumu
Katılımcı 1	46	20	9.000 TL	Evli	3	Lise
Katılımcı 2	58	10	1.000 TL	Evli	2	Ortaokul/İlköğretim
Katılımcı 3	32	2	4.000 TL	Evli	1	Ön lisans(İki yıllık)
Katılımcı 4	48	6	5.000 TL	Evli	1	Lise
Katılımcı 5	39	3	5.000 TL	Evli	2	İlkokul
Katılımcı 6	57	6	2.000 TL	Evli	2	Lise
Katılımcı 7	55	1	5.000 TL	Evli	2	Lise
Katılımcı 8	41	5	1.000 TL	Evli	1	Lisans
Katılımcı 9	56	5	3.000 TL	Evli	2	Lise
Katılımcı 10	40	6	3.000 TL	Evli	2	Lisans (Dört yıllık)
Katılımcı 11	50	4	3.000 TL	Evli	3	İlkokul
Katılımcı 12	55	6	1.000 TL	Evli	2	Ortaokul/İlköğretim
Katılımcı 13	37	1	1.000 TL	Evli	2	Lisans (Dört yıllık)
Katılımcı 14	50	5	2.000 TL	Evli	2	Ortaokul/İlköğretim
Katılımcı 15	38	1	2.000 TL	Evli	3	Lise
Katılımcı 16	38	7	200 TL	Evli	3	Ön lisans(İki yıllık)
Katılımcı 17	36	1	500 TL	Evli	2	Ön lisans(İki yıllık)
Katılımcı 18	48	4	600 TL	Evli	1	İlkokul
Katılımcı 19	36	1	1.000 TL	Evli	2	Ön lisans(İki yıllık)
Katılımcı 20	43	1	500 TL	Evli	1	Ön lisans(İki yıllık)

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıdaki tabloda katılımcılara ait demografik bilgiler yer almaktadır.

- Katılımcıların yaşlarına bakıldığında yaşlarının ortalamasının 45,15 olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların kaç senedir faaliyette bulunduğu incelendiğinde ise, katılımcı 1 haricinde yer alan katılımcıların faaliyette bulunma yıllarının 1-20 yıl aralığında olduğu ve bütüne bakıldığında katılımcıların girişimcilik sektöründe yeni olmadıkları söylenebilir.
- Katılımcıların aylık gelirlerine bakıldığında asgari ücret düzeyinin altında yer aldığı görülmektedir.
- Katılımcıların hepsinin medeni durumları incelendiğinde hepsinin evli olduğu görülmektedir.

- Katılımcıların çocuk sayısına bakıldığında ortalama 1,95 çocuk sayısına sahip olan kadınlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.
- Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında çoğunluğu lise mezunlarından oluşmaktadır.

3.3.2. İşletme Bilgileri ve Ekonomik Unsurların Analizi

Bu başlık altında girişim veya istihdamda bulunan kadın girişimcilerin işletme bilgileri ve ekonomik unsurlarının analizi 7 farklı başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklarda sırasıyla kadınların yaptığı işin ne olduğunu anlatmaları, işletmede çalıştırdıkları kişi sayılarını, ürünlerinin satışını nasıl yaptıklarını, gerekli olan ekonomik sermayeyi nasıl elde ettiklerini, yararlanabilecekleri devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarını, girişimi kurma süreçlerinde herhangi bir devlet teşviği alıp almadığını, girişim kurma sürecinde herhangi bir kamu veya banka kurumuna maddi destek almak için başvuru yapıp yapmadığı incelenmektedir.

3.3.2.1. Yapılan İşin Analizi

Katılımcılara öncelikle yaptıkları işin ne olduğunu anlayarak hangi branşta iş yaptıklarını ortaya koyabilmek amacıyla “Yaptığınız işi anlatır mısınız?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 11 yaptığı işin mefruşat olduğunu şöyle anlatmaktadır:

Katılımcı 1: “İlk hobi evi olarak baktığınızda mefruşat dükkanım vardı. Mefruşat dükkanında piko, çeyiz, tül, perde ve mefruşat ile ilgili her şeyi yapıyordum. İlk gittiğim kurs mefruşat kursuydu. O yüzden de mefruşat dükkanı açmışım. O zamanda ilçedeydim. İlçede olunca talepte fazla oluyor.13 yıl dükkanı işlettim. Daha sonra iş yerini devrettim. Ahşap boyama ve mefruşat kursuna tekrar gittim. Yenilikler ne oldu diye görmek istedim. Sonrasında burayı açtım. Hobi üzerine aklınıza ne gelebiliyorsa yapıp satmaya başladık. Ahşap boyama ve dikiş kursları gibi pek çok kurs veriyoruz.”

Katılımcı 11: “Mefruşat ile ilgili işler yapıyorum. Nevresim takımı, pike takımları, hurç, seccade gibi ürünler yapıyorum.”

Katılımcı 2 yaptığı işin keçe nakışı olduğu şu şekilde anlatmaktadır:

Katılımcı 2: “Benim yaptığım iş keçe nakışı diye geçiyor. Bu keçe nakışı çok yönlü bir nakış. Aslında her yere uygulanabiliyor. Şöyle bir dezavantajı var; çok narin.

Yıpranmaya ve çok yıkamaya gelmiyor ama her türlü şey yapabilirsiniz. Ben örneğin; seccadeler, şallar, tablolar ve runner yaptım. Çok severek yapıyorum. Keçenin kabartmalı olanı var direk kumaşa işlenmiş var yani çok yönlü keçe yünü. Esas kullandığım materyal saf yün. Yünü kaşelerin üzerine keçeden nakışlar yaptım. Renklendirilmiş saf yünü kaşe kumaşların üzerine dokuyarak şallar yapıyorum. Keçe yünü dokuyarak kumaş yapıp üç boyutlu çiçekler yaparak tablolar yapıyorum. Keçelerden çantalar yaptım. Çoğunlukla kadife üzerine seccade yapıyorum. Aslında alanı çok geniş ama ben talebe göre yaptığım için şu an bunları yapıyorum.”

Katılımcı 5 yaptığı işin giyim üzerine olduğunu şöyle anlatmaktadır:

Katılımcı 5: “Ben dikişle uğraşıyorum. Genelde özel tasarım yapıyorum. Benden Nasıl isterlerse o şekilde kişiye özel dikim yapıyorum. Müşterimin benden istediği modellere göre çalışıyorum. İlk başlarda eşofman dikerken şu anda müşteri talebine göre değişiklik gösterebiliyor. Müşterilerin istedikleri çoğaldıkça şişme yelekler, montlar ne olursa artık dikmeye başladım. Erkeklere yönelik de dikim yapıyorum. Gelen müşterileri gelir çevirmemeye çalışıyorum. Ayrıca tadilat işlerini de yapıyorum.”

Katılımcı 10 yaptığı işin seramik üzerine olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 10: “Seramikten kullanabilir obje üzerine ürünler çıkartmaya çalışıyorum. Daha çok seramikten fincan, tabak, sürahi, takı, saksı, tütsülük gibi ürünler yapıyorum. Seramikte çok teknik var. Hepsini yapmak istersen yıllara yayılır. Sır dediğimiz o camsı kaygan yüzeyi yapmanın bile çok tekniği var. Çok fazla çeşidi var.

Katılımcı 14 ve Katılımcı 19 yaptığı işin tel kırma olduğunu şöyle dile getirmektedir:

Katılımcı 14: “Tel kırma yapıyorum. Tel kırmadan salon takımı, mevlit örtüleri, seccade, bohça takımları, havlu gibi kim ne isterse yapıyorum.”

Katılımcı 19: “Tel kırma üzerinden ürünler yapıp satıyorum.”

Katılımcı 13 ve Katılımcı 17 yaptığı işin takı tasarımı olduğunu şu şekilde anlatmaktadır:

Katılımcı 13: “Miyuki boncuk ve hapishane işi işleyerek takı tasarımı yapıyorum.”

Katılımcı 17: “Kolye ve bileklik gibi takı tasarımı yapıyorum. Hapishane işi, dorika ve su yolu ile kombinler yaparak takı üretiyorum.”

Katılımcı 16 ve Katılımcı 18 yaptığı işin nakış olduğunu şu şekilde anlatmaktadır:

Katılımcı 16: “Tepsiler yapıyorum. Nakıştan örtüler ve çantalar yapıyorum.”

Katılımcı 18: “Nakıştan salon takımları, namaz örtüleri, tesbih hurçları gibi ürünler yapıyorum.”

Katılımcı 12, Katılımcı 15 ve Katılımcı 20 iğne oyası yaptığını şu ifadelerle dile getirmektedir:

Katılımcı 12: “Ben iğne oyası ile ilgili her şeyi yapıyorum. İğne oyasından namaz örtüleri, tülbentler yapıyorum”

Katılımcı 15: “İğne oyasından namaz örtüleri yapıyorum.”

Katılımcı 20: “İğne oyasından tülbent, tesbih gibi ürünler yapıyorum.”

Katılımcı 3, Katılımcı 7 ve katılımcı 9 ahşap boyama yaptıklarını şöyle anlatmaktadırlar:

Katılımcı 3: “Ahşap ve polyester boyama yapıyorum. Her türlü her şeyi boyayabiliyorum. Mobilya yenileme ve eski objeleri yenileme de yapıyorum. Ahşap boyamadan sonra Bungalov işletmeciliğine de başladım. Lazer kesim ahşap kesim üstüne atölye açacaktım ama o sırada pandemi vardı. Bende bungalov yaparak dekorlarını hazırlıyorum. Eski konsollardan lavabo yapıyorum. Aslında benim atölyem bungalovum oldu. Öğrendiğim her şeyi orada uyguluyorum.” Oradaki dekor ve bahçe düzenlerini kendim boyuyorum, kendim yapıyorum, kendim yeniliyorum. Bahçede kurumuş kabakları bile boyayıp şekillendirebiliyorum, çok da güzel oluyor.”

Katılımcı 7: “Ahşap boyama, polyester boyama, mobilya geri dönüşümü yapıyorum. Mağazada gördüğünüz her şeyi yapabiliyorsunuz. Duvar boyama yapıyorum. Yaptığım ürünleri satıyorum. Evlere de geri dönüşüm için gidiyorum.”

Katılımcı 9: “Evlere projelere gidiyoruz. Pandemiden sonra daha yoğun yapıyoruz. Diyelim ki mutfak dolabınız deforme oldu. Membran kapakları soyuldu. Gelip onların evde tespitini yapıp hesap çıkartıyoruz. Ev sahibi ile anlaşırsak projeye başlıyoruz. Mutfak değiştirilmiş gibi değil de yeni yapılmış bir görünüm alıyor. Evin genelde yerleri değişiyor ama merdiven değiştirmek zor oluyor. Aynı renginde ve dokusunda merdiven yenileme yapıyoruz. Salon takımlarını yeniliyorum. Ahşap tepsiler yapıyorum.”

Katılımcı 4, Katılımcı 6 ve katılımcı 8 yaptığı işin çini olduğunu şu şekilde anlatmaktadırlar:

Katılımcı 4: “Dekorasyon ürünleri, vazolar, duvar tabakları, duvar panoları, kahve fincanları, kupalar, tepsi gibi ürünlerin üzerine çini desenleri yapıyorum. Ben çiniye biraz kendi yorumumu kattım. Tabii ki çiniye tamamen klasik olarak bakmadım. Resimle klasiği birleştiriyorum, gördüğüm her şeyi yapabiliyorum.”

Katılımcı 6: “Benim işim geleneksel Türk sanatımız olan çini sanatını gençlere sevdirmek ve bunun üzerinden bir gelir elde ederek ekonomimize katkı sağlamak diyebiliriz. Çini ile aklınıza gelebilecek birçok ürün yapıyorum.”

Katılımcı 8: “İstenilen bir desen ve tasarım varsa ona göre malzeme alıp hazırlayıp sipariş usulü de çalışıyorum. Çini de genelde fırınlama işlemi gerektirdiği için elimde biriktiriyorum. Çini de daha çok hazır yapılmış ürünleri satıyorum. Daha çok ev dekorasyonu ürünleri yapıyorum. Vazo, tabak, tablo, salon aksesuarları gibi ürünler yapıyorum.”

Katılımcıların yaptıkları işlere bakıldığında çoğunluğun el sanatları ile ilgili branşta iş yaptıkları görülmektedir.

3.3.2.2. İşletmede Çalışan Kişi Sayısının Analizi

Katılımcılara işletmelerinde kaç kişi çalıştırdıklarını sorduğumuzda Katılımcı 1 ve Katılımcı 9 haricindeki bütün katılımcılar kendisinden başka kimseyi çalıştırmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcı 1 ve Katılımcı 9’un ise verdiği cevap aşağıdaki gibidir:

Katılımcı 1: “Kendimden başka çalışan olarak 1 kişi çalıştırıyorum.”

Katılımcı 9: “Ben ve kızım, ikimiz çalışıyoruz.”

Katılımcıların çoğunun işletmelerinde işçi çalıştırmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. İşletmelerinde işçi çalıştıran katılımcıların ise 1 kişi ile sınırlı kaldıkları söylenebilir.

3.3.2.3. Ürünlerin Satışının Yapılışı ile ilgili Bulgular

Katılımcılara “Ürünlerinizin satışını nasıl yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, Katılımcı 3 ve Katılımcı 19 ürünlerinin satışlarını çoğunlukla sosyal medya üzerinden yaptıklarını şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 1: “Aslında birçok festivallere katılıyorum. Festivaller benim çok büyümeme neden oldu. Bir de ben televizyon programına çıkmıştım. Ondan sonra daha çok tanındım. Küçük bir atölyedeydim. Satış anlamına baktığınızda atölyeye

gelip alanlar oluyor ama minimum düzeyde. Satışlarımız daha çok sosyal medya üzerinden ve kurumsal firmalara toplu sipariş üzerinden satış gerçekleştiriyorum. Mesela ürün tasarlıyorum ve o ürünü sunuyorum. Ürün beğenildiği zaman binlerce sipariş geliyor. O siparişleri de evdeki hanımlara dağıtıp birçok kişiye de faydam oluyor. Yurtdışından da talep oluyor. Yurtdışına da ürün satıyorum. Hayal etmediğim, hayallerimin ötesinde bir noktadayım.”

Katılımcı 3: “Genelde sosyal medya ve bazı uygulamalar üzerinden satış yapıyorum. Çevreden çok değil ama sosyal medyada çok fazla satış yapıyorum.

Katılımcı 19: “Sosyal medya üzerinden bir satış sayfam mevcut onun yanında çevremde de satış yapıyorum.”

Katılımcı 9 ürün satışlarını genellikle satış uygulaması üzerinden yaptığını şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 9: “Evlere projelere gidiyorum. Son 3 yıldır ev ve mobilya yenilemeye başladık. Onun öncesinde festivaller ve panayırlardan satış yapıyordum. Online satış çok fazla olmuyor. Atölye var ama daha çok çevreye eşe dosta satış yapıyorum. Ev projeleri için de satış uygulaması üzerinden sipariş alıyorum. Yakın adresleri tercih ediyorum.”

Katılımcı 2, Katılımcı 11, Katılımcı 12, Katılımcı 13, Katılımcı 14, Katılımcı 15 ve Katılımcı 18 ürünlerinin satışlarını tavsiye, istek ve sipariş üzerine yaptıklarını şu sözlerle ifade etmektedir:

Katılımcı 2: “Ben özel sipariş usulü çalışıyorum. İstanbul’da bir ablam var. Onun arkadaş çevresi çok geniş. Onun sayesinde çok satış yapıyorum. Online satış yapanlar vardır ama ben online satış pek yapamadım. Online satıştan değil de evden satış gerçekleştiriyorum. Burada genelde istek üzerine bire bir satış yapıyorum ya da bazen evde yedek ürün bulunduruyorum gelip görsünler diye. Alan kişi diğerine söylüyor derken tavsiye ve istek üzerine yapıp satıyorum.”

Katılımcı 11: “Ben talep üzerine dikiyorum. Butik gibiyim. Çünkü kim hangi kumaştan nasıl ister ben bilemem. Çünkü birçok seçenek var. Kimi pamuk saten kumaş ister kimi akfil kumaş ister. Kimi krem rengi ister kimi de pudra rengi ister. Elimde ürün kalmasını istemediğim için sipariş ve talep üzerine yapıp satıyorum.”

Katılımcı 12: “Genelde arkadaşlar görüp beğeniyorlar. Satın almak istiyorlar. Sipariş üzerine yapıyorum. Sosyal medya üzerinden bir satışı yok genelde tavsiye ve beğeni şeklinde sipariş ile yapıyorum.”

Katılımcı 13: “İstek ve talep doğrultusunda satış yapıyorum.”

Katılımcı 14: “Tamamen tavsiye ve istek üzerine yapıyorum. Birine yapıyorum oradan başkası görüp beğeniyor ve istiyor. Öylelikle satış yapıyorum.”

Katılımcı 15: “Tavsiye, talep ve istek üzerine satıyorum.”

Katılımcı 18: “Genelde talep olunca satış yapıyorum.”

Katılımcı 4, Katılımcı 5, Katılımcı 8, Katılımcı 16, Katılımcı 17 ve Katılımcı 20 ürünlerinin satışını genellikle eş, dost ve çevre vasıtasıyla yaptıklarını şöyle ifade etmektedir:

Katılımcı 4: “İnsanlar daha çok gördükten sonra sipariş veriyorlar. Kendim konsept hazırlıyorum. Ay bunlar çok güzel bize de yap diyenler oluyor. Mesela arılı kahve fincan takımı yaptım. Hiç kimse benden arılı fincan takımı istemez ama onu gören 5-6 kişi hemen sipariş verdi. Klasik desenle modern desenleri karıştırmayı çok seviyorum. Genelde arkadaşımın arkadaşı, arkadaşımın kayınvalidesi, kayınvalidesinin akrabası derken çevreden satışımı gerçekleştiriyorum. Sosyal medya üzerinden de satış yapıyorum fakat öyle çok fazla denemez. Ben ürünlerimden nadir birkaç parçayı da mağazaların talebine üzerine yapıp verdiğim oluyor. Geçen yıl festivallere de katıldım ama çok bir satış görmedim.”

Katılımcı 5: “Genelde eşim dostum, çevrem vasıtasıyla yahut dükkanı görüp gelenler oluyor. Bu şekilde satışımı gerçekleştiriyorum. Benim aslında burayı açarken ki hayalim kendi tasarladığım ürünleri satmaktı. Sonradan talep fazla olunca kendi tasarladığım ürünlerden ziyade talep üzerine ve kişinin bedenine göre dikim yapmak durumunda kalıyorum. Dükkanlara dikim yapma konusunda teklif aldım ama o tarafa geçemedim. Çünkü tek çalışıyorum ve seri üretim yapacak kadar da hızlı değilim. Dikiş detay gerektiren bir şey ve detaycı biriyim.”

Katılımcı 8: “Çininin dezavantajı çok, kırılan bir ürün olduğu için kargo ile göndermesi zor oluyor. Hem ağır hem de kırılabilir ürünler. Online olarak da tek tük satıyorum. Birisine bazen ürün hediye ediyorum ki çevresi de görsün sipariş versin diye. Öyle de oluyor çevreden görüp sipariş veriyorlar.”

Katılımcı 16: “Genelde eş, dost aracılığıyla satış yapıyorum.”

Katılımcı 17: “Özellikle akraba ve arkadaş aracılığıyla satış yapıyorum.”

Katılımcı 20: “Çevremdekilere satıyorum.”

Katılımcı 6, Katılımcı 7 ve Katılımcı 10 ürünlerinin satışlarını festivaller üzerinden gerçekleştirdiklerini şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 6: “Az da olsa internet üzerinden ve festivaller üzerinden satışımı gerçekleştiriyorum. Daha çok festival üzerinden satış yapıyorum.”

Katılımcı 7: “Yeni yeni tanınıyorum. Festivallere katılarak satış yapıyorum veya atölyeye gelip görenler alıyorlar o şekilde.”

Katılımcı 10: “Festivallere giderek veya atölye üzerinden satış yapıyorum. İnternet üzerinde de bir sayfam var, çok aktif olmasa da oradan da satış yapıyorum.”

Katılımcıların ürün satışlarını festivaller, eş, dost ve çevre vasıtasıyla, tavsiye, istek ve sipariş üzerine, satış uygulaması ve sosyal medya gibi unsurlarla yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır.

3.3.2.4. Girişimin Oluşumunda Gerekli Olan Ekonomik Sermayenin Analizi

Katılımcılara girişimin oluşmasında gerekli olan ekonomik sermayeyi nasıl elde ettikleri sorulmuştur.

Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 4, Katılımcı 5, Katılımcı 7, Katılımcı 8, Katılımcı 12, Katılımcı 13, Katılımcı 14, Katılımcı 15, Katılımcı 16, Katılımcı 17, Katılımcı 19 ve Katılımcı 20 girişimlerinin oluşum süreçlerinde gerekli olan ekonomik sermayeyi eşinden elde ettiklerini şu şekilde ifade etmektedirler:

Katılımcı 1: “Eşim verdi.”

Katılımcı 2: “Eşim sağladı. Sonra ben tabii satış yaptıkça kendi masrafımı kendim elde etmeye başladım.”

Katılımcı 4: “Eşimden elde ettim. Eşim bana bir meblağ temin etti ben onun üstüne bayağı bir katladım tabii ki.”

Katılımcı 5: “Eşim sağ olsun. Ekonomik sermaye eşim karşıladı. Ben daha önce evde dikiş dikiyordum. Bana dükkanı açmak istedi ve gerekli olan bütün ekonomik sermayeyi o karşıladı.”

Katılımcı 7: “Eşimden elde ettim.”

Katılımcı 8: “İlk malzemelerimi kurslara giderken eşim sayesinde almıştım. Daha sonra kurstaki aldığım malzemelerden yaptığım ürünleri sattıkça sermayem geldi. Önceden bir birikimin yoktu.”

Katılımcı 12: “İlk eşimin desteği ile bir sermaye koydum ortaya sonra da onun üstüne katlayarak devam etti.”

Katılımcı 13: “Eşim verdi.”

Katılımcı 14: “Eşim sağ olsun.”

Katılımcı 15: “Eşim sağladı.”

Katılımcı 16: “Eşim verdi.”

Katılımcı 17: “Eşimden destek aldım.”

Katılımcı 19: “Beyim sağ olsun.”

Katılımcı 20: “Eşim sağladı.”

Katılımcı 3, Katılımcı 6, Katılımcı 9, Katılımcı 10, Katılımcı 11 ve Katılımcı 18 ise girişimlerinin oluşum süreçlerinde gerekli olan ekonomik sermayeyi kendi imkanları ile birikim yapa yapa elde ettiklerini şu şekilde anlatmaktadır:

Katılımcı 3: “Aslında çok büyük bir sermayesi yok diyebilirim. Sergide sandalyem çok sergilenmişti. Orada çok beğenildi ve satın almaya karar verdiler. Satış yaptıktan sonra ekonomik sermayemi elde ettim.

Katılımcı 6: “İlk başlarda tabii kendi imkanlarımı kullanarak ekonomik sermayeyi elde ettim. Daha sonrasında satışlarımdan kazandıklarımı da ilave ettim.”

Katılımcı 9: “Hemen olmadığı için yavaş yavaş gelişen bir şey. Bir günde açmadım. Hem kendi gelirimle hem de yaptığım ürünlerin satışından kazandığım parayla elde ettim. Çok yüklü bir yatırım yapmadım. Kendi yerimdi zaten.”

Katılımcı 10: “Onu parça parça elde ettim. Minik minik ekleyerek biriktirdiğim bir para vardı. Daha önce bir çömlek kursuna gitmişim, oradan başlıyor seramik olayı. Hocama dedim ikinci el veya sıfır bir şey ayarla parasını biriktiriyorum. Zaten belli bir bütçeniz yoksa hepsini almak mümkün değil.”

Katılımcı 11: “Diktiklerimle biriktirdim.”

Katılımcı 18: “Birikimim vardı onunla elde ettim.

Katılımcılar girişimlerinin oluşumunda gerekli olan ekonomik sermayeyi çoğunlukla eşlerinden elde ettiği söylemektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere kadın girişimcilere ilk destek eşlerinden geldiği şeklinde bir yargıda bulunmamız mümkündür. Sermayelerini eşlerinden elde etmeyen katılımcılar ise kendi imkanlarını kullanarak girişimde bulundukları ifade etmektedir.

3.3.2.5. Girişim ile ilgili Devlet Teşvikleri Hakkında Bilgi Sahibi Olma Analizi

Katılımcılara girişimleri ile ilgili yararlanabileceği devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olup olmadığı sorulmuştur.

Katılımcı 3, Katılımcı 4, Katılımcı 5, Katılımcı 7 ve Katılımcı 10 devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olduklarını Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı olarak adlandırılan KOSGEB ile Küçük ve orta büyüklükteki işletmelere finansal destek sağlayan KOBİ ifadelerini kullanarak şu şekilde yanıt vermektedir:

Katılımcı 3: “Evet, bilgim var. Lazer kesim ahşap kesim üstüne atölye için KOSGEB’e falan başvurmayı düşündüm. Lazer kesim makinesi için teşvik vereceklerdi ama sonrasında atölye yerine Bungalov olunca almadım. KOSGEB sadece üretime destek veriyor diye biliyorum.”

Katılımcı 4: “Evet bilgi sahibiyim, duyuyorum KOSGEB falan bir şeyler var ama çok da araştırmadım.”

Katılımcı 5: “Devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibiyim fakat ben bundan 10 sene önce KOSGEB’ ten teşvikten yararlandığım için bir daha ikinci destek için böyle bir hakkım olup olmadığını bilmiyorum, onu araştırmadım.”

Katılımcı 7: “Evet, bilgim var. Ben KOSGEB’e de gitmişim.”

Katılımcı 10: “Bir tek KOBİ’yi biliyorum. Onun haricinde varsa da bilmiyorum, araştırmadım.”

Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 6, Katılımcı 8, Katılımcı 9, Katılımcı 11, Katılımcı 15, Katılımcı 16, Katılımcı 18 ve Katılımcı 19 devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olduklarını şöyle açıklamaktadır:

Katılımcı 1: “Evet bilgi sahibiyim.”

Katılımcı 2: “Kesinlikle bilgi sahibiyim, ben gerek duymadım.”

Katılımcı 6: “Devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibiyim.”

Katılımcı 8: “Öyle bir şey olduğunu biliyorum ama hiç araştırmadım.”

Katılımcı 9: “Evet, biliyorum.”

Katılımcı 11: “Devlet teşvikleri varmış öyle söylendi ama ben araştırmadım. Gerek duymadım.”

Katılımcı 15: “Evet bilgi sahibiyim.”

Katılımcı 16: “Yani devletin kadınlara destek verdiğini biliyorum ama araştırmadım.”

Katılımcı 18: “Evet bilgi sahibiyim.”

Katılımcı 19: “Evet, az çok bilgi sahibiyim.”

Katılımcı 12, Katılımcı 13, Katılımcı 14, Katılımcı 17 ve Katılımcı 20 devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olmadığını şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 12: “Bilgi sahibi değilim.”

Katılımcı 13: “Kadın girişimcilere destek olduğunu biliyorum ama devlet teşvik hakkında bilgi sahibi değilim.”

Katılımcı 14: “Çok fazla ilgilenmedim açıkçası bu nedenle bilgi sahibi değilim.”

Katılımcı 17: “Hayır değilim.”

Katılımcı 20: “Bilgi sahibi değilim.”

3.3.2.6. Girişim Kurma Sürecinde Devlet Teşvikleri Yararlanma Analizi

Katılımcılara girişimlerini kurma sürecinde devlet teşviği alıp almadığı sorulmuştur. Katılımcıların tümü devlet teşviği almadığını ifade etmektedir. Katılımcıların bazıları şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 3: “Hiçbir devlet teşviği almadım.”

Katılımcı 4: “Hiç başvurmadım. Eşimden aldığım yeterli oldu.”

Katılımcı 5: “Atölye girişimini kurma sürecinde herhangi bir devlet teşviği almadım.”

Katılımcı 9: “Hayır, almadım.”

Katılımcı 11: “Yok, ihtiyacım olmadı.”

Katılımcı 12: “Almadım.”

Türkiye’de küçük ve orta boy işletmeler olarak adlandırılan KOBİ, ülkemizde girişimci denildiği zaman akla ilk gelen unsurdur. Türkiye’de KOBİ’ler finans ihtiyaçlarını öz sermayelerinden karşılayarak dış kaynaklı finans kaynaklarından yeterli düzeyde faydalanıp yararlanmadıkları yok sayılamaz bir gerçektir (Güney,2015:171-172). Bu bilgilerden hareketle kadın girişimcilerin her ne kadar KOSGEB ve KOBİ gibi devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olsalar da finans ihtiyaçları için kendi özkaynaklarından karşıladıkları anlaşılmaktadır.

3.3.2.7. Girişim Sürecinde Kurumlara Maddi Destek Başvuru Analizi

Katılımcılara girişimlerini kurma süreçlerinde herhangi bir kamu kurumuna veya bankaya maddi destek almak için başvuruda bulunup bulunmadıkları sorulmuştur. Katılımcı 1 haricindeki bütün katılımcılar girişimlerini kurma süreçlerinde herhangi bir kamu kurumuna veya bankaya maddi destek için başvuruda bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcı 1’in ise verdiği cevap şu şekildedir:

Katılımcı 1: “Zaman zaman esnaf kredisine başvurdum. İşe başladığınızda zamanla büyümek istiyorsunuz. Talebe göre ürün temin etmeniz gerekiyor. O talebi karşılamak için maddi gücüm olmadığı için esnaf kredisi çekmiştim. Özellikle kadın girişimciler için esnaf kredisi çok uygun oluyor. Şimdi artık gerek duymuyorum.”

3.3.3. Meslek Edindirme Kursları ve Girişimciliğe Etkisinin Analizi

Bu başlık altında girişim veya istihdamda bulunan kadın girişimcilerin meslek edindirme kursları ve girişimciliğe etkilerinin değerlendirebilmesi için 6 farklı başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklarda sırasıyla meslek edindirme kurslarına gitme nedenleri, girişimin oluşmasında meslek edindirme kurslarının etkileri, meslek edindirme kurslarından kazanılan becerilen girişimci olarak yapılmakta olan meslekte yeterliliği, meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliğine etkisinin artması için nelerin yapılabileceğini, girişimleri ile ilgili meslek edindirme kursları haricinde eğitim alıp almadıkları ve eğitim alındıysa bireysel ya da iş yaşamına katkılarının ne olduğu incelenmektedir.

3.3.3.1. Meslek Edindirme Kurslarına Gitme Nedenlerinin Analizi

Katılımcılara “Meslek edindirme kurslarına gitme nedenleriniz nelerdi?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, kendi işini kurma isteğiyle kursa gittiğini şu şekilde belirtmektedir:

Katılımcı 1: “Boş boş oturmayı sevmeyen bir insanım. Bir kadının evde ev işi yaparak çocuk büyüterek zaman geçirmesinden yana değilim. Bunlar beni hiçbir zaman tatmin etmedi. Maddi açıdan hiçbir sıkıntım olmadı. Eşimin maddi anlamda durumu hep iyiydi. Ama ben hep kendi paramı kazanmak istedim. Bir iş yerine girip orada çalışmaktansa zamanını kendim belirleyebileceğim bir iş yapmak istedim. Kendimi işimi kurayım ve kendim keyif aldığım işi yapayım diye kurslara gittim.”

Katılımcı 2, Katılımcı 6, Katılımcı 17, Katılımcı 19 ve Katılımcı 20 boş vakit geçirmemek, zamanı iyi değerlendirmek için kurslara katıldıklarını şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 2: “Ben tamamen evde boş vakit geçirmemek ve bir şeyler öğrenmek için gittim. Keçe nakışının ne olduğunu bilmeden gittim. El işini çok sevdiğim için gittim. Bir şeyler üretmeyi seviyorum.”

Katılımcı 6: “Emeklilikten sonra boş kalmama çabası diyebiliriz. Çalışmaya alışınca emekli olduktan sonra kendimi boşlukta hissettim ve bu boşluğu kapatmak adına gitmeye karar verdim. Hem kendimi geliştirmek hem de hobi edinmek gitme nedenlerim arasında sayabiliriz.”

Katılımcı 17: “Çocuklarım okula başladığı zaman kendime kalan boş vakit değerlenmek ve kendimi geliştirmek adına kurslara başladım.”

Katılımcı 19: “Evde boş vakit geçirmek istemedim. Vaktimi değerlendirmek adına gitmeye karar verdim.”

Katılımcı 20: “Boş durmayı sevmiyorum. Bir şeylerle vakit geçirmeyi seviyorum. Boş vakitlerimi değerlendirmek adına gittim.”

Katılımcı 3, Katılımcı 9, Katılımcı 14 ve Katılımcı 18 hobi amaçlı kurslara gitmeye karar verdiklerini şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 3: “İlk hobi amaçlı başladım. Eğlenceli geliyordu. Boya yapmayı seviyordum zaten.”

Katılımcı 9: “Bir kap yemek yapıp da gününü evde geçiren kadınlardan olmak istemedim hiçbir zaman. İlk başta hobi amaçlıydı. Sonra çok keyif aldım, bırakmak istemedim. Daha sonra da kazanca dönüştüğü zaman iyi oldu.”

Katılımcı 14: “İlk hobi edinmek ve evde boş boş oturmak istemediğim için kursa gittim.”

Katılımcı 18: “İlk başta hobi amaçlı başladım. Sonrasında da severek yaptığım bir işe dönüştü.”

Katılımcı 4 ve Katılımcı 16 ruhsal sağlığını iyileştirme amacıyla meslek edindirme kursuna gittiğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 4: “Bende bir ruhsal sağlık sorunu depresyon başlamıştı. Ruh halimi iyileştirmek amaçlı gittim diyebilirim. Çok yakın arkadaşım doktorun da tavsiyesi üzerine benim haberim olmadan beni çini kursuna yazdırmış. Ben o depresyonla hiç gitmek istemedim, yapamam diye düşündüm. Arkadaşım hiç olmazsa ruh halim düzelsin diye gitmem için ısrar etti. Eskiden beri çizimlerim iyidir ama ruhsal olarak bir şeylerle uğraşmak istemedim. Kursu ilk gittiğimde hocamla o kadar güzel ve çok iyi iletişim kurduk. Ondan sonra da çiniyi çok sevmeye başladım.”

Katılımcı 16: “Benim ortanca ve son çocuğum arasında 15 ay var. Üst üste olunca ben çok bunaldım. Arkadaşım aracılığıyla farklılık olsun ruhsal sağlığıma iyi gelsin diye kursa yazıldım.”

Katılımcı 5, Katılımcı 7 ve Katılımcı 10 sevdikleri ve ilgi duydukları için kursa gitmeye karar verdiklerini şu sözlerle ifade etmektedir:

Katılımcı 5: Dikiş dikmeyi çok seviyorum. Tamam, ben ilkokul mezunuyum okumadım ama dikiş dikmek bir sanat bence. O dümdüz kumaşlardan tasarlanan ürünleri kendi zevkine göre hiç kimsede olmayan özel tasarım yapmak benim çok hoşuma gidiyor. Bu sebeple sevdiğim için kurslara başladım.”

Katılımcı 7: “Benim kendi nedenim SAMEK’ in yıl sonu sergisine gitmişim. Çok beğendim, bayıldım. Hiç öyle bir bilgim yoktu. Hep dikiş kursları oluyor ya mahalle aralarında onları biliyordum. Ben liseyi bitirdikten sonra dikişe de gittim ama iğne iplik olayını sevmedim. Bu fırça çok bana göre oldu. Çok beğendim, çok sevdim. İlk gördüğümde bunları bir kadın yapıyorsa bende yapabilirim ve yapmalıyım dedim. Resmen aşk yani, gerçekten. Dikiş nakışı da sevenler çoktur ama bana bu çok hitap etti. SAMEK’ te önce ahşap boyama kursuna gittim sonra da resim kursuna gittim.”

Katılımcı 10: “Hep istiyordum, seviyordum zaten. Seramik aradım, Sakarya’da seramik kursu yoktu. Çini kursu olarak başladım. Daha sonradan şansına SAMEK’ e Kütahya’dan çamur şekillendirme hocamız geldi çömlek diyeyim çark üzerinde şekiller yapıyordu. Zaten istediğimde oydu. Şansına da denk geldi. Sevdiğim için gitmek istedim. Bankadan ayrılmıştım. Çok yoğun bir iş hayatından çıktığım için ne kadar çocuk olsa da benim karakterimle mi alakalı bilmiyorum ama kendimi oyalayıcı bir şeye ihtiyaç duydum. Tabii maddiyatta var. Bir emek harcıyorum ‘neden para kazanmayayım?’ dedim. Sonuçta bunu da hani belli bir tutarda satmam gerekiyor ki giderlerimi ödeyebileyim.”

Katılımcı 8, meslek edindirme kurslarına gitme nedenlerine dil gelişimine katkı sağlamak ve sosyalleşmek amacıyla gittiğini şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 8: “Çok çevrem yoktu, Türkçem de zayıftı. Eşim kurslara gitmem için destekledi. Kurs yolculuğum o şekilde başladı. Türkçemin gelişmesine katkısı olsun, sosyalleşeyim, çevrem oluşsun diye kurslara gittim.”

Katılımcı 12 ve Katılımcı 13 meslek edindirme kurslarına gitme nedeninin sosyalleşmek amacıyla olduğu şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 12: “Sosyalleşmek için geldim. Çocuklarımı evlendirdikten sonra kendimi boşlukta hissettim. Eşimde çalışıyor. Sosyalleşmek diye başladım ama ondan sonrası ticarete kadar gitti.”

Katılımcı 13: ““Çevre edinmek, sosyalleşmek ve gelir elde etmek diyebilirim.”

Katılımcı 11, meslek edindirme kurslarına gitme nedeninin aile bütçesine katkı amaçlı ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gittiğini şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 11: “Benim pek bir nedenim yoktu. Küçüklüğümde beri el sanatlarını el işlerini çok seviyordum. Kendi çapımda evde makine almıştım. Evdeki nevresimlerimi değiştirmek istiyordum. Hatta kızım küçük olduğu için eşim kursa gitmemi istemedi. Bende o zaman evdeki bütün nevresimler şu fiyatta tutuyor alabileceksen gitmem diye söyledim. Nevresimlerin fiyatını duyunca gitmeme müsaade etti. Benim bir hedefim olduğu zaman çok azimli oluyorum. Aile bütçesine katkı amaçlı ihtiyaçlarımı uygunu yapabilmek için de gitmek istedim.”

Katılımcı 15 meslek edindirme kurslarına gitme sebeplerini kişisel gelişimlerine katkı sağlamak için gittiğini şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 15: “Kişisel gelişimime katkı sağlamak yani kendimi geliştirmek için gitmeye başladım.”

Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda meslek edindirme kurslarına gitme nedenleri; kendi işini kurma isteği, boş vakit geçirmeme, zamanı iyi değerlendirme, hobi edinme, ruhsal sağlığı iyileştirme, sevmeye ve ilgi duyma, dil gelişimine katkı sağlama, sosyalleşme, çevre edinme, aile bütçesine ve kişisel gelişimine katkı sağlama olarak sayılabilir.

3.3.3.2. Girişimin Oluşmasında Meslek Edindirme Kurslarının Etkisinin Analizi

Katılımcılara “Girişiminizin oluşumunda meslek edindirme kurslarının size etkisi oldu mu? Olduysa ne gibi etkiler oldu? Olumlu ve olumsuz etkilerinden bahsedebilir misiniz?” diye sorulmuştur. Katılımcı 5 haricinde diğer katılımcıların tümü meslek edindirme kurslarının girişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu, olumsuz bir etki görmediklerini şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 1: “Olumlu etkisi çok oldu. Çok şey öğrendim her şeyden önce. Olumsuz bir etkisi oldu diyemem bana göre olmadı. İşimin temellerini atabilmem ve üretebilmem için olumlu etkisi oldu.”

Katılımcı 2: “Ya tabii oldu. Oturup dururken para kazanmaya gelir elde etmeye başladım. İyi ki de kursa gitmişim. Zararından ziyade faydası olduğunu düşünüyorum. Olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.”

Katılımcı 3: “Evet, oldu. Psikolojik olarak bile hobi yapmak çok güzel. Ayrıca kendi paranızı kazanabiliyorsunuz. SAMEK her zaman tertemiz, sıcacık ve güzel imkanlar sunuyor. Sunduğu imkanlar çok güzel. Olumsuz olarak bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.”

Katılımcı 4: “SAMEK çok güzeldi. Tekrar olsa tekrar gitmek isterim. Ortamı çok güzel. Yeni insanlar tanıyorsun ve yeni bir şeyler öğreniyorsun. Üretiyorsun, fikir ediniyorsun. Kendine güvenen her kadın girişimi için yeterli donanım geldiğini hissettiği an bir girişimde bulunmalı. Tamamen öğrenene kadar gitmelisiniz ki size etkisi olsun. Ben 3 sene eğitim aldıktan sonra kendimi yeterli hissettim ve pişman da olmadım. Çok müthiş bir şey. Düşünsenize evde oturan bir kadını mesleğe hazırlıyor ve meslek sahibi yapıyor. Bende evde oturan bir kadındım. Kesinlikle çok olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Olumsuz gördüğüm herhangi bir durum yok.”

Katılımcı 6: “Tabii ki etkisi oldu. En başta çini sanatımızı öğrendim. Bunun bana kendi gelişimim, ruh sağlığım ve ekonomime olumlu etkilerinin olduğu düşünüyorum. İlk başta hobi amaçlı ve boş kalmama amaçlı kursa gitmişim ama bir iş gibi düşünmemişim ama bir gelir elde etmeme faydası oldu. Olumsuz bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.”

Katılımcı 7: “Çok etkisi oldu. Olumsuz bir şey görmedim. Görmem de mümkün değil. Ben orada bu işi öğrendiğim için kendime yüzde yüz güveniyorum bu sayede. Mobilya dönüşümünü ve her şeyi öğrettiler.”

Katılımcı 8: “Tabii ki olumlu etkileri oldu. Çünkü gerçekten öğretmenler çok bilgililer ve bize bildiklerini aktarıyorlar. Gelir elde etmeye ve zamanımı iyi değerlendirmeye faydası oldu. Olumsuz bir etki yok.”

Katılımcı 9: “Tabii ki. Eğitimi ilk oradan aldım zaten. 4 sene kursa gittikten sonra ortaya çıkan hataları düzeltebilecek tecrübeye ve bilgiye ulaşıyorsunuz. O size bir güven veriyor. En kötü ne olabilir diye düşünüyorsun. Bu işe yönelmem de olumlu etkileri oldu. Olumsuz gördüğüm herhangi bir etkisi olmadı.”

Katılımcı 10: “Olumsuz diyemem ama olumlu etkileri oldu tabii ki de. Ben çini de öğrendiğimi seramik üzerine uygulayabiliyorum. Çevre ediniyorsunuz. Etrafınızdakilerden de bir şeyler öğreniyorsunuz. Kendimi geliştirmeye katkısı oldu. Bütüne baktığımda da ekonomimi etkiledi diyebilirim. Sonuçta para kazanmama yardımcı oldu.”

Katılımcı 11: “Başlı başına etkisi oldu. Olumsuz etkisi hiç olmadı, yalan konuşamam. SAMEK’ i bir kurstan ziyade motivasyon merkezi olarak nitelendiriyorum. Sadece bir şey öğrenmek değil. Oraya insanlar geliyor. Tanımadığın insana daha çok açılırsın ya aynı psikiyatri tedavi merkezi gibi kadınlar öyle şeyler anlatıyordu ki kendi içinde problem yaptığın şeyler anlamsızlaşıyordu. Kendinden ne kadar zor durumda yaşayanlar varmış diye düşünüp haline de şükrediyorsun. Anlattığım gibi bu iş için motive konusunda etkisi oldu.”

Katılımcı 12: “Tabii. Bence çok olumlu oldu. Bilmediğimiz şeyleri hocalarımız daha belli puf noktalarıyla gösterdi. Olumsuz hiçbir etkisi yok.”

Katılımcı 13: “Olumsuz etkisi yok. Olumlu etkisi olarak bir şeyler öğrenmemi sağlayarak gelir elde etme imkanı sundu.”

Katılımcı 14: “Yüzde yüz olumlu etkileri oldu. Öncelikle ruh sağlığıma ve beden sağlığıma çok iyi geldi. Bir şeyler üretip satış yapabilmeme ve kendi ayaklarımın üzerinde durabilmeme etkisi oldu. Olumsuz hiçbir etkisi yok.”

Katılımcı 15: “Olumsuz bir etkisi yok. Bir şeyler öğrenmenin yanı sıra motive olmama ve kendimi bulmama olumlu etkileri oldu.”

Katılımcı 16: “Tabii ki olumlu etkisi oldu. Bir şeyi öğrenip bilip tekniklerine uygun bir şekilde yapınca daha güzel oluyor. Bir yerden bakıp kendi çabanızla yapınca belli bir yere kadar olur. Her şeyin belli bir yakışanı ve düzeni var. Teknikleri öğrenip yapınca ayrı bir güzel oluyor. İşimi daha düzgün yapabilmemi sağladı.”

Katılımcı 17: “Olumsuz etkisi yok. Hem sosyalleşmeme hem de işi öğrenip satış yapmama olumlu etkisi oldu.”

Katılımcı 18: “Olumlu etkisi oldu. Daha motive olmama ve işi öğrenmeye etkisi oldu. Olumsuz bir etkisini görmedim.”

Katılımcı 19: “Olumlu etkisi çok oldu. İlmek ilmek işlerken sabrı öğretti bana. Sosyal çevre edinmeme ve üretebilmem için etkili oldu.”

Katılımcı 20: “Olumlu etkisi çok oldu. En başta terapi oldu benim için. Kazancım çok fazla gözükmesine de bana yetiyor. Eşime ihtiyaç duymadan çocuğuma istediği bir oyuncuğu rahatlıkla satın alabiliyorum. Kazanç elde etmemi sağladı.”

Katılımcıların verdikleri cevaba istinaden meslek edindirme kurslarının kadınların girişimlerinin oluşumunda olumlu etkileri olduğu ve bu etkilerin; motivasyon kaynağı, bilinmeyen şeyleri öğrenme, çevre edinmek, para kazanmak, kendini geliştirmek, yaptığı işte tecrübe ve bilgi sahibi olma imkanı sağlama, meslek öğrenme, ekonomilerine katkı ile kendi parasını kendi kazanma, zamanı iyi değerlendirme, ruh sağlığını iyileştirmeye, mesleğe hazırlamaya, iş temellerini oluşturmaya ve üretken olmaya aracı olma gibi olduğu ifade edilebilir.

Katılımcı 5 girişim sürecinde meslek edindirme kurslarının olumsuz olarak 2 sene gittikten sonra tekrar gidememenin kendisinin tekrarlamak, yeniliklerden haberdar olmak ve sürekli öğrenmek isteği üzerinde olumsuz etki yaptığını şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 5: “Çok etkisi oldu. Ben SAMEK kurslarını çok seviyorum. Birçok olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Okulla hiçbir farkının olmadığını düşünmüyorum. Okul gibi çok disiplinli ve düzenli gidiyorlar mesela. Öğrenme sürecinde aşamalı olarak gidiyorlar. Siz istesenez de direk başka bir aşamaya geçemiyorsunuz. Her aşamayı çalışmak zorundasınız. Bende disiplini sevdiğim için SAMEK kurslarını daha çok seviyorum. Her türlü öğrenme konusunda çok güzel destekler oluyor. Bir de çok kalabalık olmaması da verimli geçmesini sağlıyor. Olumsuz etkisi denebilir mi bilmiyorum sadece ben dikiş bilsem de tekrarlamak, yeniliklerden haberdar olmak ve sürekli öğrenmek istiyorum. Kayıtlarda da 2 sene gitmiş olarak gözüktüğüm için kurslara tekrar gidememek olabilir. Çünkü sadece hocadan değil kurslardaki diğer arkadaşların yaptığı modeller de size fikir olabiliyor.”

3.3.3.3. Meslek Edindirme Kurslarından Kazanılan Becerilerin Yeterli Bulma Analizi

Katılımcılara “Meslek edindirme kursundan kazandığınız becerilen girişimci olarak yapmakta olduğunuz mesleğiniz için yeterli bulmakta mısınız?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 7, Katılımcı 9, Katılımcı 18 ve Katılımcı 19 meslek edindirme kurslarından kazandıkları becerilerin ilk başlangıç için yeterli olduğunu temel bilgi niteliğinde olduğu ama zaman geçtikçe kendini yenilemek ve bilgilerine bilgi katmak gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 1: “Bana yeterli oldu. Benim el becerim çok fazlaydı. Ama şöyle bir durum var bana göre hocaların daha donanımlı olması gerekiyor. Ben kursa giderken birçok

hocadan daha iyi bildiğim yerler vardı mesela. Bence bunun olmaması gerekiyor. Orada bir öğretmense kendini onların da geliştirmesi gerekiyor. Ben öğretmenlik yapıyorum onlarda yapsınlar gibi değil de en iyiyi yapmak için uğraşmalılar diye düşünüyorum. Bu konularda parlayan öğretmenler var zaten onlarda çok fazla talep görüyorlar. Evet bana çok şey kattı ama ben sadece oradaki kazandığım beceri ile kalmadım. Eğer ki sadece aldığım eğitimle kalsaydım şu an burada olamazdım. Yeterli ama oda bir noktaya kadar diyebilirim.”

Katılımcı 2: “Kesinlikle yeterli görüyorum. Ben kendimi hep ilerlettim. Sadece kurstan aldığım bilgilerle kalmadım, kendimi yeniledim. Yeterli görsem bile üzerine eklemeye devam ettim.”

Katılımcı 3: “İlk başlangıç için yeterli buluyorum ama boyama işinde her zaman daha ilerisi de vardır. Hayal gücüne çok bakıyor. Hiçbir zaman bu yeterli diyemem, sürekli yenileniyor ve güncelleniyor. Sonu olmuyor. Sürekli güncelleniyor.”

Katılımcı 7: “SAMEK’ ten de öğrendim, o bir adımdı. Hocamızda çok iyiydi ve çok iyi teknikler biliyordu. Kendini geliştiren bir hocaydı ve bir sürü teknik öğretti. Ama sonra tabii ki ben sadece oradaki eğitimle kalmadım. Başlangıç için yeterli oldu ama kurstan sonra sosyal medya üzerinden online eğitimlerle de kendimi ilerlettim. Online eğitimlerden de hocamız da ders almıştı.”

Katılımcı 9: “O bir temel bilgi oluyor. Zaten her işte öyledir ya. Temelini bilirsin diğerlerini sen katarsın üstüne. Sadece orada öğrendiğinle devam edersen çok kalıp içinde kalırsın. Her gün teknikler ve boyalar değişiyor. Kendini yenilemek ve güncellemek zorundasın. Benim için temel eğitim oldu. İlk başta temel açısından yeterli ama sonrasında kendinizi kesinlikle yenilemeniz gerekiyor.”

Katılımcı 18: “İlk başta yeterli olabilir ama daha da ilerletebilirim.”

Katılımcı 19: “Başlangıç için yeterli ama kendini sürekli geliştirmek gerekiyor.”

Katılımcı 4, Katılımcı 8, Katılımcı 14 ve Katılımcı 15 meslek edindirme kurslarından kazandığı becerilerin girişimci olarak yapmakta oldukları meslekleri için yeterli bulduklarını şu şekilde belirtmektedir:

Katılımcı 4: “Bana göre ben yeterli görüyorum. Zaten işi yaparken de yeterli olduğunu anlıyorsun. Yaptıkça çevreden beğeni ve talep artıyor. Mutlaka usta birisi beğenmeyen çıkabilir ama kendini o yönde düzeltmeye çalışabilirsin.”

Katılımcı 8: “Yeterli buluyorum. Genel olarak yaptığınız iş için yeterli geliyor.”

Katılımcı 14: “Yeterli buluyorum.”

Katılımcı 15: “Evet. Tek bir alan üzerinden gidildiğinde yeterli görüyorum.”

Katılımcı 5, ilk aşama için yeterli olabileceğini ama genel olarak yetersiz gördüğünü şu şekilde belirtmiştir:

Katılımcı 5: “Ben yetersiz görüyorum. Daha güzel olabilir, daha iyi olabilir. İlk aşama için yeterli olabilir ama bana göre dikimin en uç noktası erkek ceketleri ve abiyelerdir. Yani bana göre en uç nokta ve ben henüz o aşamaya gelemedim. Daha fazla çalışmam lazım. Kurstan kazandığım beceriler abiye ve erkek ceketlerini dikme de yeterli olmuyor. Abiyenin dikim tarzı daha farklı çünkü. Hatta SAMEK’ te abiyeye özel dikim kursu var mı diye çok araştırdım ama direk abiye olarak kurs yok.”

Katılımcı 6 yeterli bulmadığını şöyle ifade etmektedir:

Katılımcı 6: “Şöyle SAMEK kurslarında daha çok klasik çini öğretiliyor. Bu sebeple modern çini anlamında aldığım eğitim yetersiz kalabiliyor. Bu sebeple yeterli buluyorum diyemem.”

Katılımcı 10, Katılımcı 11 ve Katılımcı 12, Katılımcı 13, Katılımcı 16, Katılımcı 17 ve Katılımcı 20 branşlarından kaynaklı faaliyet alanının çok geniş olmasından dolayı için yeterli bulmadıklarını şu sözlerle dile getirmektedir:

Katılımcı 10: “Hayır, yeterli bulmuyorum. Seramik bölüm olarak zaten çok geniş okyanus gibi. Yıllarca gitsem yine eksikim olur diye düşünüyorum. Ben tam oldum demek 8 seneyi alır herhalde.”

Katılımcı 11: “Giyim ve mefruşat olsun. Hiçbir zaman yeterli değildir. Her zaman yeni bir teknik çıkar, yeni bir şey öğrenmek zorunda kalırsın. Bizim gençlik yıllarımızda annelerimizin bize yaptırdığı çeyizlere bakıyorum. Hiçbirini kullanamadım. Hepsini değiştirdim ve yeniden teknik uyguladım. Arkadaşlarımın pikelerini bozup tekrar yaptım. Kimine göre zor gelir ama bulmaca gibi geliyor bana. Daha da öğreneceğimiz çok şeyler var diye düşünüyorum. Şu an nakış kursuna da gidiyorum. Nakış hocamın bir sözü var onu ben kendime düstur edindim; yaptığın işte bizim öğrettiklerimizle kalmayın kendinizi geliştirin, der. Ben bu iğneyi buradan çıkartıyorum ama sen farklı bir yerden çıkartınca daha güzel oluyorsa onu dene

demoştı. Hem mefruşatta hem de nakışta öyle denemeye başladım. Güzel şeyler ortaya çıkmaya başladı. Demem o ki sürekli değişiyor, yenileniyor.”

Katılımcı 12: “Ucu çok açık. Yeterli diyemem. Dikişte belki bir elbise dikiyorsunuz, bitiyor ama iğne oyasında her sene farklı bir şey çıkıyor. Yaprığı ayrı oluyor, dalı ayrı oluyor. Sonu yok devamlı değişkenlik gösteriyor. Çok emek isteyen bir şey.

Katılımcı 13: “Her şeyi tam anlamıyla öğrendiğimi söyleyemem. Çok fazla çeşit var. Zamanla daha da yeterli olacağını düşünüyorum.”

Katılımcı 16: “Tam olarak yeterli olduğunu düşünmüyorum. Bu işte hiç sınır yok. Çok farklı teknikler var. Bu sebeple de her geçen gün yenilemek gerekiyor.”

Katılımcı 17: “Şu an için yeterli bulmuyorum. Çok fazla çeşitleri var ve bu birkaç sene gerektiriyor diye düşünüyorum.”

Katılımcı 20: “Her gün yeni bir şey öğrenmek gerekiyor bundan dolayı yeterli görmüyorum.”

Katılımcıların çoğunluğunun meslek edindirme kurslarından kazandıkları becerilerin yeterli olduğunu ifade ettiği, yeterli görmeyenlerin ise kursun verimliliğinden ziyade uğraştıkları branşların faaliyet alanlarının geniş bir alana yayılmasından kaynaklı yetersiz bulduklarını dile getirmektedir. Katılımcı 6 ise eğitimde modern çininin ağırlıklı olmasından kaynaklı modern çini konusunda yetersiz bulunduğunu ifade etmektedir.

3.3.3.4. Meslek Edindirme Kurslarının Kadın Girişimciliği Üzerindeki Etkisinin Analizi

Katılımcılara “Meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerinin artması için daha farklı neler olabilir?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, Katılımcı 3, Katılımcı 13 kurslarda malzeme yönünden destek verilip kadınlara imkan sağlayarak destek olunarak kadın girişimciliği üzerindeki etkisinin artabileceğinin şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 1: “Meslek edindirme kurslarında malzeme yönünden sıkıntı yaşanabiliyor. Malzeme aramak zorunda kalıyorsunuz. İsteddiğiniz malzemeyi bulamayınca insanın isteği azalabiliyor. Malzeme yönünden özel kurslardaki gibi temin sağlanabilirse daha verimli olabilir diye düşünüyorum. Ayrıca eğitimcilerin daha iyi eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Hep bilinen şeyler değil de talepte olan

şeyler neyse onlar içinde eğitimcilere ekstra bir eğitim verilebilir. Çünkü o zaman insanlar daha fazla yapmak ister. Mesela eğitimcilere bununla ilgili bir fon açılabilir. Eğitimcilerin kendilerini geliştirmeleri için aldığı eğitimler kendinden ödün vermeye herkesin imkanı olmayabilir. Kurumu daha iyiye taşımak adına eğitimciler fonlarla desteklenebilir.”

Katılımcı 3: “Benim ilk başlarda malzeme yönünden bile ihtiyacım yoktu ama imkanı olmayanlara malzeme desteği verilebilir. Gelir elde etmek isteyen imkanı olmayanlara meslek edinmek isteyenlere daha fazla destek sunulabilir.”

Katılımcı 13: “Kurslarda istenilen malzemeyi bulma yönünden sıkıntı oluşabiliyor. İlçede yaşıyorsanız malzemeyi bulamayıp merkeze gidemediğinizde ürünleri tamamlamak konusunda zorluk olabiliyor. Kurslarda malzemeleri temin edebileceğimiz ve ürün satışı yapabileceğimiz bir yer sunulabilir.”

Katılımcı 2, Katılımcı 4 ve Katılımcı 15 belediyelerdeki meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği için yapılanları yeterli bulduğunu şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 2: “Belediyelerin meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği için her konuda her şeyi yaptıklarını düşünüyorum. Kadınlara ön ayak olduklarını düşünüyorum, şu an ki mevcut durumu yeterli buluyorum. Farklı neler olabilir, bilemiyorum.”

Katılımcı 4: “Ben yeterli görüyorum. Hocalar ellerinden geleni yapıyorlar. İnsan yeter ki yapmak ve öğrenmek istesin. Hocalar var, her türlü malzemeler var, her durumda yardıma hazırlar. Ben hala hocamı arayıp bilgi ve yardım alabiliyorum. Belki daha fazla olacak şekilde her mahallede kurslar açılabilir.

Katılımcı 15: “Yeterli görüyorum.”

Katılımcı 5, Katılımcı 6 ve Katılımcı 14 daha fazla kurs, daha fazla kurslarda çeşitliliği çoğaltılması eğitimcinin kursiyerleri destekleyip motive etmesi gerektiğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 5: “Daha fazla kurslar ve daha fazla destekler olabilir. Biraz daha ileri seviyede olan kadınlara daha farklı kurslar da verilebilir aslında. Mesela erkek ceketi dikemiyorum dedim ya onun için ileri seviye dikiş kursu gibi. Bir de kursların denetlenmesi kadın girişimciliğine etkisinin artması için gerekli olabilir. Denetlemelerin haftada bir de olsa olması gerektiğini düşünüyorum. Yetkililer bu hafta ne yaptınız ne aşamadasınız diye gelip denetlemelerini isterdim. Gerçekten

karşılaştığım çok iyi eğitimciler var ama arada böyle çok rahat eğitimcilerde var. Öğrenciye bir bakarsınız bu kişide çok istek var dersiniz yardımcı olmaya çalışırsınız, imkan sunmaya çalışırsınız. Ama bazı eğitimciler dikerse diker dikmezse dikmez gibi rahat tavırda davranabiliyorlar. Ben kendi eğitimime yarım dönem gittim ama yarım dönemde bana çok şeyler kattı. Daha önce birçok kursa gittim ama onun gibi bir eğitimci görmedim. Ben atölyemi açmadan önce çok teşvik etti beni. ‘Sen yaparsın, başarısın, yapamam deme sakın. Bilemediğim yerde evime bile gelebilirsin. Yeter ki başar ben her zaman arkandayım.’ Dedi. Onun desteğini çok aldım, kadın girişimcilik ruhunu çok etkiliyor. Kimse özel hayatlarından feragat etsin demiyorum kesinlikle ama bir söz bile yetiyor insana. Ben hocamın evine gidip destek almadım ama biliyorum ki yapamadığım yerde arkamda olduğunu bildiğim için daha özgüvenle yapıyorsun. Tüm eğitimcilerin kendi hocam gibi kadınları daha fazla destekler bir biçimde kursiyerleri heveslendirmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcı 6: “Daha farklı kurslar açılabilir. Klasik çini yanında modern çini gibi. Belediyelerimiz sanat sokağı oluşturabilir. Kadın girişimcilere sanat sokağı oluşturularak sanat severlerin ürün alabileceği girişimcilerin de ürünlerini satabileceği bir imkan sağlanabilir diye düşünüyorum.”

Katılımcı 14: “Daha farklı yerlerde kurslar açılabilir.”

Katılımcı 7, Katılımcı 12, Katılımcı 17 ve Katılımcı 18 kursiyerlerin ürünlerini satabilecekleri sanat sokağı ve satış merkezi oluşturulması gerektiğini şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 7: “Sakarya için söyleyeyim. SAMEK gerçekten çok iyiydi her yerde vardı ama pandemiden sonra bütün hocaları merkeze aldılar. Merkezde onlara kabak evlerinde yapılacak ürünleri ürettiriyorlar. Çok az kurs merkezi kaldı. Eskiden hemen hemen her mahallede vardı. Onları tekrar geri istiyorum. Kadınların elinin altıdaydı. Hala açık olsa gidip kendimi geliştirmek isterim. Şu an SAMEK bir durgunlukta diyebilirim. Son durumunu da bilmiyorum, o yüzden yanlış bir şey söylemekte istemem. Kabak evlerinde belki de bu uygulama var. Kursta öğrendikçe ürün yapıyorsun, yaptığın ürünler elinde birikiyor. Birazını hediye ediyorsun sonra hediye ede ede hediye ettiğinde bitiyor. Yine yapıyorsun çünkü o kadar severek yapıyorsun ki. Kursu gelenlerin hepsi ev hanımı zaten. Çocuklarını okula gönderip kursa geliyorlar. Onların ürünlerini satabilecekleri bir yerler yapılabilir. Halk eğitimde başladı böyle bir uygulama. Halk eğitim sanat sokağı yaptı. Kursiyerlerinin

ürünlerinin haftanın belli günlerinde satışa sunuyorlar. Her hafta salı ve cumartesi günleri. Onun gibi yapılabilir. SAMEK’ te kabak evleri Belediyenin bünyesinde. Gördüm çünkü ürünler vardı. Öyle yerlerin çoğaltılması çok önemli. Her yer belediyenin, istediği her yere açabilir. Ofis Sanat merkezi de vardı öncesinde şimdi de kabak evlerinde çok ürün yoktu ama orada isteyen satabilir diye düşünüyorum.”

Katılımcı 12: “Yapılan ürünlerin satışı için imkan sağlanabilir.”

Katılımcı 17: “Ürünlerimizi pazarlayabileceğimiz ortamlar oluşturulursa teşvik edilirse kursların kadınların girişimciliği üzerinde etkisinin artacağını düşünüyorum.”

Katılımcı 18: “Kurslar bünyesinde girişimci olmak isteyen kadınlar için ürün satışı için ilçelerde de bir yer kurulabilir. Kurslarda sadece işi öğrenmenin yanında kadınlar bilgilendirilebilir.”

Katılımcı 8 ve Katılımcı 16 meslek edindirme kurslarının mesleği öğretmesinin yanında kursiyerlere ürünlerini pazarlamaları konusunda da müfredata pazarlama ile ilgili eğitimin ilave edilmesi gerektiğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 8: “Bence sırf mesleği öğretmesi değil de. O yapılan ürünlerin nasıl satılması gerektiğini nasıl pazarlama yapılması gerektiğinin de öğretilmesi gerekiyor. Eskiden sosyal medya ve online satışlar yoktu. İsteyenlere özel olarak ürünlerini nasıl paraya çevrilebileceğini öğretmeleri gerekiyor. En azından 3 aylık bir kursun 15 gününü bu eğitime ayrılmalı diye düşünüyorum. Hiçbir kursta ben böyle bir eğitim görmedim. Görseydim gitmek isterdim. Böyle bir uygulama kadın girişimcilerin artmasına etki eder diye düşünüyorum.”

Katılımcı 16: “Daha eğitimsel olarak sadece meslek edindirme kursunda bir işi öğrenmekten ziyade bu işi sunabilmek pazarlayabilmek için de eğitime ihtiyaç var bence. Görsel olarak ya da daha farklı boyutlarda değerlendirilebilecek şekilde kurslar olabilir.

Katılımcı 9 meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerinin artması için kadınların da emek verip çaba göstermesi gerektiğini şu sözlerle ifade etmektedir:

Katılımcı 9: “Aslında bence imkanlar anlamında gerekli şeyler yapılıyor ama giden kişiler biraz daha gittikleri kurslardan bir şeyler almak istiyorsalar emek vermeliler. Karşılıklı olması gerektiğini düşünüyorum. Bugün bunu burada yapayım eve gideyim haftaya da getireyim de devam edeyim dememeli, kişiler çaba göstermeli.”

Katılımcı 10 panayır ve festivallerde kadınlara ücretsiz tezgahlarda satış imkanı sağlaması gerektiğini şöyle açıklamaktadır:

Katılımcı 10: “Mesela SAMEK’ te seramik yok. Seramik bölümü açılabilir. Teknikleri zamana yayarak daha verimli ve kaliteli eğitim verilebilir. Bir dönem bir teknik öğrenilebilir. Daha fazla yerde daha çeşitli bölümler açılabilir. Çini dersi verildiği halde önceden fırın yoktu sonradan fırın temini yapıldı. Bunun gibi daha fazla ekipman sağlanmalı. Sadece açmak yeterli değil her koşulda satışa odaklı ne olabiliyorsa desteklenmesi gerekiyor. Belediyelerin yaptığı panayır ve festivallerdeki tezgah ücretleri pahalı olabiliyor. Belediye ücretsiz tezgahlar sağlayabilir. Kadınlar emeklerini orada sergileyip para kazanabilir. Haftanın belli bir günü belli bir yerde yapılan organizasyonlar daha çok artırılabilir.”

Katılımcı 11 meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerinin artması için kursların devamlı açık olması ve bu sayede kadınları motive ettiğini şu sözlerle ifade etmektedir:

Katılımcı 11: “Asla ara verilmemeli bence. Kurslarımızın sürekli açık olması lazım. Çünkü sırf benimle ilgili değil ki çok gidemeyen çok eksik kadınlar var. Dediğim gibi orası bir terapi merkezi. Gittikleri zaman daha fazla girişimci ve motive olmaya devam ederler. O yüzden ara eğitimlere ara verilmemeli. Mesela okumamış kadınların para kazanmasına katkı sağlıyor. Daha ben kursa giderken para kazanmaya başladım. Nervür çekmeyi hiç bilmezdim, kursa giderken öğrendim. Mefruşatta nervür çok önemlidir. Ücret karşılığında nervür yapmaya başladım.”

Katılımcı 19 ve Katılımcı 20 meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkilerinin artması için kadınların kurslarda ve sosyal medya üzerinden bilgilendirilmesi gerektiğini şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 19: “Bence kadınlar kurslarda daha fazla bilgilendirilmeli.

Katılımcı 20: “Sosyal medya üzerinden daha fazla tanıtım olabilir. Bu sayede çevreye yayılıp daha fazla kadın bilgi sahibi olabilir.”

3.3.3.5.Meslek Edindirme Kurslarının Haricinde Alınan Eğitimlerin Analizi

Katılımcılara girişiminiz ile ilgili meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim aldınız mı? Aldıysanız nereden aldınız?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların alanıyla ilgili meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim alma durumları incelendiğinde 8 kişinin meslek

edindirme kursu haricinde resim, kumaş boyama, yağlı boya, kalfalık, ustalık, seramik sır gibi eğitimler aldığı 12 kişinin ise meslek edindirme kursları haricinde herhangi bir eğitim almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı 1, Katılımcı 4, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 10, Katılımcı 12, Katılımcı 14 ve Katılımcı 19 girişimleri ile ilgili meslek edindirme kursları haricinde eğitim aldıklarını şu sözlerle belirtmektedir:

Katılımcı 1: “Birçok eğitim aldım. Halk eğitimden, özel hobi evlerinden ve yurtdışından online eğitimler aldım.”

Katılımcı 4: “Ben daha önceden resim, kumaş boyama ve yağlı boya eğitimleri aldım. Çini kursunu ilk defa SAMEK’ te aldım.”

Katılımcı 6: “SAMEK haricinde halk eğitim kursuna gittim. Atölye açabilmek ve halk eğitimde görev alabilmek adına kalfalık ve ustalık belgesi aldım.”

Katılımcı 7: “SAMEK’ e pandemi döneminde kapanana kadar gitmeye devam ettim. SAMEK kapandıktan sonra halk eğitim açılınca halk eğitimde gitmeye başladım. Halk eğitimden ve sosyal medya üzerinden online eğitim aldım.”

Katılımcı 10: “İnternette seramikle alakalı online eğitim aldım. Sır eğitimi veren bir hocamız var. İstanbul’da sır eğitimi aldım.”

Katılımcı 12: “Evet, halk eğitimden aldım.”

Katılımcı 14: “Halk eğitimden eğitim aldım.”

Katılımcı 19: “Halk eğitime gittim.”

Buna göre katılımcıların SAMEK’ ten sonra bireylerin halk eğitim merkezlerine yöneldikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Halk eğitim merkezlerinin haricinde özel ve online kurslara talep olduğu görülmektedir.

Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 5, Katılımcı 8, Katılımcı 9, Katılımcı 11, Katılımcı 13, Katılımcı 15, Katılımcı 16, Katılımcı 17, Katılımcı 18 ve Katılımcı 20 meslek edindirme kurslarının haricinde herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmiştir.

3.3.3.6. Meslek Edindirme Kurslarının Haricinde Alınan Eğitimleri Bireysel ve İş Yaşamına Katkılarının Analizi

Katılımcı 1, Katılımcı 4, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 10, Katılımcı 12, Katılımcı 14 ve Katılımcı 19 meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim aldıklarını dile getirmiştir. Bu nedenle “Girişiminiz ile ilgili meslek edindirme kurs haricinde bir eğitim almanın size bireysel ya da iş yaşamına katkısı var mıdır?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, Katılımcı 4, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 10, Katılımcı 12, Katılımcı 14 ve Katılımcı 19 meslek edindirme kurslarının haricinde alınan eğitimlerin bireysel ve iş yaşamına dair katkısının olduğunu şu ifadelerle dile getirmektedir:

Katılımcı 1: “Çok katkısı oldu. Orada daha farklı şeyler öğrenmek istediğim için çok etkisi oldu. Kurslarda gördüğüm eksiklikleri iş yaşamımda uyguladım. Eksileri görüp onları artıya çevirdim. Ben hala kendi alanımla alakalı şeyleri örnek alıp katkı sağlamaya gayret ediyorum. Bireysel olarak da çevre edinme yönünden katkısı oldu.

Katılımcı 4: “Kesinlikle katkısı var. Hayallerimi çiniye resim sayesinde dökabiliyorum. Resmin çini de bireysel olarak faydalı oldu. Haliyle iş yaşamına da yansıtınca olumlu katkısı oldu.”

Katılımcı 6: “Katkısı var. Aldığım belgelerle halk eğitimde usta öğretici olabiliyorum. Bu sebeple iş yaşamına da katkısı olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcı 7: “Olmaz olur mu? Yeni teknikler öğrenip pratik yapıyorsun. Yapmaya ara verdikçe unutmuyorsun da fırça izlerinde acemilik oluyor. Yapa yapa elin gelişiyor, yeni tekniği öğreniyorsun, kendine güvenin geliyor. Yanlış yaptığında sonucunun nasıl döneceğini öğreniyorsun. Çevre edinmeye de katkısı oluyor, yeni insanlarla tanışıyorsun.”

Katılımcı 10: “Var ama tam olarak uygulayamadım. Eğitim aldığım kişi yurtdışında da yaşadığı için oradaki teknikleri veya malzemeleri burada uygulama imkanı sağlayan biri. Gerçekten çok etkisi var. Bilgi dağarcığım gelişti. Farklı kişilerle de tanışma imkanım oldu.”

Katılımcı 12: “Tabii, mutlaka var.”

Katılımcı 14: “Muhakkak katkısı var tabii ki.”

Katılımcı 19: “Evet, katkısı olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 5, Katılımcı 8, Katılımcı 9, Katılımcı 11, Katılımcı 13, Katılımcı 15, Katılımcı 16, Katılımcı 17, Katılımcı 18 ve Katılımcı 20 meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim almadıklarını dile getirdikleri için “Girişiminiz ile ilgili meslek edindirme kursu haricinde bir eğitim almanın size bireysel ya da iş yaşamına katkısı var mıdır?” sorusu sorulmaya gerek duyulmamıştır.

3.3.4. Kadın Girişimciliğine Bakış Analizi

Bu başlık altında girişim veya istihdamda bulunan kadın girişimcilerin kadın girişimciliğine bakışlarını öğrenebilmek için 2 farklı başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklarda sırasıyla kadın girişimciliğinin ne anlam ifade ettiği ve girişimci olmaya karar verme nedenleri ile girişimci olmaya yönlendiren nedenlerin neler olduğu incelenmektedir.

3.3.4.1. Kadın Girişimciliği İfadesinin Analizi

Katılımcılara “Kadın girişimciliği sizin için ne ifade etmektedir?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 2, katılımcı 3, katılımcı 6, katılımcı 7, katılımcı 8, katılımcı 9, katılımcı 11, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 19 ve katılımcı 20 kadın girişimciliğinin kendi ayakları üzerinde durmak ve cesaretli olmak olarak şöyle açıklamaktadır:

Katılımcı 2: “Kadınların ayaklarının üzerinde durabilmesi demek. Kadınlarımızın ayakları üzerinde durması gerekiyor. Biz yanlış yetiştirilmişiz bence. Erkeklerle bağımlı olarak yetiştirildiğimizi düşünüyorum. Kadın girişimciliği bağımsız olmak demek diyebiliriz. Geçen bir laf duydum; erkek başsa kadın boyundur. Baş çevirmek için boyuna ihtiyaç vardır, kadında o vazifeyi görür. Bizim toplumumuzda sadece erkek baştır bakış açısı var. Bu çok yanlış. Böyle büyütüldük böyle yetiştirildik, çok yanlış buluyorum. Bunu kırmamız lazım. Bunu da kırmamız için de kadınlarımızın bilinçlendirilmesi gerekiyor, baş kaldırması değil asla onu söylemiyorum. Kadınlarımızın maddi ve manevi bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kadın girişimciliği kadınlarımızın bilinçlenmesi, kendi ayaklarının üzerinde durması ve ekonomik özgürlüklerini eline almasıdır.”

Katılımcı 3: “Bence her kadın kendi maddi özgürlüğünü aslında sağlamalı. Yani az bir miktar bile olsa kendi ayaklarının üstünde durmaya çalışmalı. Bana göre kadın

girişimciliği sevdiğin işi yaparak kendi ayaklarının üstünde durmak ve özgüven sahibi olmak demek.”

Katılımcı 6: “Kadının hem kendine geliştirmesi hem ailesine katkı sağlaması hem de çevresine katkı sağlayarak kendi ayaklarının üzerinde durmak anlamını ifade ediyor benim için.”

Katılımcı 7: “Özgüven sahibi olmak ve cesaretli olmak demek. Kendine güveniyorsun, kendi ayaklarının üzerinde durabiliyorsun. Ben yaparım diyebiliyorsun. Kendi ayaklarının üzerinde durduğun için biraz da maddi de gelir olunca daha ne olsun ki yani.”

Katılımcı 8: “Benim için daha çok kendi ayaklarının üzerinde durmak ve bağımsız olmak diyebilirim. Aynı zamanda aktifleşmek ve sosyalleşmek anlamına geliyor.”

Katılımcı 9: “Kendi ayaklarının üzerinde duran kadınları temsil ediyor. Bence kadınlar evde oturacaklarına üretim yapabilirler. Herkesin yetenekli olabileceğini düşünüyorum. Ahşap boyama olur veya olmaz. Ben kursa gelip keyif almayanını görmedim, duymadım. Yaptığı ufacık bir şey bile olsa bunu ben ortaya çıkardım hissini tatmalı. Ama kadınlar şu evden, kabuğundan ve sosyal medyadan uzaklaşıp şöyle bir aktif hale gelmesi olması gerekiyor.”

Katılımcı 11: “Kadının ayakta durması, kadının güçlü olması demek. Kadının pasif olmasına da çok kızıyorum. Kadınlar çok güçlü ve kimseye boyun eğmek zorunda değil diye düşünüyorum.

Katılımcı 16: “Cesaret demek. Zaten girişimcilik risk almak demek. O riski alabilme cesaretini yakalamak bence.”

Katılımcı 17: “Kadının her şeyde söz hakkı olarak bir yerlerde yerinin olması. Kadının toplumda yer sahibi olması ayaklarının üzerinde durabilmesi demek bence.”

Katılımcı 19: Açıkçası ben kadının çok özel yaratıldığını düşünüyorum. Kadın girişimciliği kendini yıpratmadan gelir elde edebilmek ve kendi ayaklarının üzerinde durmak diyebilirim.”

Katılımcı 20: “Kadının kendi ihtiyacını karşılaması kendi ayaklarının üzerinde durması demek.”

Katılımcı 1 ve Katılımcı 4 kadın girişimciliği kendisi için üretmek, üretken olmak, boş vakit değerlendirmek olduğunu şu şekilde açıklamaktadır:

Katılımcı 1: “Benim yaşam tarzım. Benim için para değil. Kadınların kendini ifade etme biçimi. Kadınların bence iş hayatında olması ve güçlü olması gerekiyor. Ben sadece para kazanmak açısından bakmıyorum. Özgüven açısından kendini iyi hissetmek açısından bakıyorum. Ben bir şey üretmiyorsam ben yokum diye düşünüyorum. Kadın girişimciliği üretmek, özgüven sahibi olmak, kendini iyi hissetmek demek.”

Katılımcı 4: “Kadın girişimciliği herkes için farklı anlama gelebilir. Benim için üretmek ve üretken olmak demek, boş vakti değerlendirmek bence. Benim ruhsal sağlığıma da iyi geliyor. Tüm kadınlarımız neye ilgisi varsa bir şeyler yapmalı. Aile bütçesine müthiş katkısı olan kadınları da takdir ediyorum. Biz kadınlar güçlüyüz yani.”

Katılımcı 5, Katılımcı 7, Katılımcı 12, Katılımcı 14, Katılımcı 15 ve Katılımcı 18 kadın girişimciliği kendileri için özgüven sahibi olmak şeklindeki ifadelerini şu şekilde açıklamaktadır:

Katılımcı 5: “Kadının gücünü ortaya koymak bana göre. Tabii ki herkes her şeyi çok severek yapar ama maddiyat çok önemli bir yerde. Benim gibi okumayan bir sürü kadın vardır, eşinin eline bakmak çok zor ama kendi işini yaptığın zaman kimseye muhtaç olmuyorsun. Bir de daha fazla özgüven sahibi olmak demek. Nasıl diyeyim zaten okumadığın için hayata bir sıfır yenik başlıyorsun, herhangi bir mesleğin yok. Bu şekilde kurslarla kendini ilerletip güzel yerlere gelebilir herkes.”

Katılımcı 7: “Özgüven sahibi olmak ve cesaretli olmak demek. Kendine güveniyorsun, kendi ayaklarının üzerinde durabiliyorsun. Ben yaparım diyebiliyorsun. Kendi ayaklarının üzerinde durduğun için biraz da maddi de gelir olunca daha ne olsun ki yani.”

Katılımcı 12: “Kadın girişimciliği kendine güven bence. Kendi paranı rahat rahat harcayabilmek. Ekonomik özgürlüğe sahip olmak demek.”

Katılımcı 14: “Güçlü kadın demek. Benim 5 sene önceki halimle şimdiki halim arasında dağlar kadar fark var. Çok kendime güvenim geldi. Önceden daha içe dönük biriydim şimdi daha dışa dönük biriyim. Özgüven sahibi olmak diyebiliriz. Önceden çocukların anketine ilkokul mezunu bir anne diye yazdığım zaman içim sızlardı. Ben okuyamadım ama yaptığım işlerle çocuklarımla gurur kaynağı oldum. Okusaydım belki daha farklı olabilirdi.”

Katılımcı 15: “Özgüven sahibi olmak ve aile bütçesine katkı sağlamak bence.”

Katılımcı 18: “Kendine güvenmek ve kendini güvende hissetmek diyebilirim.”

Katılımcı 10, kadın girişimciliğinin kendisi için özgürlük olarak ifade ettiğini şu şekilde açıklamaktadır:

Katılımcı 10: “Direk özgürlük diyebilirim. Yani kendin olma, özgür olma. Kadınlar tek başına çok şey yapabilirler. Kimseye de ihtiyaçları yok. Genelde kadınları erkek egemenliği altında görürler ya hiç alakası yok. Her dalda her işi yapabilecek güce kuvvete sahibiz.”

Katılımcı 13, kadın girişimciliğinin kendisi için ev ekonomisine katkı sağlamak ve sosyalleşmek olarak şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 13: “Benim için bir şeyler öğrenip ev ekonomisine katkı sağlayabilmek ve sosyalleşmek demek.”

Katılımcılar kadın girişimciliğinin kendileri için yaşam biçimi, özgüven sahibi olmak, üretmek ve üretken olmak, kendi ayaklarının üzerinde durmak, ekonomik olarak bağımsız olmak, kadının gücünü ortaya koymak, kadının kendini geliştirmesi bilinçlenmesi, cesaretli olmak ve özgür olmak, ev ekonomisine katkı sağlamak anlamlarını ifade ettiğini dile getirmektedir. Katılımcıların çoğunun verdiği ortak cevap ise kendi ayaklarının üzerinde durmak olduğu şeklindedir.

3.3.4.2. Girişimciliğe Yönlendiren Sebeplerin Analizi

Katılımcılara “Girişimci olmaya nasıl karar verdiniz? Sizi kadın girişimciliğine yönlendiren sebepler nelerdir?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1 ve katılımcı 2 kendi parasını kazanmak ve bağımsız olma nedenini şu şekilde açıklamaktadır:

Katılımcı 1: “Aslında girişimci olma istememin sebebi kendi paramı kendim kazanıyor olma. Birinden para istemiyor olmak. Eşinin vereceği paraya bağlı olmamak. Tamamen başlangıç amacım buydu. Çocuklarım bir şey istediğinde rahatlıkla alabiliyorum, kimseye sormuyorum.”

Katılımcı 2: “Dedim ya erkeklere bağımlı olarak yetiştirildiğimizi düşünüyorum. Kadınlar bağımsız olmalı, kendi ayaklarının üzerinde durmalı. Benim çabam o yönde.

Bende eşimin karşısında kendi ayaklarımın üzerinde durabilmek ve ekonomik olarak bağımlı olmamak adına yöneldim diyebilirim.”

Katılımcı 3, katılımcı 4, katılımcı 8, katılımcı 11, katılımcı 12, katılımcı 16, katılımcı 17, katılımcı 19 ve katılımcı 20 ürünlerinin beğenilip istenmesi ve talep edilmesi nedeniyle yöneldiğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 3: “İlk önce evde sıkılmamdı. Sonra baktım çok sevdim. Eğlenceli geldi ve beni sıkmadı. Asıl sebep beni sıkılmaması ve severek yapmamdı aslında. Sergide sandalyemi herkes çok beğendi. Talep çok oldu. Öyle olunca tabii bir özgüven geldi yapıp satabilirim diye.

Katılımcı 4: “Benim girişimciliğe niyetim yoktu. Kendi halinde ürün yapan bir kadındım. Çok fazla beğenen isteyen olunca hediyelerde bitmeyince bu işi ticarete dökmeye karar verdim. Kursta çalışanların da etkisi var hele hocamın çok büyük etkisi var her yönden. Kendisini çok severim. Hocayı da sevmek önemli. Çocuklara da deriz ya hocayı seversen dersin de iyi olur, başarılı olursun diye. Çünkü bende birinden elektrik alamadığım zaman o işi yapmak istemem. Ben hocamın da etkisiyle kursu kendi yararına çok iyi geri döndürdüm. Yaptıklarımı satıp para kazanmaya başladım. Kendimi girişimciliğe doğru bir yönde akarken buldum.”

Katılımcı 8: “Önce yaptığım ürünlerin başkaları tarafından beğenilmesi oldu. Yaptığım işin boş iş olmadığını gördüm. Bir işe yaradığımı hissettim. Sonrasında da tabii yaptığım harcamaların bana geri dönüşüyle daha iyi şeyler yapabilmek istedim. Onları yaparken de eşime bağlı olmayayım. İstedığimi alıp yapmak istedim.”

Katılımcı 11: “SAMEK’ e gitmeye başladım. Üç tane hocadan eğitim aldım ama en son eğitim aldığım hocam benim için çok verimli oldu. Evdeki makinemi değiştirdim. Başka bir makine aldım. Yaptıklarım beğenilmeye başlayınca daha çok motive oldum. Benden ücret karşılığında dikmemi de istedi insanlar. Ondan sonra kendimi geliştirdim. Ben parayla dikeceğimi düşünmüyordum. İnsanların istekleri beni kamçılardı.”

Katılımcı 12: “Arkadaşlarımın istekleri ve siparişleri oldu. Ben öyle bir şey düşünmüyordum. Hep sipariş üzerine yapmamı istediler. Bende istek üzerine ben kapıldım gittim.”

Katılımcı 16: “Çevremdekilerin talep ve isteği üzerine karar verdim.”

Katılımcı 17: “İnsanların beğenisi ve isteği üzerine yöneldim.”

Katılımcı 19: “Ürünleri yapmayı çok seviyorum. Yaptıkça da elde birikiyor ve istek olunca da satmaya karar verdim.”

Katılımcı 20: “Yaptıklarımın beğenilip talep görmesi beni yönlendirdi.”

Katılımcı 5 ve Katılımcı 13 aile bütçesine katkı sağlamak ve eşinin yönlendirmesi ile girişimci olmaya karar verdiğini şu şekilde belirtmektedir:

Katılımcı 5: “Beni girişimciliğe yönlendiren eşim oldu. Benim eşim evde boş vakit geçirmemi hiç istemez. Atölye açtığım zamanda ‘Sürekli daha fazlasını yapabilirsin, yanına işçi alabilirsin.’ der. Bende bir yerde böyle rahatıma düşkün mü diyeyim bilmiyorum evimden de çocuklarımdan da çok fazla feragat etmek istemiyorum aslında. Bu sebeple girişimci olmaya karar verdim ama bu işe başlamamın sebeplerinden bir diğeri de çocuklarımla ve eşimin ihtiyaçlarını karşılayabilmektir. Mesela şu an mağazalarda giyim eşyası çok pahalı ve ben bunları hazır kıyafetlere nazaran çok uygun mal edebiliyorum. Sonuçta o parayı dışarıya vereceğime yine kendime kalıyor. O para aile bütçesinde kaldığı için ailemin bütçesine de katkı sağlayabiliyorum. Kısaca aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla ve eşimin isteğiyle girişimci olmaya karar verdim.”

Katılımcı 13: “Aile bütçesine katkı sağlayabilirim belki diye yöneldim.”

Katılımcı 6 ve Katılımcı 14 katıldığı festival sayesinde girişimciliğe yöneldiğini şu şekilde belirtmektedir:

Katılımcı 6: “Aslında ilk başlarda öyle bir niyetim yoktu. Ülkemizde Türkiye genelinde kadınlar günü ile ilgili bir festival düzenleniyordu. Kursu devam ederken ben oraya katıldım. İlk defa o festivalde stant açtım ve ondan sonra bu işe başladım. Festival beni girişimciliğe yönlendirdi diyebiliriz. Ondan sonra bu yolda ilerledim.”

Katılımcı 14: “Tamamen oyalanmak ve vakit geçirmek için geldim. Yaptıkça kurstaki hocamın da desteğiyle festivallere katıldım. Festivallerde bir tane satınca siparişler gelmeye başladı. Hocamın yönlendirmesi ve festivaller nedeniyle yöneldim diyebilirim.”

Katılımcı 7, kendi ilgi alanında sevdiği işi yapabilmek ve gelir elde etmek amacıyla yöneldiğini şu ifadelerle dile getirmektedir:

Katılımcı 7: “Çok istiyordum böyle bir yer. Bana bir gelir kapısı olsun diye. Sevdığım işi kendi işimi yapabilmek ondan para kazanmak istiyordum. Birilerini mutlu edebilmek, eski mobilyasını yeniye dönüştürünce mutlu olsun istiyordum. Kimsenin evinde eski beğenmediği eşyası kalmasın istedim. Sağ olsun arkadaşım burada eskiden örgü üzerine hobi yeri açmıştı sonra pandemi oldu. Pandemiden sonra kapatmaya karar vermişler. Benim de çok istediğimi bildiği için bana ‘Ben kapatacağım sen bir atölye açmak istiyordun düşünür müsün?’ diye o teklif etti. Öylelikle adım attım bende.”

Katılımcı 9 ilgi duyduğu alanı çok sevdiği için bırakamadığı bu nedenle girişimciliğe yöneldiğini şöyle açıklamaktadır:

Katılımcı 9: “Aslında kendi kendine gelişti. Çok sevmek oldu. Ahşap boyamayı çok seviyorum. Dediğim gibi ilk zamanlar gittim evimi doldurdum artık çocukların ayaklarına çarpıyordu eşyalar. Artık bu şekilde nereye kadar diye düşündüm. Yaptıklarım çok beğenildi. Arkadaşlar, çevremdeki insanlar benden eğitim almak istediklerini söyledi. Tamam ben ilk etapta keyifli vakit geçirmek ve evime bir şeyler yapmak için başladım ama ben bunu kesinlikle bırakmak istemiyorum, dedim. Hayatınızda gün içinde hiçbir şey yapmadan bomboş geçiyor günler. Ama böyle bir şey yaptığınızda ortaya bir şey çıkıyor, bir şey üretmiş oluyorsunuz. Çok sevdiğim için bırakamadım. Tabii ki oradan bir kazanç gelmesi insana çok keyif veriyor. Daha çok bir işe yaradığını hissediyorsun. Ben bir işe yarıyorum diyorsun. Bunun yanında diğer işlerinizde kalmıyor, her işinizi yapıyorsunuz.”

Katılımcı 10, girişimci olmaya karar verme nedenlerini takdir görme ve ekonomik sebepler olduğu şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 10: “Aslında seramik hobi olarak bakarsanız lükse giren bir hobi diyebilirsiniz. Üretiyorsunuz en sonunda hediye ettim ama nereye kadar diye düşünüyorsunuz. Bir kişiye de beş kere de hediye edilmez. Üründe elinizde biriktiği için sizi ister istemez satışa yönlendiriyor. Satıştan kazandıklarınızla da yeni malzemeler alıp yani ben öyle bir yol izledim, diğer teknikleri yaparak ilerleme yoluna girdim. Çok fazla üretim yapınca birkaç hediyeden sonra fırsata çevirmek istedim. Yap, yap nereye kadar? Bir şekilde onların benden çıkıp sahiplerine ulaşmalarını istedim. O seni daha çok motive ediyor. İnsanlar beğendikçe takdir gördükçe daha çok motive olup daha çok ürün üretmeye başlıyorsun. Takdir görme arzusu ve ekonomik sebepler beni yönlendirdi diyebiliriz. Bir şeyler kazanmasam çocuklarım küçük sonuçta onların yanında olurum. Hem onlara vakit ayırıp hem de

kendime vakit ayırıyorum. Hem kendimi motive ediyorum hem para kazanmaya çalışıyorum. Maddi ve manevi her yönden tatmin ettiği için yöneldim.”

Katılımcı 15 ve katılımcı 18 girişimci olmaya karar verme nedenini kurstaki hocasının yönlendirmesi ile olduğunu şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 15: “İlk kızlarıma çeyiz ürünleri yapmıştım. Yaptığım ürünlerin modası geçmesin diye kurstaki hocamın da yönlendirmesi ile satış yapıp para kazanmaya karar verdim.”

Katılımcı 18: “Kurstaki hocam beni bu konuda yönlendirdi.”

3.3.5. Meslek Edindirme Kurslarından Beklentilerin Analizi

Bu başlık altında girişim veya istihdamda bulunan kadın girişimcilerin meslek edindirme kurslarından beklentilerini öğrenebilmek için 2 farklı başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklarda sırasıyla girişimci olmak isteyen kadınlara meslek edindirme kurslarını tavsiye etme durumları ve ülkemizde kadın girişimciliğinin gelişmesi için beklentilerinin neler olduğu incelenmektedir.

3.3.5.1. Girişimci Olmak İsteyen Kadınlara Meslek Edindirme Kurslarını Tavsiye Etme Analizi

Katılımcılara “Girişimci olmak isteyen kadınlara meslek edindirme kurslarına gitmeyi tavsiye eder misiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar şu şekildedir:

Katılımcı 1: “Tabi ederim, kesinlikle gitmeliler. Bu tarz şeyler devam etmeli diye düşünüyorum. Sadece iş için kurslara gitmek değil. Evet ben iş yeri açtım bu kurslar sayesinde para kazanıyorum. Ama bazı insanların buna ihtiyacı var. Mesela geçenlerde emekli bir tanıdığım ile görüştim. İlk kurslara gitmek istemediğini gittikten sonra da kendisine çok iyi geldiğini, kendisini ifade edebildiğini dile getirdi. Şu an da insanlar çok farklı şeylerle zaman geçiriyorlar. Kurslar sayesinde en azından üreterek zaman geçirmiş oluyorsunuz her şeyden önce.”

Katılımcı 2: “Kesinlikle ederim. Para kazanmasalar bile insana üretkenlik sağlıyor. Üretici olmak çok güzel. Zamanı gelince tüketici olacaksın tabii ki de ama insan ürettikçe daha mutlu oluyor. Ayrıca kadınlarımızın kendilerini yetiştirmesi ve bilinçlenmesi için kurslara gitmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcı 3: “Evet, tavsiye ediyorum. Sosyalleşmek adına da çok fazla katkıları oluyor.”

Katılımcı 4: “Tabi tabi mutlaka. Tamam, belki yetenekleri vardır ama kurslara giderlerse daha pekiştirirler. Hatta birkaç yıl üst üste gitmelerini tavsiye ederim. Hiçbir kadın evde oturmasın, kurslara gitsin.”

Katılımcı 5: “Tabii ki. Ben zaten kadınların evde vakitlerini boşa harcamalarını hiç istemem yani. Sadece dikiş değil her branşta kurslar var. Her türlü kurstan yararlısınlar. Ben çok memnun kaldım. Hem güzel arkadaşlıklar dostluklar ediniyorsunuz. Güzel vakit geçiriyorsunuz.”

Katılımcı 6: “Tabi ki gitsinler, kendilerini geliştirsinler. Ailelerine katkı sağlasınlar, kendilerine bir gelir sağlasınlar. Kadınlar kendi ayakları üzerinde dursunlar, kendilerine katkı sağlasınlar.”

Katılımcı 7: “Çok tavsiye ederim. Herkes bir şey yapmak ister de bilerek yapmaları için muhakkak gitsinler. Halka açık ve hiçbir ücret talep etmiyorlar. Çok güzel hocalar vardı, çok donanımlı hocalardı belki de bizim şansımıza. Çünkü hepsi aynı değil, buna da parantez açmalıyım. Ben çok iyi hocalara denk geldim ve çok şey öğrendim. Kadınlar bu imkanlar varken evde oturmamalı. Bu kurslar gerçekten terapi niteliğinde. Evde televizyon seyrederek boşa harcanan vakitlere yazık. Hem evine katkı yapar hem ahşap boyama adına evinin mobilyasını değiştirir. Ayrıca süs yapar satar. Çok fazla imkanları var. Kursu gitmeli herkes.”

Katılımcı 8: “Yurtdışından gelenlere bile tavsiye ediyorum. Gerçekten çok faydalı. Hem sosyalleşme bakımından hem meslek edinme bakımından çok iyi. Çevre edinirsin, gelir elde edersin, yeni bir şeyler öğrenirsin, yabancılar için dil gelişimine katkısı olur. Üstelik ücretsiz olmasına çok şaşıyorum.”

Katılımcı 9: “Kesinlikle tavsiye ederim ama kendilerinin de çaba göstermesi gerekir. Sadece orada vakit geçirmek değil de bilgime bilgi katayım, bir şeyler öğreneyim demeli. En azından diyelim ki çok basit bir tepsiyi desen yerleştireceksin. Daha öncesinde bir araştırıp bakarsan sende bir fikir oluşursa kendinde bir şeyler katabilirsin. Sonuçta öğretmenin sana gösterdiği sadece teknik ve o tekniğin dışına çıkamazsın. Tekniğini, nasıl yapıldığını, boyaların nasıl kullanıldığını öğrenirsin ama onun dışına çıkamazsın. Bilgiyi alırsın ama sen onu istersen kesersin istersen rengini değiştirirsin. Yapılacak o kadar şey var ki. Kalıplara takılıp kaldığında yıllarca kurslara gidersin bana bir faydası olmadı dersin.”

Katılımcı 10: “Tabi ki ederim. Kendilerine uygun hangi dal varsa onları araştırıp bulabiliyorsa buldukları ilçede gitmelerini tavsiye ederim.”

Katılımcı 11: “Muhakkak tavsiye ederim. Kimde ne cevher olduğu hiç belli olmuyor. Ben mesela kendimde böyle beceri olacağını tahmin etmezdim.”

Katılımcı 12: “Muhakkak. El işini sevenlere hele hiç durmasınlar. Çünkü bir hoca ile çalışmak, arkadaşların fikirlerini alıp hareket etmek daha farklı oluyor bence. Beyin açısından da çok sağlıklı diye düşünüyorum. Bana terapi oldu.”

Katılımcı 13: “Girişimci olmak ve bir şeyler öğrenmek isteyen herkese meslek edindirme kurslarına gitmeyi tavsiye ederim.”

Katılımcı 14: “Şiddetle tavsiye ediyorum. Evde boş oturmasınlar. Hiçbir şey yapmasalar bile oradaki ortamı bile yaşamak çok güzel. Arkadaş ortamının yanında en basit bir şeyi öğrenmek o insana büyük bir haz veriyor. Kadınlar evde oturmasınlar.”

Katılımcı 15: “Tavsiye ederim.”

Katılımcı 16: “Tabi ederim.”

Katılımcı 17: “Evet, ederim. Evde oturup boş vakit geçirmektense kadınların kendilerini geliştirmek adına kurslara gitmelerini tavsiye ediyorum.”

Katılımcı 18: “Evet, herkese tavsiye ederim. Ben yaşıma daha gençken başlamak isterdim. İnsanlara ben geç kaldım siz erken gidin diye söylüyorum hep.”

Katılımcı 19: “Evet, tavsiye ederim.”

Katılımcı 20: “Tavsiye ederim. İş öğrenip çevre edinmelerine katkı sağlıyor ve bununla birlikte sipariş ve satışlarında artmasına etkisi oluyor.”

Katılımcıların tümü girişimci olmak isteyen kadınlara meslek edindirme kurslarına gitmeyi tavsiye etmektedir. Meslek edindirme kurslarına katılan kadın girişimcilerin meslek edindirme kurslarında aldıkları eğitiminden memnun oldukları anlaşılmaktadır.

3.3.5.2. Ülkemizde Kadın Girişimciliğinin Gelişmesi İçin Beklentilerin Analizi

Katılımcılara “Ülkemizde kadın girişimciliğinin gelişmesi için beklentileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur.

Katılımcı 1, kadın girişimcilere belirli sektörlerde özel istisnalar yapılmasını beklediğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 1: “Aslında kadın girişimciye ve kadına destek var. Devlet destekleri, krediler gibi destekler var. Ama şu an vergiler ve iş yeri kiralari çok yüksek olduğunu düşünüyorum. Bir kişi kiralık bir yerde iş yeri açmak istese kiralari çok yüksek. Benim eşim mali müşavir olduğu için mali konularda çok yardımcı oldu. Çünkü bilmediğiniz işler var. Prosedürleri o bildiği içi ben sadece sevdiğim işle uğraştım. Ama bu konularda pek çok zorluk yaşayan kapatmak zorunda kalan arkadaşlarım olduğunu biliyorum. Özellikle belli başlı sektörde ilgilenen kadınlara özel istisnalar yapılabilir. Onun için bu tarz iyileştirmeler yapılabilir diye düşünüyorum.”

Katılımcı 2, Katılımcı 14 ve Katılımcı 18 meslek edindirme kurslarının artırılması ve kurumlar aracılığıyla eğitimlerin tanıtılması ve kadınların bilinçlendirilmesi beklentisi içinde olduğunu şöyle ifade etmektedir:

Katılımcı 2: “Aslında bu kursların daha çok açılması gerekiyor. Sadece kurslar değil, bazı kurumlara da çok iş düştüğünü düşünüyorum. Kurumların kadın haklarını, erkeklerin hakları ile ilgili daha fazla konferanslar yapılması gerektiğini düşünüyorum. He yapılyordur mutlaka ama bana göre yeterli değil. Hakikaten kadın çok değerli varlık. Kadınların çok güzel yerlerde olması lazım. Kadınlar için ne yapılsa azdır, kadına verilmesi gereken değerin verilmediğini düşünüyorum. Ülkemizde belediyeler, medya, müftülük, diyanet gibi kurumlar aracılığıyla kadınlar için daha fazla tanıtımlar, daha çok eğitimler olsun ve kadınlar bilinçlendirilsin isterim. Kadın bilinçli olursa bilinçli topluluklar yetiştirir diye düşünüyorum.”

Katılımcı 14: “Meslek edindirme kurslarını veren kurumların çoğalması ve eşlerin kadınların arkasında durmasını bekliyorum. Ülkemizdeki kursların konforu ve sıcaklığı çok önemli. Sıcak bir ortam ve iyi bir konfor sağlandığında daha teşvik imkanı oluşuyor. Mahallelerin başlarında herkese ulaşılabilir kurslar açılabilirse daha çok kadına ulaşılma imkanı olur belki de.”

Katılımcı 18: “Her yerde daha fazla kurslar açılabilir. Köylerde de kurslar açılarak daha çok kadına ulaşılması sağlanabilir. Ne kadar çok kurslar yaygınlaştırılırsa kadınlar öğrenir ve bilinçlenir.”

Katılımcı 3, kadınlara daha çok maddi imkan sağlanmasını beklediğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 3: “Eğitime önem verilerek kadınlara daha çok maddi olanak sağlanmalı diye düşünüyorum.”

Katılımcı 4, katılımcı 10 ve katılımcı 19 herkesin özellikle de ev hanımlarının haberdar olabilmesi için kursların haber, reklam, broşür vb. yerlerde tanıtımlarının yapılması ve yapılan festivallerin artırılması beklentisi içinde olduklarını şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 4: “Sakarya bazında kadın girişimciliği çok yüksek bence. Ya da ben işin içerisinde olduğum için bilemiyorum. Tanıdığım çoğu kadın girişimci. Bana göre ülkemizde kurslar daha çok duyurulabilir. Daha çok kurs açılıp daha fazla yer yapılabilir. Herkesin ulaşabileceği yerlerde kurs ve tanıtım yapılabilir. Benim mesela böyle kurslardan haberim yoktu, arkadaşım biliyormuş. Bize destek açısından ürünlerin tanıtımı için reklamlarla kadınların sesi daha çok duyurulabilir. Ürünlerimizi gösterebileceğimiz festivaller oluyor ama daha çok özel festivaller ve meblağlar çok yüksek. Belediyelerin düzenlediği uygun meblağlı festivaller olabilir. Bu sayede herkes rahatlıkla ürünlerinin tanıtımını ve satışını yapabilir.”

Katılımcı 10: “Hiç düşünmedim ama daha çok bilgilendirme yapılabilir. Çoğu kadınların evlerde iş sahibi olmayıp zaman geçiren insanlara ulaşabilecek nitelikte haber, bildirim, broşür ve tanıtımlar yapılabilir. İstekli olanlar çağırılabilir. Vergiye tabii olmadan belirli bir kısım satış yapabiliyor, belirli bir tutarın altında kalanlara vergi muafiyeti olabiliyor diye biliyorum. O güzel bir şey. Onun gibi kolaylıklar artırılabilir.”

Katılımcı 19: “Gerekli olan şeylerin sağlandığını düşünüyorum açıkçası. Kadınların sesini duyurabilmesi için festivaller artırılabilir.”

Katılımcı 5 ve Katılımcı 16 kadınlara sunulan desteklerin artırılmasını beklediklerini gerek ticari gerek mali gerekse destekler hakkında bilgilendirme yapılmasını beklediklerini belirtmektedir:

Katılımcı 5: “Daha fazla destekler olabilir. Desteklerin neler olduğu ile ilgili öğrenim imkanı sunulabilir. Desteklerin daha fazla bilgilendirilmesi ve öğrenilmesi amaçlı tanıtımlar olabilir. Daha fazla kurs, daha çok öğrenmek ve destek diyorum sadece.”

Katılımcı 16: Mesela kooperatif gibi kadınlar için kazançlı olabilecek şekilde kurumsal bir teşvik sağlanabilir. Girişimci olabilmek için mali olarak da eğitim verilerek kadınların bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kimi insanın hem mali hem de ticari bilgisi olabilir ama kimi insanın da bilgisi olmayabilir. Mali ve

ticari konularda bilgisi olmayan kadınların bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcı 6, katılımcı 9, katılımcı 12, katılımcı 13, katılımcı 17 ve katılımcı 20 kadın girişimcilerin emeklerini satıp sergileyebilecekleri sokaklar ve binalar temin edilmesi beklentilerini şöyle ifade etmektedir:

Katılımcı 6: “Belediyeler kadın girişimcilerin emeklerini satabilecekleri bir yer veya bir sanat sokağı oluşturulabilir. Sanat sokağında ücretsiz stant imkanı sağlanabilir. Devlette belediyelere bu konuda daha fazla destek verip belediyelerin kadın girişimcilere destek sağlanmasını teşvik edebilir. Geri ödemesiz destek sağlanabilir.”

Katılımcı 9: “Belki mekanlar olabilir. Diyelim ki kadın girişimciler yaptıkları ürünleri satabilecekleri birkaç katlı bir bina olabilir. Birçok şehirde var böyle şeyler. Bugün benim günüm diyelim. Orada gidip ister ürün satacağım ister eğitim vereceğim. Kadınlara ait bir bina bir mekan olmalı. Herkesin haberi olan şık bir bina olabilir. Misafirim geldiğinde oradaki kadın girişimcilere destek olma amaçlı hem alışveriş yapabileceğimiz hem de çayımızı kahvemizi içebileceğimiz bir yer çok iyi olurdu. Bizler mekan konusunda çok sıkıntı yaşıyoruz. Yaptığımız ürünlerden çok çok fazla kazanamıyoruz. Festival ve panayirlarda masa fiyatı oluyor. Zaten oraya hazırlanırken bir masraf yapıyorsunuz. Size verilen birkaç günlük süre içinde hem o masrafı karşılayacaksınız hem stant parasını ödeyeceksiniz hem de kar elde edeceksiniz. Tamam kadın girişimcilere festivaller yapılıyor ama ücretsiz olması gerekiyor. Tamam, kadın girişimcilere yıllık belli bir vergi muafiyeti var ama kendi kendimizi ancak döndürüyoruz. Şahısların düzenlediği festivallerdeki stant ücretleri de fazla oluyor. Kadın girişimcilere özel binalar olmalı. Ofis Sanat Merkezine de ürün koydum ama çok fazla bir satış olmuyor. Ofis sanat merkezine kim gitsin ziyarete? Oraya gidilmesi için bir etkinlikler düzenlenebilir. Zaman zaman sergiler ve konferanslar oluyor. Sergi veya konferansa gelenler fark ederse oradan bir şey alacak. Oraya 12 parça ürün koydum.3 yıl sonra 9 tanesini ancak satabildim,3 tanesini geri aldım.”

Katılımcı 12: “Kadınlara belediyelerin maddi yönden destek olması gerekiyor. Ürün satışı için yerler açılabilir. Mesela benim çevrem dar bir çevre o çevreden sipariş alıyorum ama daha çok kişiye ulaşabilmemiz sağlanabilir.”

Katılımcı 13: “Daha çok destekler olabilir. Takı tasarımı adı altında ayrı bir destek var mı bilemiyorum. İlçelerde bulunan kişilere özel malzeme temini sağlayabileceği bir yer veya ürün satışı yapılabilecek bir dükkan gibi yer temin edilmesi gerekiyor diye düşünüyorum.”

Katılımcı 17: “Belediyelerin kadın girişimcileri desteklemesi gerekiyor. Birçok alanda ürün üretiyoruz ama bizim bunları satabileceğimiz yerler olursa çok daha iyi olur diye düşünüyorum. Kadınlara sunulan imkanlar artırılmalı bence. Kadınların isteklerine daha önem verilsin. Kadın girişimci olarak el ele verip belediyelerin desteği ile de daha iyi yerlere gelebileceğimizi düşünüyorum.”

Katılımcı 20: “Kadınların yaptıkları emekleri sergileyebilecekleri bir yer temin edilmesini isterim. Özellikle ilçelerde ve köylerde yer alan kadınlara özel satışa teşvik etmek adına yapılmalı.”

Katılımcı 7 kadınların girişimcilikle ilgili destek alma aşamasında prosedürlerin kolaylaştırılmasını beklediğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 7: “Prosedürleri zorlaştırmazsınlar. Çünkü genelde girişimci kadınlar ev hanımlarından oluşuyor. Prosedürleri zorlaştırmadan onlara katkı neyle sağlayacaklarsa maddi ise maddi, kurs ise kurs onlara yardımcı olunsun. Kimisi ilkokul mezunu olabilir ama çok bilgili ve beceriklidir. O prosedürlerle boğulmasınlar. Yok şu kadar evrak onu getir bunu getir denmemeli. Destek olunacaksa öyle olunmalı bence. Çünkü o konuları bilmiyorlar yorucu oluyor yani. Evrak işlerinde boğulmadan onları ev hanımı olarak düşünerek hareket edilmeli. Örneğin proforma faturayı ev kadını nasıl bilecek. Tamam öğretiyorlar ama zorlaştırmazsınlar. Ev hanımı zihniyetinde versinler. SAMEK kursları güven veriyor insana. Teknik ve işi öğreniyorsun. Bir becerin oluyor bunu da paraya çevirmek istiyorsun ama bir gelirin yok. Gelirin olmadığı için de girişimci olabilmek adına desteklere başvuruyorsun. Çok güzel böyle televizyonlarda görüyoruz kadın girişimcileri ama hepsi üniversite mezunu. Çünkü onlar biliyorlar. Ev hanımı zihniyetinde kolaylaştırılması lazım. Üniversite eğitimi almamış kişilere yönelik kolaylıklar sağlanabilir. Onların da gözü korkmaz bu sayede.”

Katılımcı 8 anne olan ve çalışan girişimci kadınların çocukları için devletin kreş imkanı sunması ve kadın toplulukları kurulmasını beklediğini şöyle belirtmektedir:

Katılımcı 8: “Bence Türkiye’de kadınların iş hayatına girmesi biraz daha desteklenmesi gerekiyor. Çalışan kadınların çocukları için devlet kreşleri olabilir. Özel kreşler var, onlarda pahalı oluyor. Atölye açan kadının küçük çocuğu olduğu bazı büyükler bakmak istemiyor, bakmak zorunda da değil. O zaman mecburen çocuğu kreşe vermesi gerekiyor. Kreşe verince de atölyede kazandığı para kreşe gidiyor. Türkiye’de kadın girişimcilerin oluşabilmesi için buradaki kadınları organize edip bir topluluk oluşmasına imkan sağlansa. El işi yapanlara örgü topluluğu olsa mesela. SAMEK’ te satış merkezleri var ama oraya daha çok hocaların yaptığı ürünler satışa sunuluyor. Öğrencilere yönelik de göz önünde satış merkezleri açılabilir.”

Katılımcı 11, önce kadınların korkmaması ve çalışkan olmasını beklediğini ve kursların da devamlı açık olmasını beklediğini şu şekilde dile getirmektedir:

Katılımcı 11: “Kadınlarımızın ilk önce çalışkan olması lazım. Korkmaları lazım. Devlet zaten yeterince destek veriyor. Bunları iyi değerlendirmek lazım. Kadınlarımızı tembellik etmesinler. Devlet sağ olsun kurslarımızı açtı. Ücretsiz bir şekilde faydalanabiliyoruz. Kursta ne elektrik parası ödüyoruz ne başka bir şey makine parası ödüyoruz. Devlet daha ne yapsın. Kadınlarımızda gerçekten isteseler gelişime katkı sunabilirler. Kurslarımızı da her daim açsınlar tek beklentim bu.”

Katılımcı 15 yapılanın dışında farklı bir beklentisinin olmadığını kadınların yeteri kadar desteklendiğini yapılanların yeterli olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

Katılımcı 15: “Erkek girişimcilere nazaran kadın girişimcilerin daha iyi desteklendiğini biliyorum. Şu an için beklentim yok, yeterli görüyorum.”

SONUÇ

Toplumun gelişmişlik seviyesinin artmasında girişimci kadınların çalışma hayatında daha aktif olarak yer almaları önemli bir unsurdur. Girişimcilikle ilgili ülkemizde kadınlara destek veren kurum ve kuruluşların artması, kadın istihdamının artmasına etki edecek, kadın girişimcilerin desteklenmesi ise ülkenin refah seviyesinin artmasına katkı sunacaktır. Bu sebeple yerel yönetimlerin hayat boyu öğrenme kapsamı içerisinde bulunan meslek edindirme kursları ile ilgili hizmetleri önemlilik arz etmektedir.

Yerel yönetimler hayat boyu öğrenme kapsamında eğitim faaliyetleri içerisinde pek çok hizmet vermektedir. Yerel yönetimler içerisinde yer alan belediyelerin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeylerinin bilinmesi sunulan hizmetin kalitesinin artmasına ve daha verimli bir hizmet sunulmasına imkan vermesi bakımından önem arz etmektedir.

Yaygın eğitim, değişim içinde olan toplumdaki bireylerin değişim ve gelişimine katkı sağlamaktadır. Yaygın eğitim içerisinde yer alan meslek edindirme kursları kadınların girişimci olarak iş yaşamlarında daha aktif bir rol almalarına imkan oluşturmaktadır. Ülkemizde kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ekonomik olarak katkı sağlaması amacıyla yaygın eğitim kapsamında verilen mesleki eğitim kurumlarının sunduğu kursların kadın girişimciliği üzerindeki etkileri bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda “Meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliği üzerindeki etkileri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Araştırma, hayat boyu öğrenme kapsamında gerçekleştirilen yaygın eğitim hizmetinde bulunan Sakarya Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim kurslarının kadın girişimciliği ve istihdamı üzerindeki etkilerini incelemek için 20 kadın ile yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında mülakata katılan katılımcıların demografik bilgileri şu şekildedir:

- Katılımcıların yaşlarına bakıldığında yaşlarının ortalamasının 45,15 olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların kaç senedir faaliyette bulunduğu incelendiğinde ise, katılımcı 1 haricinde yer alan katılımcıların faaliyette bulunma yıllarının 1-20 yıl aralığında olduğu ve bütüne bakıldığında katılımcıların girişimcilik sektöründe yeni olmadıkları söylenebilir.

- Katılımcıların aylık gelirlerine bakıldığında asgari ücret düzeyinin altında yer aldığı görülmektedir.
- Katılımcıların hepsinin medeni durumları incelendiğinde hepsinin evli olduğu görülmektedir.
- Katılımcıların çocuk sayısına bakıldığında ortalama 2 çocuk sayısına sahip olan kadınlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.
- Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında çoğunluğu lise mezunlarından oluşmaktadır.

Araştırmada gerçekleştirilen mülakat sorularına verilen yanıtlara istinaden şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Araştırmada Sakarya’da faaliyet gösteren 20 katılımcı ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Toplamda görüşülen 20 kişiden; 1’i keçe nakışı, 1’i giyim, 1’i seramik, 2’si mefruşat, 2’si tel kırma, 2’si takı tasarımı, 2’si nakış, 3’ü ahşap boyama, 3’ü iğne oyası, 3’ü de çini branşlarında faaliyet göstermektedir.
- Katılımcıların yaptıkları işlere bakıldığında çoğunluğun el sanatları branşlarında iş yaptıkları görülmektedir.
- Katılımcıların çoğunun işletmelerinde işçi çalıştırmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. İşletmelerinde işçi çalıştıran katılımcıların ise 1 kişi ile sınırlı kaldıkları söylenebilir.
- Katılımcıların ürün satışlarını festivaller, eş, dost ve çevre vasıtasıyla, tavsiye, istek ve sipariş üzerine, satış uygulaması ve sosyal medya gibi unsurlarla yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır.
- Katılımcılar girişimlerinin oluşumunda gerekli olan ekonomik sermayeyi çoğunlukla eşlerinden elde ettiği söylemektedir. Buradan da anlaşılabacağı üzere kadın girişimcilere ilk destek eşlerinden geldiği şeklinde bir yargıda bulunmamız mümkündür. Sermayelerini eşlerinden elde etmeyen katılımcılar ise kendi imkanlarını kullanarak girişimde bulundukları ifade etmektedir.
- Katılımcıların tümü devlet teşviği almadığını ifade etmektedir. Kadın girişimcilerin her ne kadar KOSGEB ve KOBİ gibi devlet teşvikleri hakkında bilgi sahibi olsalar da finans ihtiyaçları için kendi özkaynaklarından karşıladıkları anlaşılmaktadır. Teşvik

süreciyle ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olmadıkları için KOSGEB ve KOBİ gibi devlet teşviklerini almadıkları söylenebilir.

- Bir katılımcı haricindeki bütün katılımcılar girişimlerini kurma süreçlerinde herhangi bir kamu kurumuna veya bankaya maddi destek için başvuruda bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Özkaynaklarının girişimlerini kurma sürecinde yeterli olduğunu düşündükleri için başvurmadıkları sonucuna ulaşılabilir.
- Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda meslek edindirme kurslarına gitme nedenleri; kendi işini kurma isteği, boş vakit geçirmeme, zamanı iyi değerlendirme, hobi edinme, ruhsal sağlığı iyileştirme, sevmeye ve ilgi duyma, dil gelişimine katkı sağlama, sosyalleşme, çevre edinme, aile bütçesine ve kişisel gelişimine katkı sağlama olarak sayılabilir.
- Katılımcıların verdikleri cevaba istinaden meslek edindirme kurslarının kadınların girişimlerinin oluşumunda olumlu etkileri olduğu ve bu etkilerin; motivasyon kaynağı, bilinmeyen şeyleri öğrenme, çevre edinmek, para kazanmak, kendini geliştirmek, yaptığı işte tecrübe ve bilgi sahibi olma imkanı sağlama, meslek öğrenme, ekonomilerine katkı ile kendi parasını kendi kazanma, zamanı iyi değerlendirme, ruh sağlığını iyileştirmeye, mesleğe hazırlamaya, iş temellerini oluşturmaya ve üretken olmaya aracı olma gibi olduğu ifade edilebilir.
- Katılımcıların çoğunluğunun meslek edindirme kurslarından kazandıkları becerilerin yeterli olduğunu ifade ettiği, yeterli görmeyenlerin ise kursun verimliliğinden ziyade uğraştıkları branşların faaliyet alanlarının geniş bir alana yayılmasından kaynaklı yetersiz bulduklarını dile getirmektedir.
- Meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliğine etkisinin artması için kurslarda malzeme yönünden destek verilip kadınlara imkan sağlayarak destek olunması, daha fazla kurslar açılarak kurslardaki çeşitliliğin çoğaltılması, eğitimcinin kursiyerleri destekleyip motive etmesi, kursiyerlerin ürünlerini satabilecekleri sanat sokağı ve satış merkezi oluşturulması, kursların mesleği öğretmesinin yanında kursiyerlere ürünlerini pazarlama konusunda da müfredata pazarlama ile ilgili eğitim ilave edilmesi, kadınlarında gereken çabayı göstermesi gerektiği, panayır ve festivallerde kadınlara ücretsiz tezgahlarda satış imkanı sağlanması, kursların devamlı açık olması ve bu sayede kadınların motive ettiğini, kadınların kurslarda ve sosyal medya üzerinden bilgilendirilmesinin önemli görülmektedir.

- Katılımcıların alanıyla ilgili meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim alma durumları incelendiğinde 8 kişinin meslek edindirme kursu haricinde resim, kumaş boyama, yağlı boya, kalfalık, ustalık, seramik sır gibi eğitimler aldığı 12 kişinin ise meslek edindirme kursları haricinde herhangi bir eğitim almadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Katılımcıların SAMEK' ten sonra halk eğitim merkezlerine yöneldikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Halk eğitim merkezlerinin haricinde özel ve online kurslara talep olduğu görülmektedir.
- Katılımcılar kadın girişimciliğinin kendileri için yaşam biçimi, özgüven sahibi olmak, üretmek ve üretken olmak, kendi ayaklarının üzerinde durmak, ekonomik olarak bağımsız olmak, kadının gücünü ortaya koymak, kadının kendini geliştirmesi bilinçlenmesi, cesaretli olmak ve özgür olmak anlamlarını ifade ettiğini dile getirmektedir. Katılımcıların çoğunun verdiği ortak cevap ise kendi ayaklarının üzerinde durmak olduğu şeklindedir.
- Kendi parasını kazanmak, bağımsız olmak, ürünlerinin beğenilip istenmesi ve talep edilmesi, aile bütçesine katkı sağlamak, eşinin yönlendirmesi, festival sayesinde, kendi ilgi alanında sevdiği işi yapabilmek ve gelir elde etmek, ilgi duyduğu alanı çok sevdiği için bırakmak istemediği için, takdir görme ve ekonomik sebepler, kurstaki hocasının yönlendirmesi kadınların girişimcilğe yönlendiren nedenler arasında sayılabilir.
- Katılımcıların tümü girişimci olmak isteyen kadınlara meslek edindirme kurslarına gitmeyi tavsiye etmektedir. Meslek edindirme kurslarına katılan kadın girişimcilerin meslek edindirme kurslarında aldıkları eğitiminden memnun oldukları anlaşılmaktadır.
- Katılımcıların, kadın girişimcilere belli sektörlerde özel istisnalar yapılmasını, meslek edindirme kurslarının artırılması ve kurumlar aracılığıyla eğitimlerin tanıtılması ve kadınların bilinçlendirilmesi, kadınlara daha çok maddi imkan sağlanması, herkesin özellikle de ev hanımlarının haberdar olabilmesi için kursların haber, reklam, broşür vb. yerlerde tanıtımlarının yapılması, festivallerin artırılması, kadınlara sunulan desteklerin artırılarak gerek ticari gerek mali gerekse destekler hakkında bilgilendirilmesi, kadınların emeklerini satıp sergileyebilecekleri sokaklar ve binalar temin edilmesi, kadınların girişimcilikle ilgili destek alma aşamasında prosedürlerin

kolaylaştırılması, anne olan ve çalışan girişimci kadınların çocukları için devletin kreş imkanı sunması, kadın toplulukları kurulması, kadınların korkmaması ve çalışan olması, kursların devamlı açık olması gibi beklentilerinin olduğundan söz edilebilir.

- Araştırmanın sonucunda kadınların meslek edindirme kurslarından memnun olduğu, kursların yapmakta olduğu mesleklerine katkı sağladığı, kadınların desteklenmesi ve onlara satış yapabilecekleri alanların sunulmasını bekledikleri söylenebilir. Ayrıca meslek edindirme kurslarının kadınlar üzerinde olumlu etkilerinin olduğunun ve bu etkilerin; motivasyon kaynağı, bilinmeyen şeyleri öğrenme, çevre edinmek, para kazanmak, kendini geliştirmek, yaptığı işte tecrübe ve bilgi sahibi olma imkanı sağlama, ekonomilerine katkı ile kendi parasını kendi kazanma, zamanı iyi değerlendirme, ruh sağlığını iyileştirmeye, meslek öğrenme, mesleğe hazırlamaya, iş temellerini oluşturmaya ve üretken olmaya aracı olma gibi olduğu ifade edilebilir.

Elde edilen bulgular ile meslek edindirme kurslarının memnuniyet düzeyinin tespit edilebilmesi ile kadın girişimciliğine ve istihdamına olan etkisinin bilinmesi bölgesel kalkınmasının sağlaması, meslek edindirme kurslarının etkin olarak sürdürülebilmesine yönelik yerel yönetimlere bilgi vermesi yönüyle işlevsel görülmektedir. Bu kapsamda öneriler şu şekildedir:

- Girişimci kadınlara destek veren kurum ve kuruluşların uyguladıkları prosedürler konusunda daha kolay ve anlaşılır bir sistem oluşturması, maddi olanakların artırılarak kadınların girişimcilik faaliyetlerine finansal desteğin artması önem arz etmektedir.
- Kadınların girişimciliğe özendirip teşvik etmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların daha fazla tanıtım, haber, reklam ve broşür gibi araçlarla daha fazla kitleye ulaşması sağlanmasının yanında sosyal medyayı daha aktif kullanarak bu sayede kadınların bilinçlendirilerek girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaşmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.
- Belediyeler, meslek edindirme kurslarının yanı sıra kursiyerlerin girişimciliğine katkı sağlamak için bilgilendirme çalışmaları yapılması önemlidir.
- Kadınlar girişimcilik konusunda bilgilendirilmelerinin yanında motive edilmeleri ve desteklenmeleri önemlidir.

- Bu konuda ilgili kuruluşların web sayfası oluşturulması (SAMEK Web sayfası) kadınların meslek edindirme kurslarından daha fazla haberdar ve bilgi sahibi olmasına katkı sağlayacaktır.
- Kadınlara ait eğitim ve satış alanında bina ve sokakların temin edilmesi kadınların girişimciliklerinin desteklenmesine yönelik önemli bir unsur olabilir.
- Kadınların girişimcilik ve istihdamına yönelik gerçekleştirilen faaliyetler meslek edindirme kursları ile sınırlı düzeyde kalmaması aynı zamanda girişimcilik ve pazarlama kursları gibi farklı kurslarla da desteklenmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aksakal, B, Kazu, İ. Y. (2015), “Comparison of Adult Education Policies in Turkey and European Union” *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, Volume: 177, 235-239.
- Akyıldız, F. (2012). Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 7 (26), 4415-4436. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jyasar/issue/19138/203091>
- Akyol, C. (2017). “Girişimci Kadınların Bölge Kalkınmasına Katkıları; Artvin Örneği”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (Kadın özel sayısı), 443-464.
- Albayrak, U. (2016). “Kadın Yoksulluğuyla Mücadelede Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi ve Mikro-kredi Uygulamaları: Yalova Örneği”, *Kadın Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 89-110.
- Alpaydın, Y. (2006), Contribution of Municipalities to Adult Education: İSMEK Case, *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Altunışık R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., ve Yıldırım E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık. 7. Baskı.
- Altuntepe, N. (2019). İslam Ekonomisinde Kadın Girişimciliğinin Yeri ve Önemi: Teorik Bir Yaklaşım, *Sakarya İktisat Dergisi Cilt 8, Sayı 2, Sayfa 102.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2023). Belediye meslek edindirme kursları. <https://belmek.ankara.bel.tr/kurumsal> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Arıkan, C. (2016). “Kadın Girişimcilikte Başarı ve Başarıyı Etkileyen Faktörler: Bursa Örneği”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14/3, 138-156.
- Arslan, F. (2015). Bölgesel Kalkınmada Kadın Girişimciliği: Bitlis Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt.
- Aşkın, E. Ö. ve Barış, S. (2016). “Kadın İstihdamında Sosyal Sermayenin Etkisi: Tokat İlinde Kadın Girişimciler Üzerine Bir İnceleme”, *Business & Economics Research Journal*, 7/2, 63-82.
- Atay, S. (2021). Türkiye’de İstihdam Politikaları Kapsamında Meslek Edindirme Kursları: Eskişehir Örneği, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Ayçiçek, K. (2012), Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*

- Bağlan, D. (2017). “Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: SAMEK Örneği”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s 28.
- Balabanlı, N. (2018) “Yetişkin Eğitimindeki Kursiyerlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilikleri” İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüleri Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sayfa 257- 264.
- Balcı, S. (2019). Kastamonu İlinde Kadın Emeği ve İstihdamının İncelenmesi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (2023). Meslek Edindirme Kursları. <https://www.balmek.com/icerik/tarihce> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Belediye Kanunu, 2005, T.C. Resmi Gazete, 25874,3 Temmuz 2005. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> , E.T. 12/10/2022.
- Belen, E. ve Demirkaya T. (2012). Girişimciliğin altın kuralları. 4. Basım, İstanbul: Optimist Yayın ve Dağıtım, Sayfa 22.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2023). Sanat ve Meslek Eğitim Kursları. <https://busmek.bursa.bel.tr/tr/tarihce-388/> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004, T.C. Resmi Gazete, 25531,23 Temmuz 2004. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5216.pdf> , E.T. 12/10/2022.
- Can Y. ve Karataş A. (2007). Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, Sayfa 252.
- Çabuk S., Südaş H.D. ve Araç, S.K. (2015). “Kadın Girişimcilerin İş Yaşam Süreçlerinin İncelenmesi: Adana İlindeki Kadın Girişimciler Üzerine Bir Uygulama” Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12/31, 423-441.
- Çalışkan C., Yeşilyurt H., Yeşilyurt C. (2017). “Kadın Girişimciliğinde Sosyo-Kültürel Sorunlar: Adıyaman Örneği”,8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi Bildiriler Kitabı, S 770.
- Çalıyurt, K. T. (2011). “Kadınlar Tarafından Yönetilen Orta ve Küçük Ölçekli İşletmelerde Finansal Bilginin Önemi”, Trakya University Journal of Social Science, 13/2, 327-254.
- Çaluk Acar, H. (2016), Büyükşehir Belediyelerinin Hizmetlerinin Verimlilik Analizi: KOMEK Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

- Çelik, E. F. (2011), Yerel Yönetimlerin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi İsmek Örneği, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Çetinkaya A., (2019). Ankara Büyükşehir Belediyesi Sincan Bölgesi Belediye Meslek Edindirme Kursları (BELMEK) El Sanatları Teknolojisi Takı Tasarımı Programının İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Sayfa 189-190.
- Çolakoğlu, H.&T. (2016). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitimi ile Öz Yeterlilik Algısı ve Girişimcilik Potansiyeli İlişkisi Üzerine Bir Saha Araştırması, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi Girişimcilik Özel Sayısı, Cilt 17 Sayı 37, Bahar.
- Dinçay İ.H. (2020). İşkur Tarafından Düzenlenen Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: Eskişehir Örneği, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:16, Sayfa 374.
- Diren, D. (2019). Bölgesel Ekonomik Eşitsizlikleri Azaltmada Kadın Girişimciliğinin Rolü ve Önemi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Girişimcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sayfa 41.
- Dirik Ş. (2021). Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme Açısından Yerel Yönetimlerin Rolü: İsmek Örneği. Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitülerinin Ortak Yürüttüğü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi. (2023). Hayat Boyu Öğrenme Merkezi. <https://www.dismek.org.tr/sik-sorulan-sorular.html> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Doğan, S. (2013). Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin İstihdam Yaratmadaki Rolü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi, Sayfa 95.
- Durukan, T. (2006). Dünden bugüne girişimcilik ve 21.yüzyılda girişimciliğin önemi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 1(2), 25-37.
- Efe S. (2019). Türkiye’de Kadın Girişimciliği: Instagram Kullanımı Üzerinden Bir Durum Tespiti, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sayfa 31-32.
- Emer, B. (2019). Batman’da kadın girişimciliğinin sorunlarının incelenmesi: (Yüksek Lisans Tezi), Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Batman, Sayfa 30.
- Erdil Şahin, B. ve Sevimli, Y. (2013), “Aktif İstihdam Politikaları Kapsamında Uygulanan İşgücü Yetiştirme Kursları ve İŞKUR’un Önemi”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt: 5 No: 1/ 2146-0817.

- Erol Y. ve Çiçek A. (2020). Kadın Girişimcilerin İş Kurma Süreçlerinde Karşılaştığı Sorunlar ve Demografik Faktörlerle İlişkisi: Orta Anadolu Örneği. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, Cilt 4, Sayı Özel Sayı 1 72-94.
- Ertam, M. A. (2011), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kurslarında Verilen Deri Aksesuarları Dersinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Dekoratif Ürünler Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Eryılmaz, N. Ş. (2014). “Türkiye’de Kadın Girişimcilerin Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Sorunlar: Kahramanmaraş Örneği” Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Yüksek Lisans Tezi.
- Eser, A. (2010), Belediyelerin Mesleki Yaygın Eğitimdeki Rolü: İSMEK Örneği, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2023). Sanat Meslek Eğitim Kursları. https://esmek.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=2 adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Fidan, F. ve Nam, D. (2012).” Kırsal Turizmde Yeni Dinamikler: Kadın Girişimciler-Taraklı Örneği», KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14/23, 51-57.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2023). Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları. <https://www.gasmek.org.tr/sik-sorulan-sorular.html> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Gazioğlu Terzi, E. & Kurt, Ü. (2015). Ardahan’daki Kadın Girişimciler Sorunlar, Engeller, Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Sayfa:126-127.
- Ge T, Abbas J, Ullah R, Abbas A, Sadiq I and Zhang R (2022) Women’s Entrepreneurial Contribution to Family Income: Innovative Technologies Promote Females’ Entrepreneurship Amid COVID-19 Crisis. *Front. Psychol.* 13:828040. doi: 10.3389/fpsyg.2022.828040
- Göktaş, P. & Yıldırım, G. (2019). Kırsal Bölgelerde Kadın Girişimciliğinin Artırılmasına Yönelik Yeşil Girişimcilik Uygulamaları- Green Entrepreneurship Applications To Increase Women Entrepreneurs In Rural Regions. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11 (28) , 284-294 . DOI: 10.20875/makusobed.501750
- Göküş, M. ve Alptürker H. (2011), “Belediyelerin Sunduğu Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyeti: Silifke Belediyesi Örneği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 25.
- Gül Yücel K. (2022). Yaşam Boyu Öğrenme Söyleminin Ekonomi Politikası. *Mülkiye Dergisi*, 46 (2), Sayfa 505-535.

- Güleç, S. (2011). “Kadın Girişimciliği-Karaman Örneği” Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Güler, B. (2004), Avrupa Birliği’nin Yetişkin Eğitim Programı Grundtvig Çerçevesinde Halk Kütüphanelerinin Yeri ve Önemi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Gündüz, A. Y., & Karadeniz, B. (2022). Girişimcilik Olgusunun Tarihsel Gelişimi ve Kadın Girişimciliği: Malatya İlinde Yapılan Çalışmanın İncelenmesi. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 96-112. <https://doi.org/10.29029/busbed.1119269>.
- Güney, S. (2010), Yerel Yönetimlerin Eğitime Katkıları: Türkiye, Çanakkale Belediyesi İle Almanya, Osnabrueck Belediyesi Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Güney, S. (2015). Girişimcilik: temel kavramlar ve bazı güncel konular. Siyasal Kitabevi.
- Gürbey, S. (2012), Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetimlerin Rolü: İstanbul Örneği, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul Araştırmaları Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Hancı, A. (2004). “Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü ve Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sayfa 6.
- Hayran, N. (2013), Yerel Yönetimde Kadın Politikaları: İZMEK Örneği, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova.
- İşığışok, Ö. (2011), “Türkiye’de İşsizlikle Mücadelede Bir Aktif Emek Piyasası Politikası Aracı Olarak Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi (UMEM): Bursa Örneği”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 61, 2011/2, 21-38.
- İşığışok, Ö. ve Emirgil, B. (2009), “Aktif İşgücü Piyasası Politikaları ve Mesleki Yetiştirme: “İşgücü Yerleştirme Kurslarının Etkinliğinin Bursa İli Örneğinde İncelenmesi”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 57, 213-233.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2023). Enstitü İstanbul Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları. <https://enstitu.ibb.istanbul/portal/IBB-enstitu-istanbul.aspx> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- İşcan Ö.F. & Kaygın E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 15 (2), Sayfa 444.

- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi. (2023). Meslek Edindirme ve Sanat Eğitimi Kursları. <https://kamek.kahramanmaras.bel.tr/#kurumsal> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Kalaycı, S. (2014), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitimi Kurslarında Verilen Ciltleme Dersinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Dekoratif Ürünler Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Karatağ, M. (2019). Yaygın Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Kursiyerlerin Müzik Eğitimi Kurslarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi(Bursa İli Örneği), İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Karataş, A. (2013), Yaygın Eğitimde Bilgisayar Eğitimine Devam Eden Kursiyerlerin Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Teknoloji Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karaturhan, B., Ünsal, G., Issabek, B. ve Güler, D. (2017). “İzmir İlinde Kırsal Kadın Girişimciliği ve Bunu Etkileyen Faktörler”, Turkish Journal of Agricultural Economics, 23/1, 85-91.
- Kayalar, M. ve Ömürbek, N. (2007). “Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21/1, 185-200.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2023). Belediye Meslek Edindirme Kursları. <https://www.kayseri.bel.tr/kaymek> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Kesici, P.G. (2019). Kendi İşini Kuran Kadınların Girişimci Olma Nedenleri Ve Karşılaştıkları Sorunlar, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Keskin, S. (2013). “Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin İstihdam Yaratmadaki Rolü”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Sayfa 57.
- Koca Ballı, A.İ. (2017). Kadınların Girişimci Olma Nedenleri ve Önlerindeki Engeller: Kadın Girişimci Adayları Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt 9, Sayı 1, Sayfa 44.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. (2023). Meslek ve Sanat Eğitim Kursları. <https://www.komek.org/Home/hakkında> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Koç, İ. (2021). Turizm Yatırım ve Harcamalarının Bölgesel Kalkınmaya Etkisine İlişkin Harcama Yetkilileri Üzerine Keşifsel Bir Araştırma: Doğu Marmara Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya.

- Konya Büyükşehir Belediyesi. (2023). Belediye Meslek Edindirme Kursları. <https://www.komek.org.tr/page.php?PageID=2&SubPageID=30&lng=tr> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Koparan, E. ve Kahraman, N. (2016). “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerinden Faydalanan Kadınların İş Kurma Süreçlerine İlişkin Bir Analiz: Amasya İli Örneği, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 7/17, 39-63.
- Koroğlu, E. (2015). Toplumsal Cinsiyet Açısından Kadın Girişimciliği: Elazığ İş Kadınları Derneği (ELİKAD) Üyeleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Kumral, İ. (2019). Hayat Boyu Öğrenme Merkezi (HBOM) Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilikleri ile Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İSMEK Örneği). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kutluay Tutar F. Ve Balkaya D. (2021). Kadın Girişimciliğin Yerel Kalkınmadaki Rolü: Niğde Örneği, International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences, Cilt 7, Sayı:35 / Sayfa 111-119.
- Memişoğlu, D., Eylemer S., Akyol E.M. (2016). Avrupa Birliği’ne Giriş Süreci Bağlamında Yerel Yönetimler Tarafından Düzenlenen Mesleki Kurslara ve Kadın İstihdamının Artırılmasına İlişkin Bir Değerlendirme: İzmir-Türkiye Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2016 Sayı: Ciep Özel Sayısı, Sayfa 1072-1090.
- Mert, İ. S. (2017). “Ev Hanımlarının Girişimciliği: Gaziantep İlinde Nitel Bir Araştırma”, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(İktisat Özel Sayısı), 63-78.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği (2018), T.C. Resmi Gazete, 30388, 11 Nisan 2018. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=24507&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> , E.T. 01/10/2022.
- Najmudinova, S. (2015). Kırgızistan’da Kadın Girişimciliği: Durum Analizi ve Perspektifleri, Sosyoekonomi, Vol. 23(24), Sayfa:8.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2023). Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları. <https://www.ordu.bel.tr/KulturSanat/Ormek/125> adresinden erişilmiştir, E.T. 01/02/2023.
- Özbilen, F. M. & Aytaç, A. (2023). Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Boyu Öğrenme ve Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları Üzerine Bir İnceleme.

Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi, 12 (1), 73-85. DOI: 10.30703/cije.1144129.

- Özdemir İ. (2019). “Kadın Girişimcilerin İş Kurma Niyet ve Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği”, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, A.A. (2014). “Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri ve Eskişehir’de Bir Araştırma” Ege Akademik Bakış Dergisi 10 (1) 2010: 117-139.
- Özer, F. (2010), Meslek ve Beceri Kazandırmada Büyükşehir Belediyelerinin Rolü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulaması: İsmek, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Özkul, İ. G. (2020). Kadın Girişimciliğini Destekleyen Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Girişimciliğine Etkisinin İstanbul İli İçin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Öztürk, H. (2010), Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma ve Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İnsan Kaynakları Yönetimi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Özyılmaz A.M. (2016). “Türkiye’de Kadın Girişimciliği ve Girişimci Kadınların Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma” Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Palaz, S. ve Turgut, B. (2009). Kadın girişimcilerin kişisel ve iş yaşamına ilişkin özellikleri, motivasyonları ve beklentileri üzerine bir araştırma: Bandırma örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 4(1), 99-115.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi, (2020) Faaliyet Raporu, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/MfnmvWMSHL.pdf>, E.T.20/08/2022.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi, (2021) Faaliyet Raporu, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/w3GK0eNlCt.pdf>, E.T. 20/08/2022.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi, (2020-2024) Stratejik Planı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/Kki37LN1A5.pdf>, E.T. 20/08/2022.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi, (2021) Performans Programı, <https://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/GnYNGKHWqJ.pdf>, E.T. 20/08/2022.
- Samancı, O. & Ocakçı, E. (2017). Hayat Boyu Öğrenme. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (24), 711-722. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/33599/351270>

- Singh, R. (2012). Women Entrepreneurship Issues, Challenges and Empowerment through Self Help Groups: An Overview of Himachal Pradesh. International Journal Of Democratic And Development Studies (Ijdds), Vol. 1, No. 1,45-58. DOI: RCMSS/IJDDS/12004.
- Solmaz, E. E. & Özdemir, H. Ö. (2021). “Tarım İşletmelerinde Kadın Girişimciliği”. Sürdürülebilir Mühendislik Uygulamaları ve Teknolojik Gelişmeler Dergisi, 4 (1) , 3-15. DOI: 10.51764/smutgd.937409
- Soysal A. (2010). Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:65, Sayı:01, Sayfa:83-114.
- Sönmez A. & Toksoy, A. (2015). Türkiye’de Girişimcilik ve Türk Girişimci Profili Üzerine Bir Analiz. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 21 (2), 41-58. DOI: 10.18657/yecbu.26416.
- Şahin Erdem, T. (2021). “Alanya İlçesi’ndeki Yaygın Eğitim Etkinlikleri ve Katılım”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Şahin, Ç. E (2011), “Yaygınlaşan İşsizlik ve Sermaye Birikimi Bağlamında İşgücü Yetiştirme ve Meslek Edindirme Kursları” Uluslararası Ekonomi Politik Konferansı, Kocaeli, 16-18 Eylül 2010.
- Şen E. (2022). Suriyeli Mültecilere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarının Değerlendirilmesi (Gaziantep- Şahinbey Örneği), Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Orta Doğu ve Göç Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kilis.
- Şen, M. (2016), “Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Kapsamında Türkiye’de Mesleki Eğitim Kurslarının Analizi”, Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 2 (1) 2016, 67-89.
- Şencan Kukuş T. (2021). Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Amasya İli Örneği, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Tahtalı, F. A. (2018). Türkiye’de Kadın Girişimciliği ve Malatya Kentsel Alanda Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi, Sayfa 3.
- Taşçı, D. Aydın, C. H. Kumtepe, E. G. Kumtepe, A. T. Kıcı, G. K. ve Dinçer, G.D. (2015), “Eskişehir’de Yaşam Boyu Öğrenme Başlığı Altında Yetişkin Eğitiminin Analizi”, Selçuk Üniversitesi SBE Dergisi, 2015(34),197-211.
- Tatlıdil H, Özgürlük B (2012). İşkur il müdürlüklerinin işe yerleştirme ve mesleki eğitim faaliyetlerinin performans değerlendirmesi: Ampirik bir analiz. TİSK Akademi, 7(13), 76- 101.

- Taysı, K. & Canbaz, S. (2014). Ön lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Sayfa 59.
- Tepe, A. (2007), İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Yaygın Eğitim Uygulaması: İSMEK, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Turan, N. ve Hepkul, A. (2016). “Girişimciliğin Motivasyonel Faktörlerinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi: Mikro İşletmelerde Bir Saha Araştırması”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19/36(1), 663-685.
- Uluköy, M. ve Bayraktaroğlu, S. (2014). “A Field Research About Oppression Incurred of Woman Entrepreneurs in Patriarchal Societies”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 24, 356-369.
- Uluköy, M., & Demireli, C., Cinsiyetin Girişimcilik Özellikleri Üzerindeki Etkisi: Erkek Girişimcilik ve Kadın Girişimciliğin Karşılaştırılmalı Analizi, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:22, Sayfa 48,2014.
- Uygun, M.,& Mete, S. & Güner, E. (2012). Genç Girişimci Adayların Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 145-156. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/oybd/issue/16340/171113>
- Ünlü İ.D. (2019). Yerel Yönetimlerin Hayatboyu Öğrenmedeki Yeri ve Dezavantajlı Gruplar Açısından Değerlendirilmesi: İsmek Örneği. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Vinogradova, N.; Aculaı, E.; Boldurat, V. (2022). Women’s entrepreneurship in the Republic of Moldova: special needs and policy priorities. *Eastern Journal of European Studies*, [s. l.], v. 13, n. 2, p. 77–98. DOI 10.47743/ejes-2022-0204.
- Yakut, G. (2015), Türkiye’de Kadın İstihdamı, Meslek Edindirme Kursları ve Yerel Yönetimler: İstanbul’da Bazı İlçe Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Yapar E. & Şentürk Ş. (2022). Halk Eğitim Merkezlerinin Kadınlara Yönelik Kurs Faaliyetleri: Amasya İli Örneği, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, S. 29.
- Yapıcı, B. (2010), Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Kapsamında Verdiği Bilgisayar Eğitimlerinin Değerlendirilmesi (İsmek Örneği), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Yaşar F. (2017). “Düzce İlinde Kadın Girişimcilik Profilinin Belirlenmesi” Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Girişimcilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Yayla, D. (2009), Türk Yetişkin Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi, MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED), Ankara.
- Yıldız, A. (2012), “Transformation of Adult Education in Turkey: From Public Education to Life-Long Learning”, Neoliberal Transformation of Education in Turkey, https://www.academia.edu/7086272/Halk_Eğitiminden_Yaşamboyu_Öğrenmeye,.
- Yılmaz S.E., Karaçelebi F. (2020). Kadın Girişimcilerin Girişim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma, İş ve İnsan Dergisi, Cilt:7 Sayı:2, Sayfa:285-286, Ekim.
- Yirik, Ş. ve Yıldırım, B. I. (2014). “Turizm Sektöründeki Kadın Girişimcilerin Bireysel Değerlerinin Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi: Antalya İli Örneği”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11/26, 361-378.

EK

Ek 1: Mülakat Formu

Değerli Katılımcılar,

Bu görüşme, yüksek lisans tez çalışması kapsamında kullanılmak Türkiye’de kadın iş gücünün geliştirilmesi ve ülkemize ekonomik boyutta katkısının artması amacıyla yaygın eğitim verilen mesleki eğitim kurumlarının sağladığı kursların kadın girişimciliğine etkilerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan görüşmeler kayıt altına alınacaktır. Bu nedenle görüşmenin ses kaydının alınması izni ve gizliliği konusunda onam belgesi imzalamanız istenmektedir. Görüşme esnasındaki paylaşacağınız kişisel verileriniz gizli kalacak, hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacak sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Görüşme çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Görüşme süresinin ortalama 45 dakika olacağı öngörülmektedir. Görüşme esnasında tüm soruları yanıtlama zorunluluğunuz bulunmamakla birlikte cevaplamak istemediğiniz soruyu belirtebilirsiniz. Gerçek durumunuzu belirten yanıtlar vermeniz araştırmanın geçerli sonuçlar vermesi bakımından önemlidir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Merve Üngören
(Sakarya Üniversitesi
Maliye Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi)

DEMOGRAFİK BİLGİLER

D.1. Yaşınız? .....

D.2. Kaç yıldır girişimcilik faaliyetinde bulunmaktasınız? .....

D.3. Aylık Geliriniz Ne Kadardır? .....

D.4. Medeni durumunuz?

1. Evli
2. Bekar

D.5. Çocuğunuz var mı, varsa kaç çocuğunuz var?

1. Çocuğum yok
2. .... Çocuğum var

D.6. Eğitim durumunuz?

1. Mezun değil
2. İlkokul
3. Ortaokul/ilköğretim
4. Lise
5. Önlisans (İki yıllık)
6. Lisans (Dört yıllık)
7. Lisansüstü (yüksek lisans veya doktora)

MÜLAKAT SORULARI

1. İşletme Bilgileri ve Ekonomik Unsurlar:

- 1.1.Yaptığınız işi anlatır mısınız?
- 1.2. İşletmenizde kaç kişi çalıştırıyorsunuz?
- 1.3. Ürünlerinizin satışını nasıl yapıyorsunuz?
- 1.4. Girişiminizin oluşumunda gerekli olan ekonomik sermayeyi nasıl elde ettiniz?
- 1.5. Girişiminiz ile ilgili yararlanabileceğiniz devlet teşviklerinin olduğu hakkında bilgi sahibi misiniz?
- 1.6. Girişiminizi kurma sürecinde herhangi bir devlet teşviki aldınız mı? Aldıysanız hangi teşvikleri aldığınızı bahsedebilir misiniz?
- 1.7. Girişiminizi kurma sürecinde herhangi bir kamu kurumuna veya bankaya maddi destek almak için başvurduğunuz mu? Başvurduysanız süreçte neler yaşadınız ve nasıl sonuçlandı?

2. Meslek Edindirme Kursları ve Girişimciliğe Etkileri:

- 2.1. Meslek edindirme kurslarına gitme nedenleriniz nelerdi?
- 2.2.Girişiminizin oluşumunda meslek edindirme kurslarının size etkisi oldu mu? Olduysa ne gibi etkileri oldu?
  - 2.2.1.Olumlu etkilerinden bahsedebilir misiniz?
  - 2.2.2.Olumsuz etkilerinden bahsedebilir misiniz?
- 2.3.Meslek edindirme kursundan kazandığınız becerilerin girişimci olarak yapmakta olduğunuz mesleğiniz için yeterli bulmakta mısınız?
- 2.4.Meslek edindirme kurslarının kadın girişimciliğine etkisinin artması için daha farklı neler olabilir?
- 2.5.Girişiminiz ile ilgili meslek edindirme kurslarının haricinde eğitim aldınız mı? Aldıysanız nereden aldınız?
- 2.6.Girişiminiz ile ilgili meslek edindirme kursu haricinde bir eğitim almanın size bireysel ya da iş yaşamına katkısı var mıdır?

3.Kadın Girişimciliğine Bakış:

- 3.1.Kadın girişimciliği sizin için ne ifade etmektedir?
- 3.2.Girişimci olmaya nasıl karar verdiniz? Sizi kadın girişimciliğine yönlendiren sebepler nelerdir?

4. Meslek edindirme kurslarından Beklentiler:

- 4.1. Girişimci olmak isteyen kadınlara meslek edindirme kurslarına gitmeyi tavsiye eder misiniz?
- 4.2.Ülkemizde kadın girişimciliğinin gelişmesi için beklentileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Merve ÜNGÖREN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Siyasal Bilgiler Fakültesi
Bölümü	Maliye
Makale ve Bildiriler	
1. Üngören, Merve (2019). “Uluslararası Çifte Vergilendirme Anlaşmalarının Ekonomik ve Mali Etkileri” I. Ulusal Sakarya Mezunlar Grubu Fen ve Sosyal Bilimler Sempozyumu. (s. 115-123), Sakarya/ Türkiye.	
2. Üngören, Merve ve Ceyda Morgül (2019). “Türkiye’de Katma Değer Vergisinin Çeşitli Göstergelerle Analizi.” I. Ulusal Sakarya Mezunlar Grubu Fen ve Sosyal Bilimler Sempozyumu. (s. 41-47) Sakarya/Türkiye.	